

Llicenciatura d'Humanitats (2n. cicle)

Treball Final de Carrera

El canvi social i educatiu al nou EEES: posicionament del docent i el discent de la Titulació de Fisioteràpia

Autora:	M. dels Àngels Cebrià i Iranzo
Professora responsable:	Elisenda Ardèvol Piera
Avaluadora externa:	Glòria Munilla Cabrillana
Consultora:	Begonya Enguix Grau
Àmbit temàtic de TFC:	Estudis Culturals. Llicenciatura d'Humanitats

València, octubre de 2005 – juny de 2006

Índex

Agraïments	4
1. Introducció. Per què aquest estudi?	5
1.1 Presentació	5
1.2 Objectius i justificació	6
1.3 Contextualització	8
1.4 Metodologia d'investigació	10
1.4.1 Treball de camp: anàlisi qualitativa de l'experiència	10
1.4.2 Anàlisi de dades: mètode comparatiu	13
2. El procés de Convergència Europea	15
2.1 Contextualització del nou Espai Europeu d'Ensenyament Superior	15
2.1.1 L'evolució de l'ensenyament a Europa: Convergència Europea	15
2.1.2 Punts clau en la creació de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior	16
2.1.3 El paper de docents i discents davant la nova estructura i metodologia d'ensenyament en l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior	19
2.1.4 Estudis previs sobre l'impacte de la implementació de la nova metodologia i estructura en el docent i discent	20
2.1.5 Situació actual, implementació i dates previstes a Espanya	21
2.2 Repàs de la situació dels estudis de Fisioteràpia a Europa: Llibre Blanc del Títol de Grau en Fisioteràpia (gener de 2004)	23
2.3 La Universitat de València i l'EU de Fisioteràpia	25
2.3.1 La Universitat de València en el context de reforma de l'EEES	25
2.3.2 L'Escola de Fisioteràpia de la Universitat de València (EUFUV)	27
3. L'anàlisi de dades i resultats	28
3.1 Anàlisi comparativa de dades i resultats en el grup docent	28
3.1.1 Contextualització	28
3.1.2 Presentació de les dades:	30
3.1.3 Anàlisi textual de les dades	31
3.2 Anàlisi comparativa de dades i resultats en el grup discent	34
3.2.1 Contextualització	34
3.2.2 Presentació de les dades:	35
3.2.3 Anàlisi textual de les dades.	36
4. Conclusions	39
Glossari	42
Bibliografia	45
Annexos	48

□	ANNEX 1: TAULES	48
□	ANNEX 2: TEXT COMPLET DE L'ENTREVISTA (professors i estudiants).....	50
□	ANNEX 3: TRANSCRIPCIONS DE DUES ENTREVISTES	56
□	ANNEX 4: NOTES DE CAMP DE LES ENTREVISTES A PROFESSORS	73
□	ANNEX 5: NOTES DE CAMP DE LES ENTREVISTES A ESTUDIANTS	86
□	ANNEX 6a : CLASSIFICACIÓ DE VARIABLES (grup docent)	99
□	ANNEX 6b : TAULA DE RESULTATS (grup docent).....	101
□	ANNEX 6c : REPRESENTACIÓ GRÀFICA (grup docent)	101
□	ANNEX 7a: CLASSIFICACIÓ DE VARIABLES (grup discent).....	108
□	ANNEX 7b: TAULA DE RESULTATS (grup discent)	110
□	ANNEX 7c: REPRESENTACIÓ GRÀFIA (grup discent)	110
□	ANNEX 8: ARTICLES I PUBLICACIONS D'INTERÉS	117

Agraïments

La Convergència Europea és un procés que a mesura que s'apropa desemmascara experiències diverses, opinions confrontades i canvis que requereixen un gran esforç en diferents àmbits (l'econòmic, el metodològic, el curricular, etc.). Però pocs parlen del canvi cultural que l'ha de precedir i, per tant, de l'impacte social i educatiu que l'acompanya.

Vull agrair als meus companys docents el que hagen compartit amb mi la seua experiència, preocupació i opinió personal sobre l'EEES. El fet de treballar la qüestió ens ha ajudat a entendre millor el procés i participar d'una forma més activa en el mateix. També, cal destacar la participació d'alguns estudiants que després de l'entrevista han mantingut un contacte continu i enriquidor amb mi. No referisc les dades personals d'aquests companys docents i estudiants per mantindre l'anonimat que vaig acordar amb ells, en el moment previ a l'entrevista.

Dues persones van ser al meu costat fent un paper significatiu en el disseny, estudi, anàlisi i presentació d'aquest treball d'investigació: el consultor de La Recerca en Humanitats, Ricard Faura Cantarell; i la consultora del Treball Final de Carrera, Begonya Enguix Grau.

Finalment, m'agradaria dedicar-li el meu agraïment a Amparo Chirivella, tècnic d'avaluació institucional del Gabinet d'avaluació i diagnòstic educatiu (GADE) de la Universitat de València; per proporcionar-me fonts d'informació i la seua experiència professional.

I, per descomptat, gràcies a Vicent Gil Asensio i als meus familiars que durant el present curs acadèmic han escoltat amb atenció les nombroses idees i crítiques que he exposat en els pocs dinars i sopars que hem pogut compartir.

1. Introducció. Per què aquest estudi?

«No hi ha dubte que tot coneixement comença amb l'experiència»
Immanuel Kant, 1781.

1.1 Presentació

De primer, cal circumscriure aquest treball en l'actual context europeu de convergència educativa universitària que ha passat a anomenar-se el nou **Espai Europeu d'Ensenyament Superior** (EEES). A partir de la presentació del procés de Convergència Europea, primerament hem tractat de contextualitzar l'EEES, tot i descriure quins són els canvis metodològics i no metodològics que l'acompanyen, i estudiar com es porta a termini la seua implementació. Posteriorment, hem tractat d'aprofundir en l'experiència que les persones implicades, com ara docents i discents, viuen en el desenvolupament del conjunt d'aquestes transformacions.

L'**interès** del present treball rau en què estudiem un procés d'actualitat i de gran envergadura, la formació de l'EEES. D'una banda, suposa una nova regulació dels estudis superiors i del món laboral europeu, fet de gran importància. D'altra banda, s'aplica al conjunt heterogeni de països que integren la Unió Europea, per tant, es tracta d'un procés de gran magnitud i complexitat. L'**originalitat** ve donada per l'enfocament social, que no institucional ni metodològic, de la implementació a les titulacions universitàries, més concretament, a la Diplomatura de Fisioteràpia de la Universitat de València (Estudi General). Volem conèixer les expectatives, opinions i experiències que viuen els implicats d'aquesta titulació universitària, davant els canvis que s'estan portant a termini.

El treball va adreçat a tota la comunitat universitària implicada en el procés d'adaptació a la nova metodologia i estructura de títols que marca l'EEES. D'una banda, cal destacar que pot resultar d'interès als professionals i/o avaluadors de la citada implementació. D'altra banda, cal afegir entre els destinataris tota la comunitat científica social que estudiï el procés de Convergència Europea des d'altres vessants.

En relació amb la qüestió de com viuen els implicats el conjunt de transformacions que acompanyen la implementació del projecte europeu d'educació superior, la **finalitat** de l'estudi és analitzar com el conjunt de transformacions planificades són origen de molts altres canvis que afecten els implicats de forma directa i indirecta (com ara, la posada en vigor de la LOU, és a dir, d'una nova forma de regular l'activitat de l'espai universitari espanyol). Per concretar, volem mostrar algunes de les situacions que conformen la realitat de la implementació des de la perspectiva dels implicats i reflexionar sobre la millor forma d'adaptar-se al canvi institucional, acadèmic i de metodologia, des del punt de vista d'aquests.

1.2 Objectius i justificació

L'**objectiu general** d'aquest treball és analitzar quina és l'experiència del docent i del discent de l'Escola Universitària de Fisioteràpia de la Universitat de València (EUFUV), en l'actual procés de Convergència Europea on se circumscriu l'EEES. En altres paraules, analitzar la realitat humana que viuen aquests implicats.

Els objectius **específics** són:

1. Contextualitzar el nou Espai Europeu d'Ensenyament Superior. Fer un repàs que incloga els següents punts:
 - L'evolució de l'ensenyament superior a Europa: la Convergència Europea;
 - Punts clau en la creació de l'EEES: objectius i pilars bàsics (*European Credit Transfer System*, estructura en graus, suplement al títol, qualitat i acreditació);
 - El paper de docents i discents davant la nova estructura i metodologia d'ensenyament en l'EEES;
 - Estudi previ sobre l'impacte en el docent i discent de la implementació de la nova metodologia i estructura;
 - La situació actual, implementació i dates previstes en Espanya.
2. Fer un breu repàs de la situació dels estudis de Fisioteràpia en Europa.
3. Explicar de que mitjans disposa la Universitat de València per l'adequació de les titulacions actuals al nou EEES. Tot i concretar, els mitjans previstos per a la implementació dels pilars bàsics de l'EEES i l'adaptació del docent i discent, en el cas de l'EUFUV.
4. Conèixer quines expectatives tenen i com viu el docent i el discent de l'EUFUV aquest nou període que marcarà el futur de la titulació i la seva projecció laboral.
5. Prendre en consideració l'impacte social i educatiu que acompanya aquest procés convergent en una titulació de primer cicle, com la Diplomatura de Fisioteràpia.

Els primers tres objectius són introductoris de l'EEES i l'actual situació de la Titulació de Fisioteràpia a Europa i Espanya, tot i concretar la situació a la Universitat de València. Els dos objectius següents són d'estudi i d'interpretació del procés d'adaptació de la Titulació de Fisioteràpia en aquesta universitat, tenint en compte la visió dels implicats. Per tant, hi diferenciem dues parts: una primera part de recerca bibliogràfica o **introducció teòrica** de l'EEES i l'EUFUV; i una segona part, d'**anàlisi qualitativa de l'experiència** del docent i el discent.

Pregunta de recerca: com experiencien la implementació de la nova metodologia i estructura europea, els implicats de la Titulació de Fisioteràpia?

Aquesta pregunta principal es concreta en **altres preguntes**:

- Com està aplicant-se la reforma educativa a l'EUFUV? Quines fonts d'informació existeixen? Quins projectes pilots s'estan seguint o estan projectats?

- Com s'estan adaptant els docents —fisioterapeutes i titulats superiors— i els estudiants al nou EEES (metodologia, currículum...)?
- Quines són les expectatives d'aquesta comunitat universitària implicada en el procés? Quina opinió els mereix la nova metodologia? Quins aspectes desperten el seu interès? Quina és la seva disponibilitat per ser agents actius del procés d'implementació?
- Quina problemàtica se li associa a aquesta adaptació (docents i discents)? Quines són les necessitats a nivell acadèmic i humà del procés? Quina és la preocupació dels implicats?

Entre les circumstàncies que han motivat l'elecció personal d'aquest estudi trobem el meu interès en el Procés de Convergència Europea i la importància que em mereix conèixer la perspectiva dels implicats que estan portant a termini la implementació del nou Títol de Fisioteràpia al nou EEES. Per concretar, cal dir que sóc professora associada del Departament de Fisioteràpia de la Universitat de València i que visc un context de canvi que em permet observar situacions diferents a les viscudes fins fa quatre anys, aproximadament. A més, m'agradaria explicitar què ocorre al nou EEES amb el cas particular dels diplomats que tenen una perspectiva docent.

Aquest interès per la Convergència Europea arranca des de la meua col·laboració, com a becària, en un projecte interuniversitari de comparació d'estudis entre la Titulació de Fisioteràpia espanyola (Universitat de València) i del Regne Unit (University of Salford) que va realitzar-se durant els mesos de setembre i octubre de 2004. Altre esdeveniment anterior que ha marcat aquest interès ha estat la posada en vigor de la LOU (La Llei Orgànica 6/2001, de 21 de desembre, de Universitats) que ha creat una nova necessitat d'adaptar-se metodològica i curricularment als docents universitaris.

Per concloure, amb aquesta recerca pretenem mostrar l'opinió, les expectatives, l'interès o el grau d'intervenció dels implicats de l'EUFUV en aquest procés d'implementació del nou títol. Tot i mostrar, la relació existent entre les distintes formes de viure el procés i paràmetres com: el grup heterogeni que integra el Personal Docent Investigador (CEU, TU, AJ i associat), la diferent titulació acadèmica dels **docents** (diplomats, llicenciats i doctors) i la dedicació docent i/o assistencial hospitalària, entre d'altres. També podem esperar una certa diversitat entre els **discents**, atenent al curs on es troben, l'edat i l'interès acadèmic. Trobem rellevant aquest projecte d'investigació pel fet que tracta la vessant social afegida al procés de Convergència Europea.

1.3 Contextualització

Primerament, hem començat la recerca bibliogràfica per pàgines d'organismes oficials com ara: la web del Ministeri d'Educació, Ciència i Esport ([MEC](#)), i la de l'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació ([ANECA](#)). En aquestes webs la informació sobre el procés de Convergència Europea (CE), la creació del nou EEES i la LOU, és molt abundant: hi trobem documentació general; la normativa o reglaments que regulen l'EEES; el Document-Marc. Febrer de 2003; reunions, congressos i seminaris sobre ECTS, el grau i postgrau, el suplement al títol, Bolonya, Bergen, etc. Fins i tot, hi ha molts enllaços europeus d'interès com ara: [European University Association](#).

Aquesta '**visió institucional**' sobre la CE i l'EEES és la que trobem també a la major part de webs d'universitats espanyoles, per exemple a l'Oficina de Convergència Europea de la Universitat de València, com a moltes altres universitats espanyoles. La perspectiva institucional és la d'un **projecte d'harmonització, de major competència i qualitat**. Concretament, el 'Document-Marc' de l'EEES considera com a repte: «Abordar, en el marco de la sociedad de la información y del conocimiento, los retos derivados de la innovación en las formas de generación y transmisión del conocimiento». Sobre aquest aspecte Ignacio J. Alfaro ha escrit "Harmonització Universitària en una Europa sense fronteres", capítol del llibre *Viatjar per saber. Mobilitat i comunicació a les universitats europees*, editat per la Universitat de València en 2004. Comparteixen aquesta visió la Comissió de Experts que estudia l'adaptació de les titulacions universitàries a l'EEES, el Grup de Promotors de Bolonya¹ i la majoria de Rectors de les Universitats Espanyoles.

Els més **pragmàtics**, i fent al·lusió a la part implicada en el procés, diuen:

- La Universitat de Cadis, en el reportatge *Convergencia Europea: el reto de las universidades* (març de 2005), considera: «Como posibles dificultades e inconvenientes, la Convergencia Europea obliga a un **cambio de actitud de profesores y estudiantes**, y a adaptar todas las titulaciones».

El director de la Unitat d'Avaluació i qualitat de la Universitat de Cadis, Manuel Macías (Març de 2005), assenyala: «Los planes de mejora de las titulaciones son el camino para que la Universidad y cada uno de los centros consiga ir superando continuamente los indicadores de sus títulos. Es un trabajo que requiere a implicación de toda la comunidad universitaria».

El rector de la Universitat de Cadis, Diego Sales (Març de 2005), afirma: «Tengo una gran confianza en la capacidad del personal docente e investigador, y de administración y servicios, para que nuestra universidad pueda aprovechar la oportunidad que le vienen a brindar estas circunstancias de cambio».

- El Vicerector de Convergència Europea de la Universitat Politècnica de València, Vicent Esteban Chaparria (EL PAÍS, 9 de gener de 2006), declara: «Lo más importante para

¹ Vegeu: Grupo español de promotores de Bolonia. HTTP: wwwn.mec.es/univ/jsp/plantilla.jsp?id=3540

adaptarse al espacio europeo es la **motivación**» i «El respaldo al proceso por parte del profesorado es de siete u ocho sobre 10».

- Sobre la necessitat de la incorporació dels docents en el nou marc de l'EEES, escriu Francisco Michavila "No sin los profesores", a la Revista *Convergencia Europea y Universidad*, editada per MECED en 2005.

La **visió més crítica** sobre l'EEES i, per tant, més oposada a la institucional, ve representada per la Plataforma Mobilitzadora en Defensa d'una Universitat Pública (PMDUP) i l'Associació d'Estudiants progressistes de la Universitat de Barcelona², entre d'altres grups d'opinió independents. Aquests titllen el procés de convergència de **mercantilista** on l'objectiu és incrementar la **competitivitat** de l'ensenyament superior a nivell mundial.

Per concloure aquest punt sobre la visió que es té del procés de CE i la creació del nou EEES, volem destacar la visió dels més pragmàtics perquè centren la seua preocupació i estudi en l'anàlisi de la situació del professorat i de l'estudiant universitari, com a clau per comprendre la seua posició i incentivació en el procés CE. Cal ressaltar el paper que els implicats tenen per a l'èxit o fracàs de la reforma universitària, i que **la implicació d'aquests passa per la valoració de la seua opinió**.

En segon lloc, hem centrat la recerca en la Titulació de Fisioteràpia. A la web del MEC hem trobat les universitats que imparteixen la Titulació de Fisioteràpia, i a l'ANECA hem localitzat el Llibre blanc del Títol de grau en Fisioteràpia. Partint del llistat d'universitats amb la Titulació de Fisioteràpia, només n'hem trobat dues (la Universitat de les Illes Balears i la Universitat Rovira i Virgili de Reus) que estan implementant un projecte pilot d'innovació educativa (PIE) 2005-06, en el primer curs de la diplomatura. Aquests projectes tenen l'objectiu de promoure i potenciar iniciatives per a l'adaptació de les titulacions actuals als requisits i característiques del model de Bolonya³.

Per finalitzar, hem cercat informes o publicacions sobre les experiències viscudes als esmentats projectes d'innovació que s'han conclòs o continuen en marxa 2005-06. Aquests estudis se centren en les experiències que docents i discents tenen pel que fa a l'adaptació de la nova metodologia en les aules, però **manquen d'una anàlisi de les expectatives, opinions i preocupacions personals sobre qüestions no metodològiques**.

En resum, en la línia dels pragmàtics pretenem amb aquest estudi, analitzar els aspectes que semblen clau per a la incorporació dels docents i discents al procés.

² Vegeu: web de la Universitat de Barcelona (UB), *Espai Europeu*.

³ Vegeu: Oficina de Convergència i Harmonització Europea. HTTP: www.uib.es/servei/ocihe/

1.4 Metodologia d'investigació

1.4.1 Treball de camp: anàlisi qualitativa de l'experiència

La visió social de la present investigació ha fet del **mètode qualitatiu** el mode de donar resposta a les preguntes que ja hem comentat amb anterioritat. Amb l'anàlisi qualitativa:

- Pretenem captar les expectatives, experiències, opinions i actuacions (totes elles aspectes subjectius) dels implicats com a autors particulars, és a dir, l'objectiu general és *captar* i reconstruir com viuen cadascun dels entrevistats (docents i discents) la implementació a l'EUFUV;
- Recollim la informació a través de l'entrevista en profunditat i el mode de captar la informació és semiestructurat;
- Analitzem les narracions i descripcions de les persones implicades en el procés.

Amb la finalitat de conèixer "**Com experiencien els implicats de la Titulació de Fisioteràpia la implementació del nou títol?**", hem triat com a tècnica per a la recollida de dades, l'entrevista individual, semiestructurada, dirigida o focalitzadora. Amb aquest tipus d'entrevista hem aprofundit en aspectes específics de la conducta, l'experiència i l'opinió dels implicats. El segon motiu pel qual hem triat aquest tipus d'entrevista és per la seva idoneïtat en projectes d'investigació on participen persones amb professions especialitzades i perquè només disposarem d'una única oportunitat per entrevistar-les.

La selecció dels tres docents entrevistats ha estat per mostreig intencional de tipus opinàtic, hem seleccionat els informants seguint un criteri estratègic personal que busca la qualitat de la informació. A partir d'una llista de personal del Departament de Fisioteràpia⁴ (CU, TU, AJ i associat), s'han triat tres professors sense relació personal o professional directa amb la persona entrevistadora (professora associada responsable d'aquest treball), o almenys que no hagen parlat d'aquesta temàtica amb l'entrevistadora. En la mostra de docents, cadascun té una particularitat que el diferencia dels altres. Parlem del tipus de **plaça docent** que ocupen (un funcionari de carrera i dos associats a temps parcial), **titulació acadèmica** (un llicenciat en Medicina i dos diplomats en Fisioteràpia amb llicenciatura estrangera), diferència d'**edat** entre els dos associats i la **diferent experiència assistencial** en el cas dels fisioterapeutes (àmbit de treball públic o privat). Amb aquesta selecció intencional, pretenem evidenciar la diferència en qüestions, com ara el coneixement de la implementació, els interessos i expectatives davant els canvis que els diferents docents comenten.

Els tres estudiants han estat triats aleatòriament d'una llista que hem demanat a la secretaria de l'EUFUV, **un estudiant per curs** (1r, 2n i 3r) sense relació personal entre ells mateixos ni amb l'entrevistadora.

⁴ Vegeu: Departament de fisioteràpia de la Universitat de València. HTTP: www.uv.es/depfisio

El guió de l'entrevista

A l'hora d'elaborar el guió de l'entrevista, hem tingut en compte les qüestions especificades en punts anteriors, la persona entrevistada (professor o estudiant) i els elements més significatius del context estudiat a la primera part del treball. Aquest guió per conduir la conversa ha constatat de vint-i-quatre preguntes per als professors i vint-i-sis per als estudiants, tot preguntes obertes distribuïdes en sis blocs de temàtica diferenciada.

El guió ha estat dissenyat per recolzar el "fil narratiu desenvolupat per l'entrevistat/da mateix". Però sobretot l'hem utilitzat com a fonament per donar a l'entrevista un nou gir "en el cas d'estancament d'una conversa o tema improductiu". A més, ha estat flexible a l'hora d'intercalar preguntes improvisades, preguntes més relacionades amb els objectius específics de l'estudi, la qual cosa ha permès descobrir idees noves convergents o divergents entre els entrevistats

El conjunt de preguntes incloses a l'entrevista superen el nombre de vint per tal d'allargar l'entrevista al voltant d'una hora. No obstant, la realitat ha estat altra perquè cap entrevista va superar els 45 minuts. El guió està dividit en sis blocs o àrees temàtiques que són:

- **BLOC 1r.** *Preguntes generals* com a introducció del tema i per tal d'afavorir la conversa de la persona entrevistada.
- **BLOC 2n.** *Preguntes de coneixement* per esbrinar la informació que la persona entrevistada té sobre les idees i fets del procés de Convergència Europea. Després del 1r bloc introductori, és més fàcil passar a qüestions que requerisquen un major raonament sobre el tema.
- **BLOC 3r.** *Preguntes d'experiència o de conducta* per aproximar-se a les circumstàncies i pràctiques que afecten a les persones, activitats, llocs, etc. Preguntes que ens mostren el nivell d'implicació en les transformacions previstes.
- **BLOC 4r.** *Preguntes d'opinió* que es plantegen a l'entrevistat/da per conèixer la manera en què valora la situació i quines són les seves expectatives.
- **BLOC 5é.** *Preguntes de sentiments* per saber que preocupa, sent o necessita la persona entrevistada.
- **BLOC 6é.** *Preguntes de biografia i demografia* per caracteritzar més concretament l'entrevistat/da. Són preguntes alienes al procés d'adaptació de la titulació.

Per finalitzar cada bloc vam incloure una pregunta de confrontació o *feed-back* que resumira el global de la informació del bloc, i així, confirmar la correcta comprensió d'aquesta informació expressada per l'entrevistat/da (vegeu [annex 2](#)).

A més, immediatament després del final de l'entrevista, l'entrevistador va anotar les seves impressions sobre la comunicació de l'entrevistat/da i de la situació comunicativa (les influències externes, l'espai i l'hora d'entrevista, etc.).

El registre de l'entrevista

Per enregistrar la conversa hem fet servir una **gravadora d'àudio analògica**. El seu ús ens ha permès presentar més atenció a l'entrevistat, afavorint així la interacció entrevistador—entrevistat i el fet de prendre notes de camp. No hem tingut cap problema a l'hora que els entrevistats accepten la gravació durant la seva entrevista. Se'ls ha explicat l'anonimat de la gravació i se'ls ha demanat que s'expressen obertament.

Damunt la taula on vam fer l'entrevista, només hi havia un bolígraf, el **guió de l'entrevista** amb espai suficient per prendre **notes de camp**, i la gravadora amb cintes d'àudio de noranta minuts. Entre aquestes notes de camp hem inclòs: respostes significatives a les preguntes del guió, les preguntes improvisades durant l'entrevista, impressions sobre la comunicació de l'entrevistat/da, influències externes, l'espai i l'hora de l'entrevista, etc.

Com a dada d'interès ens agradaria comentar que damunt la taula de l'aula 1, on vam entrevistar als professors, hi havia un tríptic informatiu sobre l'EEES publicat pel MEC. En acabar l'entrevista vaig donar a cada professor un, i en dos dels casos, vam comentar la informació que hi contenia. Aquesta informació coincidia amb moltes de les respostes que no havien sabut donar durant l'entrevista, concretament, del bloc de preguntes generals i de coneixement.

En eixir de l'aula 1 vam trobar-nos amb el vedell de l'EUFUV. Li vam preguntar sobre els tríptics de damunt la taula i ens va dir que la setmana anterior a la de les entrevistes, hi hagué una jornada informativa sobre la implementació del nou EEES en la Titulació de Fisioteràpia. Després d'aquesta **conversa espontània**, ens vam apropar a la secretaria de l'EUFUV i vam preguntar sobre la jornada informativa sobre EEES de la setmana anterior. Ens van afegir que a la jornada es van convocar estudiants de 2n i 3r curs, i no tots van poder participar-hi, per qüestió d'espai (dimensions de l'aula 1). Acadèmicament, aquesta jornada comptava per als estudiants com a dos crèdits de lliure elecció. Va ser impartida per una professora col·laboradora d'un Projecte d'Innovació Educativa (PIE) el present curs acadèmic, a l'Escola de Fisioteràpia de la Universitat de les Illes Balears (UIB), i una professora ajudant de l'EUFUV.

La transcripció de l'entrevista

Tal com ens indica Jordi Roca (1999) "La **transcripció** de l'entrevista ha d'anar acompanyada d'una pàgina, generalment introductòria, en què s'indiquen les principals característiques de l'entrevista: nom i presentació de l'entrevistador, data i lloc de realització i duració; nom codificat de l'entrevistat/da, nacionalitat, lloc de residència i professió".

De les sis entrevistes realitzades, n'hem **transcrit només dues** (vegeu [annex 3](#)), una de professors (YAM) i una d'estudiants (2n curs, BMM). Ens ha resultat molt laboriosa la transcripció mecanografiada de les dues entrevistes triades intencionalment i, donat que comptem amb el guió de l'entrevista i les **notes de camp de totes**, hem considerat d'utilitat transcriure només les respostes més significatives de les quatre entrevistes restants i totes les notes de camp (vegeu [annex 4](#) –professors- i [annex 5](#) -estudiants).

1.4.2 Anàlisi de dades: mètode comparatiu

Com hem comentat anteriorment, per a l'anàlisi de les dades recollides comptem amb dues entrevistes transcrites i les notes de camp de les sis entrevistes realitzades, que són adjuntades com a annexos [3](#), [4](#) i [5](#) d'aquest treball d'investigació.

Hem triat l'**anàlisi comparativa de tipus "sistemes similars"**, atès que el mètode comparatiu treballa amb un **nombre petit de casos definits** de manera teòrica⁵. Distingim **dos estudis paral·lels**, d'una banda, el grup docent, i d'altra, el grup discent. Encara que tots dos grups comparteixen el context social i educatiu de canvi que acompanya l'EEES (la metodologia ECTS, la nova estructura de graus, el sistema d'acreditació i el suplement del títol), diferencien dues anàlisis comparatives per evitar el problema d'analitzar un nombre elevat de **variables depenents**, les pròpies i divergents entre els professors i entre els estudiants. Aquesta estratègia permet excloure les variables similars (**variables constants**) com a causa del resultat divergent. A més, permet establir relacions entre les variables depenents i els resultats divergents (**variables de resposta**⁶).

Pretenem interpretar "les interpretacions dels entrevistats", o dit d'altra manera, explicar les respostes que els entrevistats donen a les preguntes de l'entrevista, i així, tractar de contestar les preguntes inicials plantejades en aquest treball d'investigació (vegeu la introducció, [pàg. 5](#)). Tot i descobrir quines són les variables entre els casos entrevistats que causen interpretacions o resultats diferents.

Fases del procés d'anàlisi: què fem en cada estudi comparatiu?

1. Preparació de l'anàlisi amb l'escolta repetida de les **entrevistes gravades** en cinta magnetofònica. Relectura repetida de les **notes de camp**, ampliades en el moment anterior d'escolta activa de la cinta magnetofònica.
2. **Contextualització** de les dades recollides en l'entrevista. El context exerceix un paper important en la percepció de la causalitat. La idea bàsica és que un fenomen o un canvi sorgeix de la combinació de condicions apropiades, dels ingredients correctes per al canvi. La contextualització inclou els següents punts:
 - Les condicions en les quals l'entrevista va tenir lloc (temps, espai, procés).
 - Les observacions sobre l'entrevistat i el seu comportament (espontaneïtat, actitud recelosa o calculadora, punts de fixació o evasió, raons que decidiren la selecció de l'entrevistat).

⁵ «El mètode comparatiu és una aplicació de la regla general de la lògica inductiva. Consisteix a variar les circumstàncies d'un fenomen amb la intenció d'eliminar variables i factors accessoris per a arribar al que és constant i fonamental» (Dogan i Pelassy, 1990: 15).

⁶ Són variables discretes, nominals i qualitatives.

3. Presentació de les dades:

- a. **Classificar les variables** com a constants, depenents i variables de resposta. D'altra banda, hem definit els **conceptes**, les seues **dimensions**⁷ i els seus **indicadors**⁸, la qual cosa permet detectar i mesurar aquests conceptes. Pretenem relacionar les diferents respostes de l'entrevista (variables de resposta) amb les variables depenents per tal de, a continuació, interpretar la possible causa del resultat divergent.
- b. Elaboració d'una **taula de resultats**.
- c. **Representació gràfica** del concepte i el sistema de variables.

- 4. Anàlisi textual de les dades.** Descobrir relacions empíriques entre les variables depenents i els resultats divergents (variables de resposta o resultats de l'entrevista). No es tracta d'un mètode de mesura, sinó d'interpretació.

⁷ Les **dimensions** són els diferents aspectes que expliquen el concepte.

⁸ Els **indicadors** són aspectes que mesuren la dimensió. Els indicadors busquen mesures reals i objectivables de cada dimensió d'un concepte.

2. El procés de Convergència Europea

2.1 Contextualització del nou Espai Europeu d'Ensenyament Superior

2.1.1 L'evolució de l'ensenyament a Europa: Convergència Europea

La Unió Europea (UE) es constitueix en la **dècada dels 50** a partir de tractats que regulen una política econòmica comú en sectors, com ara el del Carbó i de l'Acer, i el de l'Energia Atòmica. Ja a les darreries dels 50, es crea la **Comunitat Econòmica Europea** (Roma, març de 1957)⁹.

Al llarg de les **dècades del 60, 70 i 80** la UE no adopta una política educativa comú, més bé subordina les seues actuacions a les iniciatives nacionals desenvolupades pels Estats membres, la qual cosa implica que les decisions en matèria d'educació i de formació queden al marge de les polítiques comuns de les institucions europees. Els **sistemes educatius nacionals** aïllats que prevaleixen fins aquest moment són els models tradicionals: anglosaxó, de Humbolt i napoleònic (Ruiz-Rivas, 2003).

Encara que aquesta va ser la realitat durant molt de temps, a partir de **finals dels anys 80**, amb la signatura de l'Acta Única Europea (Luxemburg i l'Haia, febrer de 1986) i més tard, el **Tractat de la Unió Europea** (Maastricht, febrer de 1992), les coses comencen a canviar lentament cap a una europeïtzació motivada per vàries circumstàncies. D'una banda, la necessitat d'afavorir la mobilitat dels ciutadans europeus, la qual cosa implica exercir la seua professió en altres països, obliga a regular diversos aspectes relatius a l'equivalència dels títols que habiliten per exercir una professió. D'altra banda, la necessitat de desenvolupar la dimensió europea en els processos educatius i formatius va impulsar la posada en marxa de diversos programes d'intercanvi, cooperació i mobilitat. És així com sorgeixen alguns programes tan coneguts com: Eurydice, Commett, ERASMUS (1987), Petra, Lingua, Tempus o Force, que després passen a integrar-se en altres més amples i ambiciosos, com SOCRATES i LEONARDO.

Durant els anys 90, l'actuació coordinada dels països membres en el desenvolupament dels esmentats programes i la creixent demanda de cooperació en matèria d'educació i formació contribueixen a subratllar la necessitat d'adoptar mesures orientades a aconseguir una certa convergència entre els sistemes europeus d'educació i formació. La tradició comunitària en aquest àmbit, contrària a la intervenció directa, i la vigència del principi de subsidiarietat impedeixen que aquesta demanda incident es tradueixi en polítiques comuns, però no així que s'adopten noves iniciatives amb el pas dels anys (Tiana Ferrer, 2004).

A finals de la dècada dels 90 i començament del nou segle s'inicia un procés que està cridat a tenir gran importància per al futur dels sistemes educatius europeus: la **Convergència Europea** (polítiques educatives nacionals i objectius europeus).

⁹ Vegeu: Escola d'Administració Pública Catalana. *Configuració de la Unió Europea: antecedents i objectius. Els tractats originaris i de modificació*. HTTP: www.eapc.es/publicacions/temaris/superior/Main31.htm

2.1.2 Punts clau en la creació de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior

A partir d'allò explicat anteriorment, podem dir que la creació d'un **Espai Europeu d'Ensenyament Superior** naix de la necessitat tant de promoure la convergència en una àrea compartida entre els diferents sistemes nacionals europeus d'educació superior, com de promocionar el sistema europeu d'ensenyament superior, especialment pel que fa a la competitivitat internacional i la mobilitat acadèmica i professional dels seus integrants. És a dir, amb la creació de l'EEES es pretén crear un sistema educatiu europeu de qualitat que permeti a Europa fomentar el seu creixement econòmic i la seua cohesió social a través de l'educació, la mobilitat i la formació dels ciutadans al llarg de la seua vida.

El procés de convergència¹⁰ es va iniciar el **1998** amb l'anomenada **Declaració de la Sorbona** que, signada pels ministres d'educació de França, Alemanya, Itàlia i Regne Unit, fa una crida a l'esforç dels països membres de la UE per a la creació d'un espai comú d'educació superior.

Un any després, amb la signatura de la **Declaració de Bolonya (1999)**, vint-i-nou països, entre els quals es troba Espanya, es comprometen a coordinar les polítiques per aconseguir en un breu termini de temps (dins de la primera dècada del tercer mil·lenni), els **objectius** següents:

1. L'adopció d'un sistema de titulacions fàcilment comprensible i comparable, mitjançant el **suplement del títol**. És a dir, incrementar la transparència de les diverses titulacions europees i, promocionar l'obtenció d'ocupació i la competitivitat del sistema d'educació superior europeu.
2. L'adopció d'un sistema basat essencialment en dos nivells i tres cicles fonamentals, el **grau i el postgrau** (màster i doctorat).
3. L'establiment d'un sistema europeu comú de crèdits **-ECTS-** com a mitjà adequat per a promocionar una més ampla mobilitat estudiantil. Els crèdits es podran aconseguir també fora de les institucions d'educació superior, inclouen l'experiència adquirida durant la vida, sempre que estiga reconeguda per les universitats receptores.
4. L'impuls de la mobilitat eliminant els obstacles per a l'exercici efectiu del lliure intercanvi i prestant una atenció especial a:
 - L'accés a oportunitats d'estudi i formació per als estudiants.
 - El reconeixement i la valoració dels períodes d'estada en institucions d'investigació, ensenyament i formació europees, sense perjudici dels seus drets estatutaris, per als professors, investigadors i personal d'administració.

¹⁰ Vegeu: MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA. *Espacio Europeo de Educación Superior*. Proceso de Bolonia. HTTP: www.mec.es/univ/jsp/plantilla.jsp?id=3501

5. La promoció de la cooperació europea en matèria de **garantia de la qualitat**, amb l'objecte de desenvolupar criteris i metodologies comparables.
6. El foment de la dimensió europea en l'educació superior com a condició necessària per l'assoliment dels objectius de l'EEES.

L'Assemblea General de la [Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles](#) (CRUE), reunida el dia 13 de desembre de **2000**, aprova un document en referència a la Declaració de Bolonya i l'adaptació del sistema universitari espanyol a les seues directrius.

En el **2001**, posteriorment a la reunió de més de tres-centes institucions europees d'ensenyament superior a [Salamanca](#), els sis objectius plantejats en la Declaració de Bolonya, són assumits per un total de trenta-dos països europeus a través de la [Declaració de Praga](#). Aquest recolzament i impuls al procés de Bolonya, assumeix les estratègies per a la convergència i la transparència: l'aprenentatge al llarg de la vida, que inclouen el rol actiu de les universitats, de les institucions d'educació superior i dels estudiants i el desenvolupament de sistemes de garantia de la qualitat i de mecanismes de certificació i d'acreditació.

A partir d'aquest moment les polítiques nacionals sobre ensenyament, comencen a prendre mesures d'adaptació al nou marc, tenint en compte els objectius de la Declaració de Bolonya. Espanya, aprova la [Llei Orgànica d'Universitats](#) (LOU de 26 de desembre de **2001**), en el títol XIII de la qual pot llegir-se "Espai europeu d'ensenyament superior". En aquesta llei es reconeix com a un dels objectius bàsics la millora de la qualitat del sistema universitari en el seu conjunt i en totes i cadascuna de les seues vessants. Amb tal fi es crea l'[Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació](#) (ANECA).

En l'[Assemblea General de la CRUE](#), celebrada el 8 de juliol del **2002**, es recolza la configuració d'un EEES basat en la tradició europea de l'educació com a servei públic, oberta, per tant, a tota la ciutadania, que té per objectiu la formació permanent tant per al desenvolupament personal com per al de la societat en el seu conjunt. Així mateix, la CRUE recolza la concepció d'un EEES que respecte i valore la diversitat d'institucions i sistemes educatius en un entorn plurilingüístic i plurinacional. D'altra banda, la CRUE confirma, també, la seua adhesió als principis de llibertat acadèmica i autonomia responsable, enunciats en la [Magna Charta Universitatum](#) de **1988**.

El 5 de setembre de **2002** el [Parlament Europeu](#) aprova una resolució en que es recorda que l'educació és la clau de la competitivitat i el desenvolupament econòmic i social. El Parlament demana a la Comissió europea concedir major prioritat a les universitats en els seus programes i accions i elaborar un llibre verd sobre la creació d'un EEES. Insisteix en la necessitat, en particular, de crear xarxes i serveis públics comuns a escala europea per afavorir l'accés a la informació científica tècnica i bibliogràfica, de crear en col·laboració amb totes les universitats dels estats membres de la UE estudis i títols comuns o exàmens de control europeus i de promoure l'activitat esportiva en la universitat. El Parlament invita, en particular, la Comissió i els estats membres de la UE a: millorar el finançament i les estratègies de coordinació

d'universitats per a la formació del tercer cicle i promoure els estudis de doctorat i postdoctorat; preveure una associació amb empreses públiques o privades o amb col·lectivitats locals; i, finalment, promoure la creació d'una seu de les universitats europees per fomentar la creació de projectes comuns i la competitivitat de les universitats a escala europea i internacional.

La **CRUE**, octubre de **2002**, aprova sengles documents sobre el crèdit europeu i el sistema educatiu espanyol, així com el suplement europeu al títol. Aquests documents seran utilitzats com a informes tècnics per als projectes de decret del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

El **Ministeri d'Educació, Cultura i Esport** (MECD) presenta el 12 de febrer de **2003** el **document marc**¹¹ sobre la integració del sistema universitari espanyol en l'EEES com un conjunt de propostes orientades a servir de punt de partida per a la reflexió que ha de produir-se en les universitats i les administracions educatives, i a possibilitar els acords necessaris sobre els aspectes fonamentals del procés d'integració i que hauran d'orientar les **normes jurídiques** que es promulguen:

1. L'1 d'agost de 2003 es publica el **Reial Decret** que estableix el procediment per a l'expedició per part de les universitats del **suplement europeu al títol**.
2. El 5 de setembre de 2003 es publica el **Reial Decret** que estableix el **sistema europeu de crèdits i el sistema de qualificacions**.
3. El **Reial Decret** de 19 de gener de 2004 estableix el procediment per a l'**homologació de plans d'estudis i títols** de caràcter oficial i vàlida a tot el territori nacional.
4. El **Reial Decret** de 21 de gener de 2005 estableix l'**estructura dels ensenyaments universitaris** i regula els estudis universitaris oficials de grau.

De la diversitat (polítiques educatives nacionals) amb objectius comuns que domina el panorama europeu a final dels 90, passem a una política europea comú amb objectius internacionals. Així, es va configurant als convenis que es signen a **Gratz-Berlín-Bergen** (2003-2005). La pròxima reunió tindrà lloc a **Londres**¹², en **2007**.

Més enllà de les reformes legals que, com a Espanya, han realitzat la immensa majoria dels 40 països incorporats al procés de Bolonya, es ressalta la importància de la major implicació i compromís per part de les universitats, el seu **professorat** i els seus **estudiants** en la real implementació dels nous plans d'estudi i les noves metodologies docents.

¹¹ Vegeu: MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA. *Espacio Europeo de Educación Superior*. Documentos.

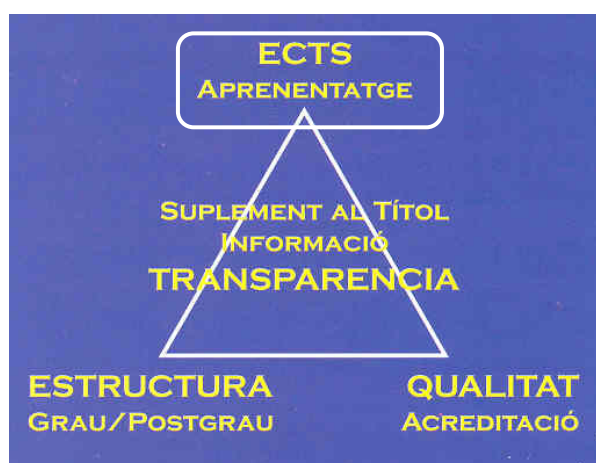
"Documento-Marco. Febrer de 2003". HTTP: www.mec.es/univ/html/informes/EEES_2003/Documento_Marco.pdf

¹² Vegeu: BOLOGNA SECRETARIAT WEBSITE. HTTP: www.dfes.gov.uk/bologna/

2.1.3 El paper de docents i discents davant la nova estructura i metodologia d'ensenyament en l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior

Sembla evident que ja no es tracta exclusivament, com en el cas de reformes precedents, de canviar o reformar plans d'estudi o variar denominacions sobre aspectes de la docència i gestió universitàries. Adoptar el sistema de transferència de crèdits europeus significa una reorganització conceptual dels sistemes d'ensenyament per adaptar-se als nous models de formació centrats en el treball i aprenentatge dels estudiants. El canvi en l'orientació pedagògica dels ensenyaments, esta menys centrada en allò que s'ensenya i més precisa en allò que s'aprén, les destreses que s'adquireixen i quant esforç requereix aquest aprenentatge.

Es pretén expressar la idea que la **funció del docent** no és tant impartir ensenyament com crear les millors condicions per a l'aprenentatge, la qual cosa vol dir que l'ensenyament es constitueix en un mitjà, no en un fi en si mateix¹³. Aquesta perspectiva centrada en l'**aprenentatge de l'estudiant** significa per a la major part dels docents una espècie de reorganització dels supòsits sobre els quals construïm el nostre ensenyament. Concretant, no es tracta de saber més pedagogia o més psicologia de l'aprenentatge, sinó de pensar d'una altra

manera, és a dir, d'un **canvi cultural** que afecta a les diferents parcel·les de la vida universitària produint diferents impactes, els més importants als principals implicats, docents i discents. Com va afirmar Albert Einstein: «necessitem noves formes de pensar per fer front als problemes generats per les velles formes de pensar».

En aquest sentit, els canvis anunciats porten implícits noves atribucions per a professors i estudiants. És important destacar que amb aquest sistema **ECTS** cal considerar una nova fórmula per calcular la dedicació del professorat i el volum de treball de l'estudiant.

La labor docent dels **professors** haurà d'incloure no sols les hores dedicades a impartir la docència presencial i tutories (que sovint queden devaluades a algunes preguntes precipitades abans dels exàmens), sinó també les dedicades a organitzar, orientar i supervisar el treball autònom dels estudiants. És a dir, els professors hauran d'invertir un temps major en la preparació de les seues matèries i en l'atenció personalitzada dels estudiants quan s'adopten els nous mètodes docents. D'altra banda, la forma d'avaluar l'estudiant no és independent dels resultats d'aprenentatge que es pretenen produir, i la relació entre ensenyament i aprenentatge no és causal sinó probabilística (segons les activitats que organitza i proposa el professor, hi haurà majors o menors possibilitats que determinats aprenentatges puguin tenir lloc). En altres paraules, s'ensenya perquè allò que s'ha après puga ser utilitzat en noves situacions (més enllà de l'examen i més enllà de la universitat). Per últim, el previsible acurtament de la carrera per

¹³ Concepte: *aprendre a aprendre*.

aconseguir la titulació de grau ha d'implicar una major coordinació del professorat quant als seus objectius, continguts i formes d'avaluació.

Els **estudiants** per la seua part han d'aprendre a ser subjecte actiu i comprometre's amb les exigències i reptes que li proposa el seu aprenentatge. Segons Teresa González¹⁴, han de millorar les seues formes de comunicació i participació, i el sentit de les seues responsabilitats. Aprendre a construir significats i gestionar l'aprenentatge. D'altra banda, la nova concepció de crèdit europeu fa referència al volum de treball de l'estudiant, és a dir, al temps dedicat a les classes teòriques, classes pràctiques, seminaris, tutories, treball autònom (recollida i selecció de materials d'estudi, realització de treballs o projectes, etc.) així com les hores exigides per la preparació i realització d'exàmens i avaluacions. El sistema d'avaluació mesura el rendiment de l'estudiant (adquisició de competències i destreses que necessitarà utilitzar en noves situacions), no exclusivament els coneixements que ha après.

2.1.4 Estudis previs sobre l'impacte de la implementació de la nova metodologia i estructura en el docent i discent

Entre els sistemes nacionals d'Educació Superior, el procés de convergència ha promogut iniciatives i experiències per a la implementació del Crèdit europeu a distints nivells i amb diverses modalitats, com ara: dissenys de Plans d'Estudi i Títols de Grau; l'elaboració de Guies Docents i Guies ECTS; activitats de formació del professorat, etc. En conseqüència, són nombrosos els estudis al voltant de la implementació del nou crèdit a l'aula, és a dir, en relació amb la pràctica docent, el treball de l'estudiant, els mètodes d'ensenyament i els resultats d'aprenentatge (Rebollo, 2005).

Les experiències dels implicats posen de relleu alguns aspectes importants d'aquesta nova cultura i pràctica docent: la incorporació d'un nou model de planificació didàctica; l'aparició de noves funcions i tasques docents; i l'avaluació de competències que requereix l'ús de sistemes alternatius d'avaluació d'aprenentatges.

També les experiències permeten identificar dificultats que afecten al professorat i als estudiants (Jiménez, 2005). En aquest sentit, per part dels **estudiants** s'apunten com a problemes: a) dificultats per mantenir la concentració durant el desenvolupament de les activitats; b) dificultats per organitzar el treball individual; c) dificultats per visualitzar l'objectiu de l'activitat des del punt de vista aplicatiu; i d) dificultats per diferenciar conceptes d'opinions i reflexions. Per part del **professorat** s'observen: a) dificultats per establir un control dels temps en el marc de l'aula i b) dificultats relacionades amb l'atenció individualitzada i amb el control del treball individual durant el desenvolupament de l'activitat.

Amb caràcter general són bastants els aspectes valorats positivament pels estudiants en relació a l'organització de l'aula amb la nova metodologia. La majoria consideren important el recolzament i seguiment del professor, la planificació de temps per la realització d'activitats i

¹⁴ Professora Titular de Mètodes de Investigació i Diagnòstic en Educació de la Facultat de Ciències de l'Educació. Universitat de Sevilla.

tasques, l'assistència classe, comptar amb col·laboradors, etc. En contrast, el professorat veu com una exigència i major dedicació allò referent a la planificació de l'ensenyament per a un bon treball d'aula. Malgrat això, resulta interessant que des de diferent òptica, ambdós col·lectius apunten una valoració positiva pel que fa a l'aprenentatge de l'estudiant (Colàs, 2005).

Així com hi han abundants estudis sobre la implementació de la nova estructura i metodologia ECTS a l'aula, no trobem estudis que aporten la visió que professors i estudiants tenen pel que fa a aspectes diferents dels metodològics. Excepcionalment, es parla de: a) l'esforç que el docent ha de fer per actualitzar-se en la matèria que imparteix; b) de la nova forma de compaginar docència i investigació; c) del nou sistema de promoció docent; d) de la diferenciació de grau entre les titulacions actuals i les futures, sobretot, pel que fa a les titulacions de 1r cicle o diplomatures, etc.

En un estudi realitzat recentment sobre la preparació del professor universitari espanyol per a la Convergència Europea (Valcárcel, 2003), es destaca que un dels punts neuràlgics de l'actual reforma està en la formació del professorat, atribuint-li més importància que a la nova estructura curricular, el paper dels estudiants, el finançament, etc. El canvi tan sols serà possible, continua l'informe dient, si es dona la **implicació i el compromís del professorat**. Per tant, què és fa per motivar al docent front al canvi? Què ajuda a que el docent es comprometia?

2.1.5 Situació actual, implementació i dates previstes a Espanya

Actualment, l'ensenyament universitari a Espanya difereix del promogut a l'EEES. Alguns dels punts que més allunyen les presents titulacions espanyoles del nou model europeu són: l'estructura de títols (1r, 2n i 3r cicle); el crèdit espanyol (10 h lectives = 1 crèdit); el sistema de qualificacions, que s'apropa al model comú europeu però que no és homologable; la no adequació al model de suplement al títol europeu; la manca d'una concepció global d'aprenentatge permanent i al llarg de la vida; la dimensió poc internacionalitzada de l'educació; la deficitària vinculació entre educació superior i investigació i el no reconeixement de l'aprenentatge extern a les institucions educatives superiors, entre d'altres.

És evident, que aquest sistema actual d'ensenyament superior ha d'adaptar-se a les directrius de la Declaració de Bolonya, respectant les pautes i els terminis establerts per l'Assemblea General de la [Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles](#) (CRUE), reunida el dia 13 de desembre de 2000. Les **dates i objectius previstos a Espanya** són:

- Febrer—maig de 2003. Informació i debat del **document marc**.
- Setembre—octubre de 2003. Aprovació dels **Reials Decrets**.
- Curs 2003-2004. Preparació de **titulacions pilot EEES**.
- Curs 2004-2005 i següents. Establiment del **Mapa de titulacions** i implementació de projectes pilot: **Projectes d'Innovació Educativa** (PIE).

- Any 2010. Implementació progressiva de les noves titulacions: nous plans d'estudi. Finalització del procés.

Des d'un punt de vista cronològic, la implementació a Espanya tindrà lloc atenent a **dues etapes**:

1. Des d'ara i fins 2007, s'establirà un Mapa de titulacions obert i flexible, que renovarà l'actual catàleg. Concretament, la renovació de l'actual Titulació de Fisioteràpia i el desenvolupament de les directrius pròpies del nou estudi de Grau en Fisioteràpia tindrà lloc entre octubre de 2005 i febrer de 2006.
2. Des de 2007 fins 2010, les universitats hauran d'implementar els seus nous plans d'estudi, aplicant els crèdits europeus i la nova estructura.

Així mateix, s'apunta que a Espanya els principals objectius a aconseguir per aconseguir una adaptació del sistema actual de docència i crèdits, serien **en una primera fase**:

1. La implementació d'un sistema de crèdits europeus.
2. L'adopció d'un sistema de qualificacions que permeten una conversió fàcil al sistema de qualificacions i graus ECTS.
3. La implementació del suplement al títol.

En una segona fase, i com a conseqüència de la implementació del sistema europeu de crèdits, s'haurien de considerar:

1. La possible revisió i introducció de nous currículums basats en continguts i competències.
2. La definició dels continguts i del perfil professional per àrees de coneixement.
3. L'homogeneïtat en titulacions del mateix tipus (àrea) per a tot el territori espanyol.
4. La valoració dels nivells de qualitat (paràmetres transnacionals).

2.2 Repàs de la situació dels estudis de Fisioteràpia a Europa: Llibre Blanc del Títol de Grau en Fisioteràpia (gener de 2004)

Els estudis de Fisioteràpia estan presents en la majoria dels Estats europeus, formant part dels Sistemes d'Educació Superior. La seua ubicació es situa en el si de la Universitat o en Centres no Universitaris d'Educació Superior.

Es tracta d'una titulació incorporada al camp sanitari el perfil formatiu de la qual és clarament professionalitzant, com es desprèn de les guies acadèmiques, de la legislació consultada i del document *European Physiotherapy Benchmark Statement*, elaborat per la Regió Europea de la *World Confederation for Physical Therapy*.

En la [taula núm. 1](#) de l'apart d'annexos es presenta, de forma esquemàtica, la situació en la que es troben els **estudis de Fisioteràpia en els diferents Estats Europeus**. Segons aquestes dades, que han estat aportades per la *World Confederation for Physical Therapy*, corresponents a l'any 2003, podem extraure les següents conclusions:

- 1) Per accedir als estudis de Fisioteràpia, en tots els Estats Europeus s'exigeix haver passat per un període de **escolarització prèvia amb una durada mínima de 12 anys** (una vegada que s'ha conclòs la formació secundària), considerant l'edat mínima d'accés 18 anys. L'única excepció a ambdós criteris es produeix en Turquia, on el temps d'escolarització prèvia és de 11 anys, per la qual cosa l'estudiant pot accedir als estudis de Fisioteràpia a la edat de 17 anys.
- 2) Hi ha 28 països europeus en els quals s'imparteixen els Estudis de Fisioteràpia.
 - En 21 països la formació de grau abasta una duració de 4 anys (algun de 3'5).
 - En 7 països la formació se situa en 3 anys.

S'aprecia, doncs, una clara tendència als **quatre anys de formació**. En aquest sentit venim observant que, amb l'excepció d'Itàlia, a mesura que els països van incorporant els criteris de la Convergència Europea, atorguen als estudis de Fisioteràpia una duració de 4 anys bé reduint de cinc a quatre, com és el cas de Bèlgica, o bé incrementant de tres a quatre, com succeís a Alemanya.
- 3) En quant a la **formació de postgrau**, trobem que en 17 països la titulació en Fisioteràpia dóna accés, de manera seqüencial, als estudis de Màster i, conclosos aquests, als de Doctorat. En sis països (entre els quals s'inclou Espanya) solament donen accés als estudis de Màster, i en cinc països existeix un sistema de passarel·les que possibilita l'accés a ambdós tipus d'estudi: primer al Màster i, superat aquest, al doctorat (vegeu, taula n.1).
- 4) En relació a l'adaptació dels estudis de Fisioteràpia als criteris de convergència en l'EEES, apreciem que en l'actualitat la majoria dels països es troben immersos en el procés de transformació, tenint coneixement de que s'han adaptat fins el 2003: Bèlgica, Itàlia, Irlanda, Holanda i Finlàndia.

- 5) Les **categories terminològiques** amb que s'anomenen els títols en els diferents Estats varien entre: Llicenciat, Bachelor, Laurea, Diplomat, etc.

En la **taula núm. 2** de l'apart d'annexos es mostren les denominacions dels **títols oficials de Fisioteràpia** i de la professió de fisioterapeuta a la qual donen lloc. Per les dades consignades en la taula inferim que, en la majoria dels Estats Europeus, la Fisioteràpia com a professió presenta un notori arrelament i una accentuada trajectòria, doncs, com es desprèn dels aspectes assenyalats en les dues últimes columnes, en quasi tots ells constitueix una **professió regulada i registrada**. El fet que la professió es trobe oficialment regulada, com s'ha produït recentment en Espanya al promulgar-se la Llei 44/2003, de 21 de novembre, d'Ordenació de les Professions Sanitàries, és d'una gran importància ja que permet que els fisioterapeutes demostrin la qualitat dels serveis que presten, i ofereix a la societat la garantia de que els ciutadans són atesos per professionals suficientment competents i capacitats.

Per últim, el fet de que es tracte d'una professió registrada indica que, en aquells Estats on aquesta realitat esta present, la professió de fisioterapeuta ha arribat a la majoria d'edat, i així ho reconeix la mateixa societat a la que serveix, doncs és aquesta la que encarrega als propis **Col·legis i Associacions Professionals** que autorregulen la professió. Allò garanteix l'establiment d'unes normes de procediments, d'unes guies de pràctica professional, d'uns valors, d'uns codis ètics i d'una conducta professional, que avalen la qualitat dels serveis que els fisioterapeutes presten a la societat.

2.3 La Universitat de València i l'EU de Fisioteràpia

2.3.1 La Universitat de València en el context de reforma de l'EEES

La Universitat de València i, en general, gran part de les universitats de l'entorn europeu, s'enfronta en aquests moments a un procés de reforma de l'ensenyament universitari sota el procés de convergència en la creació d'un EEES.

Com hem dit anteriorment, una de les diferències fonamentals entre aquest procés de reforma respecte a reformes anteriors de la universitat espanyola consisteix en el fet que, més enllà dels canvis en l'àrea administrativa i, sobretot, més enllà dels canvis derivats de l'elaboració de nous plans d'estudi i del mapa de titulacions, es preveuen canvis importants pel que fa a l'organització de les formes d'ensenyament i, conseqüentment, pel que fa als aprenentatges dels estudiants d'educació superior.

No obstant això, potser el major canvi que puga operar-se en la universitat i, paradoxalment, el que pot passar més desapercbut en el procés de reforma és el de la construcció de noves relacions entre la universitat i la societat o, si es prefereix, la funció que ha d'acomplir la universitat en la societat actual a través la **comunitat universitària**. Parlem d'un **canvi cultural**.

L'Oficina de Convergència Europea (OCE) és l'òrgan de la UV que té com a objecte impulsar, assessorar i promoure els processos d'implementació de l'EEES en la UV. Les seues funcions són¹⁵:

- Recerca, recopilació i difusió d'informació sobre polítiques de convergència en l'espai europeu.
- Assistència a esdeveniments sobre convergència europea i emissió d'informes sobre les seues conclusions.
- Elaboració d'informació i documentació.
- Organització de seminaris d'informació, jornades, etc.
- Elaboració d'estudis de viabilitat per a l'aplicació de plans pilot d'innovació educativa.
- Suport tècnic i seguiment dels programes pilot.
- Realització d'estudis i anàlisi de les necessitats, costos, estats d'opinió..., sobre les implicacions d'adopció del nou model d'universitat.

Projectes d'innovació educativa en la Universitat de València¹⁶

Abordar de forma progressiva en l'àmbit de la docència els canvis i les reformes que significa el procés de convergència en l'EEES en la Universitat de València és una tasca complexa, entre altres raons perquè qualsevol intent per tractar d'experimentar el ECTS, amb les conseqüents

¹⁵ Vegeu: UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. *Oficina de Convergència Europea*. HTTP: www.uv.es/%7Eoce/serveis.htm

¹⁶ Vegeu: UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. *Innovació Educativa*. HTTP: www.uv.es/%7Eoce/convocatoriespropies.htm

implicacions metodològiques, ha de fer-se a partir dels plans d'estudi vigents i és evident que aquests no estan construïts des de la perspectiva conceptual del ECTS.

Malgrat això, partint d'aquesta limitació prèvia, a partir del curs 2003-2004 el Vicerectorat d'Estudis i Organització Acadèmica ha convocat i afavorit el desenvolupament de projectes per al desenvolupament d'experiències d'innovació educativa (PIE) en el context de la convergència europea amb l'objectiu tant de donar suport institucional a experiències noves que ens acosten als models d'organització de l'ensenyament d'acord amb les orientacions a propòsit de la creació d'un EEES, com de traure conseqüències que resulten útils en el futur per a la implementació general de la reforma en la creació de l'espai comú.

La formació del professorat universitari és una de les àrees d'atenció preferent en les universitats en la mesura que el docent adquireix un paper protagonista de tot un procés que s'adreça cap a la millora de la qualitat de l'educació i innovació de la practica educativa.

En aquest sentit, el Servei de Formació Permanent de la Universitat de València¹⁷, pretén facilitar l'adequada preparació professional del docent universitari de cara a cobrir les necessitats formatives amb que qualsevol professor/a pot trobar-se en els canvis d'adaptació a la nova metodologia i estructura europea. Per allò, el SFP desenvolupa el programa *Adaptació a l'Espai Europeu d'Educació Superior* que inclou els següents cursos:

- Programa d'avaluació institucional proposat per l'ANECA.
- Avaluació i acreditació del grau i postgrau en el marc de l'ANECA.
- L'Espai Europeu d'Ensenyament Superior i la seua implantació a la UV.
- I Jornada d'Experiències d'Innovació en l'EEES.
- Experiència de treball en equip docent. Taller d'iniciatives en clau de CE.
- Guia Docent: Principis per al seu disseny.
- El procés d'ensenyament—aprenentatge de competències.
- Metodologies actives en la Universitat.
- Introducció a l'estudi de casos com a mètode d'ensenyament.
- Noves tecnologies de la informació com a recurs per a la docència universitària: l'aula virtual.
- Taller sobre l'aprenentatge cooperatiu.
- Taller sobre l'aprenentatge basat en problemes aplicat a la docència”.
- Taller d'Introducció al Mètode clínic en l'Ensenyament.

¹⁷ Vegeu: UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. *Servei de Formació Permanent*. HTTP: www.uv.es/%7Esfp/pdi/EEES.htm

D'altra banda, el SFP ha editat un **documents de tipus manual** per al docent. Per exemple: "*Elaboració de la guia docent per a la convergència europea. Principis per al seu disseny*" que té com a objectiu proporcionar informació i orientació al professorat a l'hora de dissenyar la guia docent de la matèria.

2.3.2 L'Escola de Fisioteràpia de la Universitat de València (EUFUV)

L'Escola de Fisioteràpia de la Universitat de València compta amb la *Comissió de Convergència Europea* des d'octubre de 2005. Aquesta comissió està coordinada per l'OCE i, integrada per tres professors i dos estudiants, es reuneix mensualment per posar en comú nova documentació sobre l'EEES. Esta en contacte amb les dues úniques universitats espanyoles que porten a termini un Programa d'Innovació Educativa (PIE) en la Titulació de Fisioteràpia: la Universitat de les Illes Balears i la Universitat Rovira i Virgili.

En l'actualitat, l'EUFUV no està immersa en cap Projecte d'Innovació Educativa depenent de l'OCE. Excepcionalment, es va realitzar un par de conferències sobre l'EEES per a estudiants de 2n i 3r curs de la titulació, en el mes desembre de 2005. En aquestes conferències ("La transformació al crèdit europeu" i "Innovació docent en el crèdit europeu -ECTS") una professora col·laboradora de la Universitat de les Illes Balears va enumerar d'alguns dels canvis que acompanyen al procés de CE i va parlar del PIE que aquest curs acadèmic s'està impartint en el 1r curs de la Titulació de Fisioteràpia a la Universitat de les Illes Balears.

Tampoc participa en cap dels programes de *Formació per a Centres* que el SFP organitza "a la carta" per al professorat i tampoc en el programa *Adaptació a l'Espai Europeu d'Educació Superior*. Tampoc està immersa en cap Projecte d'Innovació Educativa depenent de l'OCE. La formació del professorat és individual i voluntària, sense atendre a cap projecte de formació comú per al professorat de Fisioteràpia.

En definitiva, no hi ha cap planificació que incloga dates i mitjans per l'adaptació dels implicats de l'EUFUV al nou marc de l'EEES. Les iniciatives són escasses i el recolzament per part de la UV és insuficient.

3. L'anàlisi de dades i resultats

3.1 Anàlisi comparativa de dades i resultats en el grup docent

3.1.1 Contextualització

- Les condicions en les quals l'entrevista va tenir lloc. Els professors van ser entrevistats en l'aula 1 de l'EUFUV. Aquesta va romandre tancada amb clau per a evitar interrupcions per part d'estudiants i del personal de serveis. L'entrevista va anar precedida d'una breu introducció del projecte que estem realitzant. De les tres entrevistes, dues van realitzar-se, de forma successiva, el dia 19/12/05 i una el dia 21/12/05. La duració aproximada de les entrevistes va ser de mitja hora ($\pm 40'$, $\pm 34'$ i $\pm 30'$), més curtes del temps estimat *a priori* (50-60'). En general, no van haver interrupcions i el soroll de fons va ser molt lleu, excepte en l'entrevista JRS que en va haver una.
- Les observacions sobre l'entrevistat i el seu comportament.

Les entrevistes van realitzar-se en català previ acord amb els entrevistats, dos d'ells van contestar en castellà i la tercera persona entrevistada (castellanoparlant també) ho va fer voluntàriament en català, però amb molta dificultat.

El registre de comunicació va estar més bé informal en tots tres casos, la qual cosa, denota certa confiança (relació docent—docent). L'ambient va estar relaxat en el cas de YAM, però amb presses en els casos de LVT i JRS perquè havien de continuar treballant.

L'actitud entre els docents ha estat ben diferent:

- YAM: professor **associat** de **35** anys, **diplom**at en Fisioteràpia i llicenciat en Kinesiologia (**Il·licenciatura estrangera**).

És el que més interès i concentració va demostrar (7/10).

Sembla que li preocupa el canvi que acompanya a l'EEES pel que fa a la promoció docent i l'augment de competitivitat entre docents.

En relació amb el tipus de comunicació mantinguda durant l'entrevista, es va mostrar molt pragmàtic i calculador de les seues respostes. Dit d'una altra forma, és el que menys espontaneïtat va demostrar:

- va parlar lentament, intercalant alguns silencis;
- utilitzà una expressió més pròpia d'una "classe magistral", amb un predomini de contingut "docent" en les seues respostes (exemple de paraules més utilitzades: classes, estudiants, apunts, dubtes, etc.);

- i pràcticament, no va fer comentaris sobre la seua situació personal o sobre la seua persona.

En la nostra opinió «YAM parla des d'afora com a observador del procés de CE i l'EEES, no com a implicat». Allò ens fa pensar que durant l'entrevista YAM s'ha posicionat com a docent associat que no vol compartir les preocupacions, expectatives i sentiments més profunds amb l'entrevistadora, en qui veu una companyera associada "rival" amb un interès de promoció docent en el mateix context universitari, l'EEES.

Pensem que aquesta situació de "rivalitat" i desconeixement normatiu del nou EEES, configura un context de tensió del qual ningú parla però que modifica la comunicació entre els docents sense plaça de funcionari, i per tant, entre els docents en promoció.

- LVT: professor **titular** de **52** anys, **licenciat** en Medicina i **Doctor** en Anatomia.

Va adoptar una actitud passiva en l'entrevista (concentració 5/10).

Pel que fa al procés de Convergència Europea, no li preocupa aparentment res i li sorprén el que sap sobre l'EEES.

Tant la seua expressió com el contingut de les respostes, van ser molt institucionals i repetides (per exemple: burocràcia, docència, plans d'estudi, universitat, PDI, claredat, directrius, etc.). Allò ens suggereix que LVT que no coneix l'EEES profundament, i per contestar fa ús de paraules "comodí" que s'utilitzen a sovint en el món acadèmic i són genèriques o bàsiques a la universitat.

- JRS: professora **associada** de **55** anys, **diplomada** en Infermeria i Fisioteràpia, llicenciada en Kinesiologia (**llicenciatura estrangera**).

Denota preocupació per la repercussió que el procés puga tindre en l'estudiant, fonamentalment. També li preocupa que el nou professional fisioterapeuta isca pitjor format, atès que considera que els mitjans necessaris per portar a termini la implementació de la nova titulació passen per una necessitat econòmica molt elevada. En paraules de la professora: «em preocupa una convergència a l'espanyola».

Va mostrar interès a l'hora de respondre (concentració 6/10) però debut a què estava en horari de treball, el ritme de l'entrevista va ser ràpid i algunes de les preguntes van ser contestades de forma més superficial que si no haguera estat pendent de qüestions de treball.

D'altra banda, l'intent de parlar català li va dificultar l'expressió oral, i per aquest motiu, algunes de les contestacions van ser breus (sí o no).

Pensem que el coneixement sobre l'EEES i la visió més personal del procés d'adaptació al nou EEES d'aquests tres implicats, hagueren estat més completes i justificades en una situació de més tranquil·litat o en segones entrevistes.

La selecció dels tres docents entrevistats ha estat per mostreig intencional de tipus opinàtic (vegeu apartat de metodologia d'investigació 1.4).

3.1.2 Presentació de les dades:

- a. **Classificar les variables** com a constants, depenents i variables de resposta.

En el grup docent distingim com a **variables constants** (controlables i coincidents): el context social i educatiu de canvi que acompanya l'EEES perquè tots tres són professors de l'EUFUV, actualment; la selecció per mostreig intencional de tipus opinàtic; el mateix quió d'entrevista; i el lloc de realització de l'entrevista (mateixa aula de l'EUFUV).

D'altra banda, considerem com a **variables depenents** (diferenciadores): l'edat, la titulació acadèmica (doctor, llicenciat o diplomad), l'experiència assistencial com a fisioterapeuta, l'experiència docent, el tipus de plaça universitària (titular a temps complet i associat a temps parcial) i motiu pel qual és docent. Aquestes variables es corresponen amb el bloc 6é del guió de l'entrevista ([Preguntes de biografia i demografia](#)).

Finalment, les **variables de resposta**¹³ que refereixen les diferents contestacions dels entrevistats en cadascun dels conceptes o blocs en que hem dissenyat el guió de l'entrevista, és a dir: informació i coneixement sobre EEES, experiències, opinions i expectatives sobre la implementació en l'EUFUV.

D'altra banda, hem de definir els **conceptes**, les seues **dimensions** i els seus **indicadors**, la qual cosa permet detectar i mesurar aquests conceptes (vegeu [annex 6a](#)).

- b. **Elaboració d'una taula de resultats** (vegeu [annex 6b](#)).
- c. **Representació gràfica del concepte i el sistema de variables** (vegeu [annex 6c](#)).

3.1.3 Anàlisi textual de les dades

Primerament, passem a relacionar de forma empírica les variables de resposta del concepte **informació sobre la CE i l'EEES** (1r bloc de preguntes) amb les variables dependents del grup docent. Tots tres professors coneixen el procés de convergència mitjançant les vies de comunicació universitàries (correus electrònics de l'Oficina de Convergència Europea, manuals sobre EEES editats pel Servei de Formació Permanent, consells de departament de l'EUFUV, conferències en l'àmbit universitari sobre CE i EEES, etc.) que com hem explicat anteriorment, ofereix la Universitat de València (UV). Aquesta dada ens suggereix la següent qüestió: en quina mesura els mitjans de comunicació ministerials i els *mass media* es preocupen per informar sobre la CE i l'EEES als implicats universitaris i a la població, en general?

Ens resulta molt interessant que s'evidencia una diferència considerable entre els professors Associats de tipus LOU i el professor Titular d'Escola Universitària (TEU), en relació al temps que fa que han escoltat parlar sobre CE i si pensen que hi ha o no prou informació sobre el tema. Tenint en compte que les places d'associat a temps parcial són l'única via docent, a banda de la plaça de col·laborador, per a un diplomat o llicenciat sense Diploma d'Estudis Avançats (DEA); i atès que aquesta nova norma ve regulada per la LOU (26 de desembre de 2001); podem pensar que aquest va ser el motiu pel qual els associats van escoltar parlar de CE fa més de tres anys. D'altra banda, els associats troben deficient, més que la informació sobre l'EEES, la concreció i claredat sobre tot allò que acompanya i exigeix el procés. Per aclarir aquesta interpretació, cal afegir que el TEU de tipus LRU (lleï anterior a la LOU) fa aproximadament un any ocupava el càrrec de secretari del Departament de Fisioteràpia de l'EUFUV, i per aquest motiu començà a contactar amb la nova regulació de la LOU (per exemple: en l'assumpte referent a la contractació de professors Ajudants d'Universitat i Associats a temps parcial).

En segon lloc, amb relació al concepte, **coneixement de l'EEES**, podem observar que l'associat més jove i el TEU coincideixen pel que fa a totes les variables de resposta. És a dir, els dos professors indiquen que la data màxima d'implantació dels nous títols a la Universitat Espanyola és posterior a l'any 2007; identifiquen com a principal transformació, la nova estructura del títol en cicles i graus; tots dos associen els crèdits ECTS amb el treball actiu de l'estudiant; i estan encertats pel que fa a l'estructura en cicles de les noves titulacions. D'altra banda, l'associada (JRS), no divergeix molt de les respostes dels altres dos professors però sí demostra desconèixer de manera precisa la major part d'indicadors. Per exemple: situa la implantació dels nous títols a l'any 2007; encara que identifica com a principal transformació de l'EEES l'adaptació al crèdit ECTS, no sap definir-lo amb exactitud; i si bé ha escoltat parlar del nou màster, desconeix la nova estructura en cicles.

En aquest punt, se'ns plantegen les següents qüestions:

- Hi ha relació entre el que coneixen els diferents docents i el tipus de plaça docent que ocupen?
- Podem relacionar el coneixement dels diferents professors i la seua motivació docent?

El **TEU** és funcionari contractat a temps complet per la UV, és docent des de fa més de 15 anys i exerceix càrrecs administratius (secretari i director del Departament de Fisioteràpia de l'EUFUV). Aquest TEU conta que allò que li va atraure a ser professor van ser una sèrie d'esdeveniments: «Cuando acabé la tesis doctoral se dió la circunstancia que el Departamento de Ciencias Morfológicas sacó una plaza de ayudante, plaza que en aquel momento aseguraba la permanencia en la universidad. Esto, unido a que me gustaba la docencia, fueron las razones que me permitieron consolidar la titularidad.» (LVT). L'**associat jove** treballa simultàniament com a fisioterapeuta en l'àmbit privat (fa 10 anys) i com a docent de l'EUFUV (fa 5 anys). Li agradaria portar una vida docent universitària més exclusiva perquè vol investigar, aprendre i ensenyar des que acabà la Titulació de Fisioteràpia. Més concretament diu: «Siempre me ha interesado la docencia y estar informado. Además me gustaria compensar el déficit observado como estudiante en l'EUFUV.» (YAM). La **professora associada** és la persona de més edat encara que prou semblant al professor TEU. Sempre ha treballat com a fisioterapeuta del Servei Públic de Sanitat i com a docent en l'EUFUV perquè quan va estudiar la Titulació de Fisioteràpia a l'Hospital Clínic de València, va ser integrada en un programa de formació per a docents: «Vaig rebre una cultura de formació. Era estudiant quan es va fundar l'EU de Fisioteràpia de València (primera EU d'Espanya) per un metge rehabilitador valencià que es va formar a França.» (JRS).

Tenint en consideració aquestes particularitats, podem deduir que la professora associada busca en la docència una satisfacció personal però no d'exclusivitat, mentre que els altres dos professors aspiren a una vida docent i investigadora. En conseqüència, l'associat jove i el TEU s'interessen més per l'EEES, o bé, mantenen més contacte amb la vida universitària (consells de departament, conferències, publicacions, etc.) que és el mitjà de comunicació més proper.

En tercer lloc, atenent al concepte **experiència en el procés d'implementació** del nou EEES a l'EUFUV, podem continuar amb allò dit al paràgraf anterior: quina és la prioritat docent dels diferents professors? Hi ha relació entre l'actualització del professorat en metodologia innovadora i el seu tipus de plaça docent? Podem veure que l'associat més jove i el TEU estan més actualitzats pel que fa a la metodologia activa d'aprenentatge i les TICs que la professora associada. Així, ho deduïm perquè contesten afirmativament a les següents preguntes: *Participaries en projectes d'innovació educativa? Coneixes i utilitzes l'aula virtual? Quantes hores dediques a tutories "reals"?* A quins factors podem atribuir aquesta diferència? L'edat és similar entre l'associada i el TEU, en conseqüència no sembla ser la causa. El sexe podria ser una variable—causa però atès que només hem entrevistat a una professora, no és significatiu. El tipus de plaça tampoc ens permet explicar la similitud entre l'associat i el TEU. Per últim, la motivació docent o prioritat laboral, sí que pot ser el factor causant de versemblança entre els dos professors i la diferència entre aquests i la professora. És a dir, l'associada prioritza la seua activitat assistencial com a fisioterapeuta, mentre que l'associat esta tractant de promoure's docentment i el TEU es dedica en exclusiva a l'activitat docent.

En què ens fonamentem per afirmar allò? La professora associada no dedica cap hora a les tutories estipulades en el seu contracte docent, tampoc coneix ni utilitza eines d'informàtica i de recerca en línia, és més, li «preocupa el reciclatge de tots els professors» (JRS). En canvi, els

altres professors realitzen més treball amb l'estudiant (per exemple, [LVT tutoritza treballs addicionals dels estudiants](#)), compleixen un horari flexible de tutories, utilitzen en major o menor grau les TICs i assumeixen que el conjunt de transformacions requereixen el reciclatge dels professors.

També hi podem afegir que el motiu i el mode com el TEU i l'associat assumeixen el conjunt de transformacions del nou EEES és diferent i ve condicionat per la plaça docent que ocupen. El TEU veu que l'EEES s'acabarà implementant i que tots els docents hauran d'adaptar-se perquè la Universitat així ho exigirà, és a dir, es mostra passiu i acceptarà els canvis perquè estarà obligat a fer-ho. L'associat veu en el nou EEES canvis que ha d'assumir per promoure's docentment i aconseguir una plaça de titular, en altres paraules, veu en l'adaptació al nou EEES un mitjà que li exigeix una gran implicació i esforç però que ha d'acceptar i aprofitar per arribar a una titularitat. Concretament, [YAM ha participat en l'elaboració d'un màster oficial de postgrau](#) i no li importaria col·laborar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa (PIE) a l'EUFUV, perquè això el permet omplir el seu curriculum acadèmic.

A continuació, hem tractat de conèixer quina és l'**opinió sobre el nou EEES**. En aquest apartat de preguntes hi ha molta heterogeneïtat en les respostes, és difícil relacionar les variables dependents amb les de resposta. Sí podem dir que [els dos professors són més crítics en relació al procés d'implementació](#) de les noves titulacions (nova metodologia, estructura en graus, qualitat i acreditació, etc.). Allò, ho deduïm de respostes obtingudes com ara: «[Creo que la reforma que propone l'EEES no es factible de momento en las universidades españolas, debido a la diferencia entre las titulaciones españolas y europeas, la gran diferencia entre los tipos de profesores que hay actualmente en la Universidad de Valencia, y por déficit económico clarísimo cara a los profesores](#)» (YAM). «[Es necesario que los profesionales docentes realicen los nuevos planes de estudio. En este nuevo marco la docencia esta infravalorada respecto a los investigadores](#)» (LVT). D'altra banda, [els dos associats mostren més preocupació](#) però atenent a punts diferents: «[Creo que lo que más me preocupa es la posible falta de nivel que pueda tener yo comparado con otros de la Comunidad Europea](#)» (YAM). «[Pense en la repercussió per a l'estudiant \[...\] em preocupa una convergència a l'espanyola](#)» (JRS). En canvi, el TEU comenta: «[No hay concienciación de acuerdo \[...\] no estoy preocupado](#)» (LVT).

Finalment, quines són les **expectatives dels implicats en la implementació** del nou EEES a l'EUFUV? La visió entre els associats és ben diferent, l'associada pensa en la repercussió sobre l'estudiant i la formació professional del nou fisioterapeuta, mentre que l'associat jove mostra preocupació per la major exigència d'un mercat laboral més competitiu perquè pensa que està menys preparat que altres fisioterapeutes estrangers, la majoria dels quals són llicenciats amb accés a màster i doctorat. El TEU veu negativament la tendència a infravalorar l'activitat docent respecte a la investigadora que promou el nou EEES. Per acabar, la [perspectiva de possible millora amb l'EEES](#) esta present en tots tres. Per exemple: «[La diplomatura pasa a ser licenciatura.](#)» (YAM); «[Esperem que es prenga un major contacte de l'estudiant amb el món assistencial \(que l'estudiant s'implique més en la seua formació\)](#)» (JRS); i «[innovar en claridad y acuerdo seria bueno](#)» (LVT).

3.2 Anàlisi comparativa de dades i resultats en el grup discent

3.2.1 Contextualització

- Les condicions en les quals l'entrevista va tenir lloc. Els estudiants van ser entrevistats en el despatx 2 del Departament de Fisioteràpia de l'EUFUV. Aquest va romandre tancat en clau per evitar interrupcions per part de professors i d'altres estudiants. D'altra banda, es va demanar que desconnectaren el mòbil. L'entrevista va anar precedida d'una breu introducció del projecte que estem realitzant. Una de les tres entrevistes va realitzar-se el dia 21/12/05, les altres dues es van fer, de forma successiva, el dia 23/12/05. La duració mitja de les entrevistes va ser de 25' ($\pm 20'$, $\pm 35'$ i $\pm 30'$), més curtes del temps estimat *a priori* (50-60'). En general, no van haver interrupcions i el soroll de fons va ser molt lleu.

- Les observacions sobre l'entrevistat i el seu comportament.

Les entrevistes es van realitzar en català previ acord amb els entrevistats, tots ells cursen la Titulació de Fisioteràpia en la línia en català i són catalanoparlants.

El registre de comunicació va estar més aviat formal, la qual cosa denota certa llunyania entre l'entrevistador i la persona entrevistada. L'ambient va estar sense presses però amb certa tensió perquè no havien intercanviat paraula abans d'aquest dia amb l'entrevistadora, a més docent de la línia en català en què ells estan matriculats.

L'actitud entre els estudiants va estar ben diferent:

- CGT: estudiant de 1r curs de la diplomatura de fisioteràpia (18 anys d'edat). Veü en l'EEES el canvi que permetrà a la Titulació de Fisioteràpia assolir un grau superior, equiparable al d'altres llicenciatures actuals.

Cal dir que aquesta estudiant volia cursar Medicina però atès que la nota de tall per ingressar en la llicenciatura va ser superior a la seua, optà per la següent opció de la seua prematrícula, és a dir, Fisioteràpia.

Sembla que no estava molt segura del que sabia i li agradaria saber més. El deduïm del fet que s'ha expressat de manera molt concisa a tota l'entrevista i perquè després de contestar les preguntes, en moltes ocasions incloïa un «no?» o un «no ho sé cert».

Cal afegir que és l'estudiant entrevistada més jove i que només portava a la universitat tres mesos. És a dir, encara no havia tingut temps d'establir un contacte profund amb el món universitari i molt menys amb allò que el nou EEES comporta. Només sabia allò que li han contat en una reunió de benvinguda a l'EUFUV però encara no es veu com implicada directa.

- MBB: estudiant de 2n curs de la diplomatura de fisioteràpia (19 anys d'edat).

És la que més interès i concentració (8/10) va demostrar.

La comunicació va estar fluida i espontània. L'estudiant va parlar d'ella mateixa, del que pensa i del que li agradaria.

La seua actitud és emprenedora, ha assistit a xerrades i conferències sobre el tema. Li preocupa el canvi, però alhora sembla que el que coneix de la nova metodologia i la nova estructura de la titulació li resulten molt positives.

- MLM: estudiant de 3r curs de la diplomatura de fisioteràpia (20 anys d'edat). Va adoptar una actitud passiva en l'entrevista (concentració 6/10), també es va mostrar passiu pel que fa al procés de Convergència Europea. Desconeix el procés i el veu possible però aliè a ell. També es va mostrar relaxat durant tota l'entrevista. Pot ser que el fet d'estudiar tres anys a l'EUFUV i estar a punt d'acabar la diplomatura siga el motiu de la seua expressió fluida i espontània.

És l'únic estudiant que treballa a banda d'estudiar, és a dir, té un referent laboral.

La selecció dels entrevistats ha estat aleatòria a partir d'un llistat dels estudiants matriculats en la línia en català dels tres cursos que conformen la Diplomatura de Fisioteràpia.

3.2.2 Presentació de les dades:

- a. **Classificar les variables** com a constants, depenents i variables de resposta.

En el grup docent distingim com a **variables constants** (controlables i coincidents): tots comparteixen el context social i educatiu de canvi que acompanya l'EEES perquè tots tres són estudiants de l'EUFUV actualment; han estat seleccionats aleatòriament; i se'ls ha passat el mateix guió d'entrevista, en el mateix despatx de l'EUFUV.

D'altra banda, considerem com a **variables depenents** (diferenciadores): l'edat, la formació acadèmica prèvia, l'experiència laboral, el curs en què esta matriculat (1r, 2n o 3r de la Diplomatura de Fisioteràpia) i motiu pel qual estudia Fisioteràpia. Aquestes variables es corresponen amb el bloc 6é del guió de l'entrevista ([Preguntes de biografia i demografia](#)).

Finalment, les **variables de resposta**¹³ que refereixen les diferents contestacions dels entrevistats en cadascun dels conceptes o blocs en que hem dissenyat el guió de l'entrevista, és a dir: informació i coneixement sobre EEES, experiències, opinions i expectatives sobre la implementació en l'EUFUV.

D'altra banda, hem de definir els **conceptes**, les seues **dimensions** i els seus **indicadors**, la qual cosa permet detectar i mesurar aquests conceptes (vegeu [annex 7a](#)).

- b. **Elaboració d'una taula de resultats** (vegeu [annex 7b](#)).

- c. **Representació gràfica del concepte i el sistema de variables** (vegeu [annex 7c](#)).

3.2.3 Anàlisi textual de les dades.

Per començar, passem a relacionar les variables de resposta del concepte **informació sobre la CE i l'EEES** amb les variables dependents del grup discent. En aquest apartat de preguntes hi ha molta homogeneïtat en les respostes, tots els estudiants han pres contacte amb el nou EEES a través de l'EUFUV (xerrada de presentació per als estudiants de 1r, comentaris de professors durant les classes, conferències universitàries, cursos d'extensió universitària i, fins i tot, manifestacions per aconseguir que el nou Títol de Grau de Fisioteràpia constara de 240 crèdits). També coincideixen pel que fa al temps que fa que han escoltat parlar d'EEES, un any aproximadament. A més, tots tres consideren que la quantitat d'informació és insuficient.

Pel que fa al concepte, **coneixement de l'EEES**, podem observar que si bé responen de forma similar tots els estudiants, hi ha una petita diferència entre els estudiants de 2n i 3r, i l'estudiant de 1r curs. Aquesta darrera estudiant va ser entrevistada a desembre, moment en que ni tan sols havia acabat el seu primer quadrimestre a la universitat. Amb allò volem dir que els estudiants de 2n i 3r tenen un contacte de més temps amb el món universitari, la qual cosa pot explicar que sàpiguen més sobre el nou EEES i de la vida universitària, en general.

D'altra banda, hem pogut observar que tots tenen un coneixement poc profund sobre la CE però de continguts correctes. Per exemple: tots saben que la data màxima d'implantació dels nous títols és el 2010; i tots consideren que la nova Titulació de Fisioteràpia tindrà una major duració en temps, el que permetrà impartir més continguts. No obstant, l'estudiant de primer no coneix quina és la nova estructura en graus i/o cicles, ni sap que és un crèdit ECTS. D'altra banda, l'estudiant de tercer tampoc sap contestar que és un crèdit ECTS, pensem que el motiu és la manca de concentració durant l'entrevista.

Per continuar, atenent al concepte **experiència en el procés d'implementació** del nou EEES a l'EUFUV, també observem una gran homogeneïtat en les respostes, com al concepte d'informació. La conducta de tots els estudiants és semblant, tots consulten bibliografia complementària a la biblioteca de l'EUFUV (en major o menor assiduitat), acudeixen a tutories prop d'exàmens, tots consideren positiu realitzar treball addicional que proposa el professor i troben utilitat a l'aula virtual. Ara bé, atenent als comentaris més individuals i personals, podem dir que l'estudiant de primer veu en l'EEES la via d'aconseguir que l'actual diplomatura de Fisioteràpia passe a ser una llicenciatura amb el que allò suposa (possibilitat de Doctorat, etc.); la de segon curs, pensa la docència innovadora com la possibilitat de millorar l'aprenentatge i la formació d'un fisioterapeuta competent «**Realment aprendríem i no seriem 'loritos' que ens ho aprenem [...] I crec que seria favorable, beneficiós per a la nostra formació**» (MBB); i el de tercer, a punt d'acabar la diplomatura i pensant d'aconseguir un treball millor remunerat que el

que desenvolupa, no mostra gran interès en un assumpte que a ell “no li afectarà” en el moment que siga fisioterapeuta, d'ací a uns mesos.

A continuació, hem tractat de conèixer quina és l'**opinió sobre el nou EEES**. Tots tres estudiants opinen que l'estudiant no està preparat per al canvi. Però, veuen el canvi com una possibilitat de millora per al titulat en fisioteràpia, encara que atenent a diferents criteris: «A millor, més informació i més implicació» (CGT); «Realment aprendríem...» (MBB); «Bé, més informació i treball, per tant més eixida laboral» (MLM). D'altra banda, cal afegir que en aquest punt coincideixen més les estudiants de 1r i 2n que veuen llunyà¹⁸ i poc viable la implementació.

D'altra banda, davant la qüestió sobre les mancances que troben alhora de la implementació, responen de forma diferent, per exemple: l'estudiant de 3r diu que «És necessària la claredat i acord» (MLM) i l'estudiant de 2n comenta que «Cal la col·laboració de l'alumne [...] canviar la mentalitat eixa que ja està adquirida en la societat, i això és realment difícil i crec que impossible quasi» (MBB).

En relació a altres preguntes d'opinió, tots els estudiants consideren inadequat el mètode docent actual i creuen que el nou EEES afectarà de forma positiva els seus estudis, fins i tot, a la Titulació de Fisioteràpia.

Per finalitzar, quines són les **expectatives dels implicats en la implementació** del nou EEES a l'EUFUV? Tots els estudiants estan preocupats però per motius diferents, per exemple: «Que no s'implante la llicenciatura» (CGT). D'altra banda, tots veuen el procés de forma positiva com hem comentat al paràgraf anterior. Per exemple: «Crec que evidentment hi hauria més implicació del professor amb l'estudiant, i al revés també, no? Que el professor ha d'estar moltes més hores resolent els dubtes o mantenint converses que no siga fer la classe i anar-se'n. Hi haurà molt més contacte i molta més informació que intercanviar i moltes més hores» (MBB).

Al final de l'entrevista, cada estudiant ens ha despertat una sensació diferent. En la línia del que hem comentat anteriorment a l'apartat “contextualització”, afegim:

- L'estudiant de primer (CGT) sembla estar entusiasmada perquè veu en el nou títol de Fisioteràpia l'adquisició de cert prestigi i equiparació de la titulació de Fisioteràpia amb altres titulacions universitàries superiors, com ara la Llicenciatura de Medicina. També ens mostra una certa desorientació pel que fa a la dinàmica universitària vigent, i per suposat de la futura amb l'EEES. A més, comenta que li agardaria continuar amb el model d'aprenentatge de l'institut, és a dir, una avaluació continuada i un major tutorització.
- L'estudiant de segon (MBB) tracta de respondre a les preguntes des d'un punt de vista més pràctic, fa comentaris del dia a dia (assignatures, professors, examens, pràctiques i teòriques, etc.). Titlla de positiu l'avaluació continuada i l'aprenentatge més autònom, però no deixa de matissar que aquesta dinàmica necessita d'un canvi de mentalitat per

¹⁸ «Doncs jo veig, la veritat, que ho estàvem comentant també amb els companys, un poc utòpic» (MBB).

part de professors i estudiants: «ja tots tenim eixa mentalitat: un examen al final del temari no se pot evitar, perquè si no jo crec que és un desastre, que els alumnes no responen, per molt que se vulga millorar eixe aspecte... ».

- L'estudiant de tercer (MLM) es mostra passiu davant del conjunt de canvis que s'apropen. És evident perquè no pren iniciativa a l'hora d'informar-se «M'agradaria que m'informaren» (MLM), encara que diu «Tinc interès per anar, però tinc problemes d'horari» (MLM). De primer curs a tercer, confessa que s'actualitza pel que fa a les TICs (aula virtual, recerca d'informació en línia, tutories per correu electrònic, presentació de treballs mitjançant power-points, entre d'altres). Per últim, destaca de positiu en l'EEES, l'ampliació de continguts per cada matèria, i veu necessari un acord i claretat a l'hora d'implantar la nova titulació (estructura, metodologia, etc.).

4. Conclusions

A la vista de l'anàlisi textual, i un cop exposada la informació sobre l'adaptació de la Titulació de Fisioteràpia al nou EEES, arribem a les següents conclusions:

1. Destaquem com actuacions de la **Universitat de València** en el nou context europeu d'educació superior:
 - la creació de l'Oficina de Convergència Europea (**OCE**);
 - l'oferta de cursos sobre l'EEES para la formació actualitzada i permanent del professorat, a càrrec del Servei de Formació Permanent (**SFP**);
 - la conversió de les biblioteques tradicionals en **biblioteques universitàries connectades en línia**,
 - la creació d'un campus universitari virtual a través del qual professors i estudiants comparteixen informació i resolen problemes. Aquest és el cas de l'**aula virtual** que permet als estudiants consultar els materials de les diferents assignatures o matèries, etc.
2. Pel que fa a l'**EUFUV**, l'adaptació al nou EEES va endarrerida respecte d'altres Escoles Universitàries de Fisioteràpia com la Universitat de les Illes Balears i la de la Universitat Roviri i Virgili. No s'ha dissenyat, ni tan sols hi ha a la vista cap Projecte d'Innovació Educativa (PIE). D'altra banda, els implicats veuen molt llunyà el moment de canvi definitiu al nou Títol de Grau de Fisioteràpia (Llibre blanc), entre altres coses perquè no el coneixen ni des de la Universitat de València es porta a termini cap acció específica de formació o aclariment de qüestions als docents de l'EUFUV.
3. Resumim l'anàlisi de dades del **grup docent** de la següent forma. La font d'informació sobre l'EEES és fonamentalment universitària. Ara bé, aquests troben la informació insuficient. Tots mostren preocupació davant la manca de claredat i concreció de la nova Titulació de Grau de Fisioteràpia que al llarg d'aquest any quedarà definida (plans d'estudi). La implicació en el procés és molt diferent entre els professors atenent a factors com la motivació docent (la necessitat de promoció docent, exclusivitat docent, etc.) i el tipus de plaça. El principal problema de la implementació a l'EUFUV passa per l'exigència d'una major implicació i actualització del professorat, que sent que li exigeixen sense contar amb ell en qüestions més pràctiques i de vital importància per a la correcta planificació. A més d'aquesta perspectiva docent —major implicació però sense intervenció— cal destacar com a mancances en el procés d'adaptació: la no recompensa al professor implicat, la infravaloració del docent i el tractament burocràtic del nou pla d'estudis. Només un dels tres professors coneix en què consisteix el màster de postgrau de la nova estructura EEES, i cap dels tres han participat ni coneixen què és un Projecte

d'Innovació Docent (PIE). La visió del més jove és més individualista que la dels dos professors sense intenció de promoció docent. Ara bé, el jove mostra més interès i està més implicat que els altres dos professors (professora associada de 55 anys i el TEU de 52).

4. A partir de l'anàlisi de dades fet al **grup discent**, podem constatar que coneixen l'EEES d'una forma molt semblant, atès que coincideixen els mitjans de comunicació, el context educatiu i social (l'EUFUV). Pel que fa a l'opinió, les expectatives i preocupacions dels estudiants, cal destacar que són també bastant semblants. En general, el grup d'estudiants veu de manera positiva la implementació, fins i tot, els preocupa que aquesta no es porte a termini finalment, però són conscients que no estan preparats ni s'impliquen (per exemple: no acudeixen a tutories, estudien sobretot prop d'exàmens, no cerquen en Internet, no coneixen les fonts d'informació que els permet assistir a conferències, etc.).
5. Constatem que, en general, es veu com una exigència l'adaptació a la nova estructura i metodologia. També és evident que els canvis (estructural i metodològic) que es van implementant van per davant de la preparació per al canvi, és a dir, del canvi de mentalitat dels implicats. És exemple, l'aprovació i posada en vigor de la LOU. Aquesta llei priva de promoció docent (plaça d'Ajudant EU) els diplomats o llicenciats sense DEA, és a dir, la gran majoria de professors associats de l'EUFUV.
6. A tot allò, cal subratllar i considerar qüestions com ara: a) l'esforç que el docent ha de fer per actualitzar-se en la matèria que imparteix; b) la nova forma de compaginar docència i investigació; c) el nou sistema de promoció docent; d) la diferenciació de grau entre les titulacions actuals i les futures, sobretot, pel que fa a les titulacions de 1r cicle o diplomatures, etc.

Per últim, considerem molt important continuar analitzant el cas concret dels diplomats en Fisioteràpia a l'actual EEES, una vegada aprovada la LOU. En l'actualitat el diplomant no té accés directe a un 2n ni un 3r cicle específic de la seua branca acadèmica, i per tant, no pot fer carrera docent perquè la LOU no contempla la figura de l'Ajudant d'Escola Universitària sinó la d'Ajudant de Facultat, que ha d'estar en possessió del Diploma d'Estudis Avançats (DEA).

Ens preguntem:

- Què fan aquests titulats de 1r cicle per poder fer carrera docent? Els pocs que decideixen dedicar-se a la docència, fan 2n cicles d'estudis d'altres branques acadèmiques que no sempre són reconeguts per la universitat, o si es reconeixen no els fan més especialitzats en Fisioteràpia.
- Són els diplomats, universitaris de segona? Per què a la LOU no s'ha tractat el cas concret d'adaptació de les diplomatures al nou EEES? Per què després d'aprovada la LOU des de desembre de 2001 no s'han estudiat ni aprovat mesures que possibiliten als diplomats adaptar-s'hi progressivament a la realitat europea per a les qüestions avantatjoses (obtenir beques, accedir a un 2n cicle especialitzat, fer carrera docent,

etc.)? És a dir, tenen els fisioterapeutes espanyols les mateixes oportunitats que els comunitaris europeus?

- Quins van a ser els futurs docents de Fisioteràpia? Llicenciats amb el DEA d'altres especialitzats coma ara Medicina, Farmàcia, Biologia, Químiques, etc. O bé, titulats en Fisioteràpia d'altres països europeus que sí que tenen accés al 2n i 3r cicle, perquè Europa si ha portat a termini una adaptació progressiva de la Titulació de Fisioteràpia.

A hores d'ara, no entenem per què si la Titulació de Fisioteràpia es reconeguda al nou EEES, no compta amb les mateixes possibilitats acadèmiques que a altres països d'Europa, una vegada aprovada la LOU.

Ens qüestionem on està la innovació i la comunicació que se li atribueixen a l'EEES si en lloc d'adaptar estudis i possibilitar una formació més especialitzada i completa dels actuals titulats, els priva de determinades funcions o els exigeix una adaptació forçosa i no regulada. On està la transparència que carateritza el nou EEES?

Com a conclusió de síntesi, si volem que aquest procés de canvi siga positiu per a la societat caldrà escoltar les opinions, expectatives, preocupacions i necessitats dels principals agents en l'educació: el docent i el discent. El canvi tan sols serà possible, si es dóna la **implicació i el compromís del professorat** (Valcárcel, 2003). Per tant, què és fa per motivar els implicats davant del canvi? I què ajuda a que el docent i el discent es comprometen? Són qüestions que cal continuar estudiant i sobre les quals s'ha de reflexionar i debatre més profundament.

Glossari

- **Acreditació.** Document que acredita la condició d'una persona i la seua facultat per desenvolupar determinada activitat o càrrec (Colas, 2005: 187).
- **Anàlisi textual de les dades.** Procés consistent en la redacció de la interpretació de les relacions establertes entre les variables estudiades en un treball d'investigació.
- **Aprentatge.** Procés pel qual, com a persones, ens apropiem del coneixement mitjançant l'experiència.
- **Biblioteca digital.** És un espai on la informació es emmagatzemada i processada en format digital. A més, és un entorn on es reuneixen, col·leccions, serveis, i personal especialitzat que afavoreix el cicle complet de la creació, difusió, ús i preservació de les dades, per a la informació i el coneixement (Colás, 2005: 189).
- **Biblioteca universitària.** És una unitat funcional on s'organitzen, processen, custodien i posen a disposició dels usuaris tots els fons documentals de la Universitat, amb independència del suport on es troben, del lloc on estiguen dipositats i dels conceptes pressupostaris. El seu objectiu principal consisteix en facilitar i afavorir amb els seus mitjans materials i humans, les tasques pròpies de la funció docent i investigadora de la Universitat (Colás, 2005: 189).
- **Campus virtual.** Conjunt de serveis als quals s'accedeix a través d'una Xarxa Telemàtica o entorn web, que permet la difusió d'informació, la intercomunicació i la interrelació entre tots els components d'una Comunitat Educativa d'una universitat, transcendint els límits físics i temporals d'aquesta (Colás, 2005: 189).
- **Classe presencial.** Desenvolupament de continguts per part del docent en un espai (aula), en un temps determinat i adreçat al grup complet d'estudiants d'una determinada assignatura o matèria.
- **Convergència.** Conjunt d'accions i polítiques encaminades a la consecució d'un objectiu comú: la creació d'un espai europeu d'ensenyament superior.
- **Crèdit.** Unitat de mesura utilitzada per a establir el volum (bàsicament quant a temps, continguts i activitats) d'una assignatura o matèria d'un pla d'estudis. Si en el crèdit 'tradicional' la unitat venia definida des del 'nombre d'hores de classe d'un docent', en el cas del crèdit europeu la unitat pren com referència la càrrega de treball del discent. És a dir, és una unitat de mesura i valoració de l'activitat acadèmica, en la qual s'integren els ensenyaments teòrics i pràctics, altres activitats acadèmiques dirigides i el volum de treball que l'estudiant ha de realitzar per a superar cadascuna de les assignatures o matèries i arribar als objectius educatius amb les seues corresponents competències i destreses.

- **Declaració de Bolonya.** Compromís subscrit per 29 països (en juny de 1999) per la consolidació i ampliació de la construcció d'un [Espai Europeu d'Ensenyament Superior](#). Aquesta proposta fou iniciada amb la *Declaració de la Sorbona* (Colás, 2005: 192).
- **Ensenyament.** Conjunt de situacions i activitats a les quals vam enfrontar a l'estudiant amb la finalitat que tinga lloc l'aprenentatge pretès. La relació entre ensenyament i aprenentatge no és causal: determinat tipus de situacions i activitats tindran majors possibilitats de generar l'aprenentatge planificat que unes altres.
- **Entrevista semiestructurada i focalitzadora.** «La entrevista es una técnica en la que una persona (entrevistador) solicita información de otra o de un grupo (entrevistados), para obtener datos sobre un problema determinado. Presupone, pues, la existencia al menos de dos personas y la posibilidad de *interacción verbal* [...] el entrevistador desea *obtener información* sobre determinado problema y a partir de él establece una lista de temas, en relación con los que se focaliza la entrevista, quedando esta a libre discreción del entrevistador, quien podrá sondear razones y motivos, ayudar a establecer determinado factor., pero sujeto a una estructura formalizada de antemano (guión escrito)» (Rodríguez, 1996:167-68).
- **Espai Europeu d'Ensenyament Superior.** Procés iniciat a partir de la *Declaració de Bolonya* que promou la [convergència](#) dels diferents sistemes d'educació, amb la finalitat de millorar la qualitat, la transparència i la comptabilitat dels estudis, títols i diplomes de tots els països europeus.
- **Innovació educativa.** «Processos i accions que es desenvolupen per analitzar, investigar i reflexionar sobre la realitat educativa, amb la intenció d'afavorir el desenvolupament del sistema educatiu i la qualitat de l'educació» (Colás, 2005: 197).
- **Estudi qualitatiu comparatiu de tipus "sistemes similars".** Inclou tots aquells procediments d'anàlisi, investigació i reflexió basats en metodologies qualitatives, les quals es caracteritzen per la captació de dades ideogràfiques (discursos, narracions...) sobre els contextos, les persones i les seues accions, amb la finalitat de construir coneixement pràctic i interpretatiu. La selecció de les variables a estudiar no es realitza *a priori*, sinó que forma part d'un procés inductiu a sovint desenvolupat en el propi curs de l'acció. Aquestes informacions es distribueixen en matrius descriptives i interpretatives que permeten la construcció del coneixement.
- **Notes de camp.** «En el desarrollo de las entrevistas grabadas, el entrevistador puede tomar notas que le ayuden a formular nuevas cuestiones y a contrastar ciertos supuestos de partida. El registro de notas puede facilitar el proceso de análisis (notas que recogen listas de puntos esenciales, palabras o expresiones-clave) y, en ocasiones, puede salvar situaciones inesperadas (fallos de grabación)» (Rodríguez, 1996:184).
- **PIE.** Projectes per al desenvolupament d'experiències d'innovació educativa en el context de la convergència europea amb l'objectiu tant de donar suport institucional a experiències noves que ens acosten als models d'organització de l'ensenyament d'acord amb les

orientacions a propòsit de la creació d'un EEES, com de traure conseqüències que resulten útils en el futur per a la implementació general de la reforma en la creació de l'espai comú

- **Qualificació.** Expressió numèrica o verbal que sintetitza el judici sobre una realització del discent: treball, examen, intervenció, etc. La qualificació final és la concreció de l'avaluació final d'un discent que figurarà en l'acta de l'assignatura o matèria; en aquest cas, l'expressió numèrica i/o qualitativa forma part d'una convenció (de 0 a 10 amb decimals o suspès, aprovat, etc.).
- **Suplement europeu al títol.** Instrument per a dotar de transparència al Títol per al seu major reconeixement internacional. Es tracta d'un annex al títol original, dissenyat per a proporcionar una descripció de la naturalesa, nivell, context, contingut i estatus dels estudis que han estat realitzats i completats satisfactòriament pel discent.
- **Transcripció.** Procés pel qual el discurs gravat en una cinta magnetofònica es redactat de forma literal o atenent a uns símbols codificadors.
- **Tutoria.** Trobada o reunió entre un docent i un o varis dels seus estudiants amb la finalitat d'intercanviar informació, analitzar, orientar o valorar un problema o projecte, debatre un tema, discutir un assumpte... útil per al desenvolupament acadèmic i personal del discent. La tutoria no és tant un 'complement' a l'ensenyament, com una forma més d'ensenyament, paral·lela a altres formes que, d'una banda, permet a l'estudiant aprendre i desenvolupar determinades habilitats i competències, així com orientar el seu aprenentatge i, d'altra banda, al docent conèixer un poc més la forma en la qual els seus discents aprenen, ajudant-li, d'aquesta forma, a dirigir i avaluar millor el treball.

Bibliografia

- Alba Pastor, C. [et al.] (2005). *Convergencia europea y universidad*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, Revista de educación, 337.
- Alfaro Rocher, I.J. (2004). Harmonització universitària en una Europa sense fronteres. A *Viatjar per saber. Mobilitat i comunicació a les universitats europees* (pp. 349-365). València: Universitat de València.
- Bell, J. (2002). *Cómo hacer tu primer trabajo de investigación. Guía para investigadores y ciencias sociales*. Barcelona: Editorial Gedisa.
- Colás Bravo, P. y de Pablos, J. (coords.) (2005). *La Universidad en la Unión Europea: el espacio europeo de educación superior y su impacto en la docencia*. Archidona [Málaga]: Aljibe.
- De Miguel Díaz, M. (2004). *Adaptación de los Planes de Estudio al Proceso de Convergencia Europea*. Oviedo: Universidad de Oviedo, Vicerrectorado de Convergencia Europea, de Postgrado y Títulos Propios.
- Escalona, A.I. y Loscertales, B. (coaut.) (2005). *Actividades para la enseñanza y el aprendizaje de competencias genéricas en el marco del espacio europeo de educación superior*. Zaragoza: Prensas Universitarias de Zaragoza.
- Flick, U. (2004). *Introducción a la investigación cualitativa*. A Coruña: Fundación Paideia Galiza.
- Ghilardi, F. (1993). *Crisis y perspectivas de la profesión docente*. Barcelona: Editorial Gedisa.
- Knight, P.T. (2005). *El profesorado de educación superior: formación para la excelencia*. Madrid: Narcea.
- Michavila Pitarch, F. (2005). *Convergencia europea y universidad. No sin los profesores*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, Revista de educación, 337.
- Rodríguez Gómez, G., Gil Flores, J. y García Jimenez, E. (1999). *Metodología de la investigación cualitativa*. Archidona [Málaga]: Aljibe.
- Rodríguez Marcos, A. [et al.] (2005). *La formación de los maestros en los países de la Unión Europea*. Madrid: Narcea.
- Ruiz Olabuénaga, J.I. (1996). *Metodología de la investigación cualitativa*. Bilbao: Universidad de Deusto.
- Ruiz Olabuénaga, J.I. y Aspizua, M.A. (1989) *La descodificación de la vida cotidiana: métodos de investigación*. Bilbao: Universidad de Deusto.
- Sabater Sánchez, J. (coord.) (2005). *Conocimiento y Actitud sobre el Espacio Europeo de Educación Superior en las Universidades de la Región de Murcia*. Región de Murcia: Dirección General de Universidades y Política Científica: Consejería de Educación y Cultura.

Webgrafia

- AGENCIA NACIONAL DE EVALUACIÓN DE LA CALIDAD I ACREDITACIÓN. *Libro Blanco de la Titulación de Fisioterapia editado por la Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación*. [En línia]. Madrid: ANECA, 2004.
HTTP: www.aneca.es/modal_eval/docs/libroblanco_jun05_fisioterapia.pdf [consulta: 20 octubre 2005].
- AGENCIA NACIONAL DE EVALUACIÓN DE LA CALIDAD Y ACREDITACIÓN. *Programa de Convergència Europea*. Declaración de la Sorbona y declaración de Bolonia. [En línia].
HTTP: www.aneca.es/modal_eval/convergencia_bolonia.html [consulta: 16 novembre 2005].
- AGENCIA NACIONAL DE EVALUACIÓN DE LA CALIDAD Y ACREDITACIÓN. *Programa de Convergència Europea*. Documentos generales. [En línia]
HTTP: www.aneca.es/modal_eval/conver_docs_gral.html [consulta: 16 novembre 2005].
- AGENCIA NACIONAL DE EVALUACIÓN DE LA CALIDAD Y ACREDITACIÓN. *Publicaciones. Programa de Convergencia Europea. El crédito europeo*. [En línia]. Madrid: ANECA, 2004.
HTTP: www.aneca.es/ [consulta: 27 octubre 2005].
- BOLOGNA PROCESS WEB SITE (gener 2004- juny 2005). From Berlin to Bergen and beyond.
HTTP: www.bologna-bergen2005.no [consulta: 27 octubre 2005].
- EUROPEAN UNIVERSITY ASSOCIATION: EUA.
HTTP: www.eua.be/eua/index.jsp [consulta: 30 desembre 2005].
HTTP: www.eua.be:8080/eua/jsp/en/client/search.jsp [consulta: 19 febrer 2006].
- GENCAT. *Espai Europeu d'Educació Superior*. Projectes pilot
HTTP: www10.gencat.net/dursi/ca/un/eees.htm [consulta: 4 gener 2006].
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA. *Desarrollo de la LOU*.
HTTP: www.mec.es/univ/jsp/plantilla.jsp?id=2203 [consulta: 4 gener 2006].
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA. *Espacio Europeo de Educación Superior*.
HTTP: www.mec.es/univ/index.html [consulta: 27 octubre 2005].
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA. *Espacio Europeo de Educación Superior (EEES)*. Documentos. "Documento-Marco. Febrer de 2003".
HTTP: www.mec.es/univ/html/informes/EEES_2003/Documento_Marco.pdf [consulta: 27 desembre 2005].
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA. *Espacio Europeo de Educación Superior (EEES)*. Preguntas más frecuentes.
HTTP: www.mec.es/univ/jsp/plantilla.jsp?id=35060 [consulta: 27 desembre 2005].
- UNIVERSIA. *Espacio Europeo Superior*.
HTTP: <http://eees.universia.es/> [consulta: 4 gener 2006].

- UNIVERSIDAD DE GRANADA. Vicerrectorado de Planificación, Calidad y Evaluación Docente. Secretariado de Innovación y Calidad: "Proyectos de innovación".
HTTP: www.ugr.es/%7Evic_plan/innovacion/innovacion.html [consulta: 4 gener 2006].
- UNIVERSIDAD DE LA LAGUNA. *Convergencia Europea*.
HTTP: www.ull.es/docencia/cr_europeo.html [consulta: 19 febrer 2006].
- UNIVERSIDAD DE MADRID. *Convergencia Europea al EEES*.
HTTP: <http://dat.etsit.upm.es/~guiller/EEES/> [consulta: 05 març 2006].
- UNIVERSIDAD DE MÚRCIA. *Vicerrectorado de Calidad y Convergencia Europea*.
HTTP: www.um.es/vic-calidad/eees/index.php [consulta: 2 gener 2006].
HTTP: www.um.es/medicina/actividades/2005/ciencias-salud-eees/index.php#conclusiones [consulta: 4 gener 2006].
- UNIVERSITAT DE BARCELONA. *Espai Universitari Europeu*. "Opinions de la comunitat"
HTTP: www.ub.edu/ub/europa/ [consulta: 2 gener 2006].
- UNIVERSITAT DE BARCELONA. *Espai Universitari Europeu*. "Recerca Europea"
HTTP: www.ub.edu/comint/pdi/docs/recercaeuropea.htm [consulta: 2 gener 2006].
- UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS. *Oficina de Convergència i Harmonització Europea*.
HTTP: www.uib.es/servei/ocihe/ [consulta: 2 gener 2006].
- UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. *Oficina de Convergència*. [En línia]. (darrera actualització: 2005, octubre 27).
HTTP: www.uv.es/ocel/ [consulta: 27 octubre de 2005].

Publicacions oficials

- Boletín Oficial del Estado, de 25/01/05, núm.21, p. 2842-2846. (R.D. 55/2005, de 21 de enero), por el que se establece la estructura de las enseñanzas universitarias y se regulan los Estudios Universitarios Oficiales de Grado.
- Boletín Oficial del Estado, de 25/01/05, núm.21, p. 2846-2851. (R.D. 56/2005, de 21 de enero), que regula los Estudios Universitarios Oficiales de Postgrado.
- Boletín Oficial del Estado, 11/09/05, núm.218, p. 33848-33853. (R.D. 1044/2003, de 1 de agosto), por el que se establece el procedimiento para el Suplemento Europeo al Título.
- Boletín Oficial del Estado, 18/09/05, núm.224, p. 34355-34356. (R.D. 1125/2003, de 5 de septiembre), por el que se establece el Sistema Europeo de Créditos.

Annexos

ANNEX 1: TAULES

Taula n.1. Referida al capítol 2, punt 2.2 Repàs dels estudis de Fisioteràpia a Europa.

LOS ESTUDIOS DE FISIOTERAPIA EN EUROPA - DATOS ACTUALIZADOS A JUNIO DE 2003 - TABLA 1					
PAÍS	FORMACIÓN BÁSICA/INICIAL EN FISIOTERAPIA Que da acceso a la práctica de la profesión de fisioterapeuta según la legislación del país				FORMACIÓN ACADÉMICA DE POSTGRADO
	Años de escolaridad previa	Número de años de estudio	Status en el Sistema Educativo(1)	Grado académico otorgado	Los estudios Básicos/Iniciales dan acceso directo a los siguientes grados académicos superiores (2)
Austria	12	3	Ed. Superior	Dipl. P.T.	Máster y Doctorado
Bélgica	12	4-5	Ed. Superior	Licencier	Máster y Doctorado
Bulgaria	12	4	Ed. Superior	BSc	Máster y Doctorado
Croacia	12	3	Ed. Paralela	No	No
República Checa	12	3/5	Ed. Superior	BA/MA	Máster y Doctorado
Dinamarca	12	3	Ed. Superior	Aut.Fysioterapeut.	Máster y Doctorado
Estonia	12	3+2	Ed. Superior	BA+MA	Máster
Finlandia	12	4	Ed. Superior	ND	Máster y Doctorado
Francia	12	3-4	Ed. Paralela	ND	Sistema de Pasarelas
Alemania	12	4	Ed. Superior	BA, MA	Máster
Grecia	12	4	ND	Diploma	Máster y Doctorado
Hungría	12	4	Ed. Superior	BSc	Sistema de Pasarelas
Islandia	14	4	Ed. Superior	ND	Máster
Irlanda	13	4	Ed. Superior	BSc	Máster y Doctorado
Italia	13	3	Ed. Superior	Laurea	Máster, Sistema de pasarelas
Letonia	12	4	Ed. Superior	BA	Máster y Doctorado
Lituania	12	4	Ed. Superior	Bachelor	Máster y Doctorado
Holanda	13	4	Ed. Superior	BPt	Máster
Noruega	13	3+1	Ed. Superior	Bachelor	Máster y Doctorado
Polonia	12	5	Ed. Superior	Master	Máster y Doctorado
	12	3	Ed. Paralela	Batcheler	Sistema de pasarelas
Portugal	12	3+1	Ed. Superior	Licenciatura	Máster y Doctorado
Rumania	12	4	Ed. Superior	Licence	Máster y Doctorado
Serbia y Montenegro	12	3	Ed. Superior	Diploma	No
España	12	3	Ed. Superior	Diplomado	Máster
Suecia	13	3	Ed. Superior	BSc	Máster y Doctorado
Suiza	12	4	Ed. Paralela	ND	Nachdiplomstudium
Turquía	11	4	Ed. Superior	ND	Máster y Doctorado
Reino Unido	13	3+2	Ed. Superior	BSc+MSc	Máster y Doctorado

Taula n.2. Referida al capítol 2, punt 2.2 Repàs dels estudis de Fisioteràpia a Europa.

DENOMINACIÓN DEL TÍTULO OFICIAL DE FISIOTERAPIA Y DE LA PROFESIÓN DE FISIOTERAPEUTA EN LOS DIFERENTES PAÍSES EUROPEOS - TABLA 2				
PAÍS	Denominación del título oficial	Denominación oficial de la Profesión	Regulación de la profesión	Registro profesional
Austria	Diplomierter Physiotherapeut / Diplomierte	Physiotherapie	Yes	Yes Private Practice
Belgium	Kinesitherapeute	Kinesitherapeute	Yes	No
Bulgaria	Physiotherapist	Physiotherapy	Yes	No
Croatia	Viši fizioterapeut	Fizikalna terapija	No	Yes
Cyprus	Physiotherapist	Physiotherapy	Yes	Yes
Rep. Checa	Fyzioterapeut	Fyzioterapie	No	No
Denmark	Fysioterapeut	Fysioterapi	Yes	Yes
Estonia	FÜSIOTERAPEUT	FÜSIOTERAAPIA	No	No
Finland	Fysioterapeutti	Fysioterapia	Yes	Yes
France	Masseur-kinésithérapeute diplôme	Masseur-kinésithérapeute	Yes	Yes
Germany	Bachelor of Sciences in physiotherapy Bachelor of Arts in physiotherapy	Physiotherapeutin or Physiotherapeut	Yes	Yes
Greece	Physiotherapist	Physiotherapy	Yes	Yes
Hungary	Physiotherapist	Physiotherapy	Yes	Yes
Iceland	Sjúkráþjálfari (Physio Therapist)	Sjúkráþjálfari (PT)	Yes	Yes
Ireland	Physiotherapist	Physiotherapy	NA	No
Italy	Laureato in Fisioterapia	Fisioterapista	Yes	No
Latvia	No Disponible	Fysioterapeits	Yes	Yes
Netherlands	Bachelor of Physiotherapy	Fysiotherapeut	Yes	Yes
Norway	Fysioterapeut	Fysiotherapeut	Yes	Yes
Poland	Fizjoterapeuta	Fizjoterapia	No	No
Portugal	Fisioterapeuta	Fisioterapia	Yes	Yes
Romania	Kinetoterapeut	Kinetoterapie	Yes	Yes
Serbia y Montenegro	Fizioterapeut	Fizikalna Terapija	Yes	No
Spain	Diplomado en Fisioterapia- Fisioterapeuta	Fisioterapia	Yes	Yes
Sweden	Sjukgymnast (Physiotherapist)	Sjukgymnastik (Physiotherapy/)	Yes	Yes
Switzerland	Diplomierter/r Physiotherapeut/in	Diplomierter/e Physiotherapeut/in	No	Yes
Turkey	Fizyoterapist	Fizyoterapi	No	Yes
U. Kingdom	Physiotherapist	Physiotherapy	Yes	Yes

✚ ANNEX 2: TEXT COMPLET DE L'ENTREVISTA (professors i estudiants)

ENTREVISTA sobre el procés d'adaptació de la Titulació de Fisioteràpia de la Universitat de València en el nou Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES): anàlisi de l'experiència del docent

Període d'estudi: octubre – desembre de 2005

Departament de Fisioteràpia de la Universitat de València

Curs en el qual imparteix docència el professor/a:.....

Dia i hora de l'entrevista:.....

“Estic elaborant un **estudi sobre l'adaptació de la nostra Titulació de Fisioteràpia en el nou EEES** i, concretament, m'interessa **analitzar com viuen els implicats aquest procés**. És a dir, m'agradaria respondre, des de la **vostra perspectiva**, a preguntes com: quin és el nivell de coneixement que els implicats tenen sobre el procés de Convergència Europea, què penseu del procés, quin és el vostre nivell d'implicació en l'adaptació metodològica, quina és l'opinió que vos mereix el conjunt de transformacions que es van a implantar, què necessiteu per adaptar-vos, saber la vostra experiència i qualsevol suggeriment”.

BLOC 1r. *Preguntes generals:*

1. Has escoltat parlar del procés de Convergència Europea? Si és així, des de quan?
2. Què saps sobre la construcció de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES)? Com el descriuries?
3. A través de quin mitjà has adquirit aquesta informació sobre el tema?
4. Creus que existeix suficient informació?

* Pregunta de confrontació (*feed-back*)

BLOC 2n. *Preguntes de coneixement:*

5. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea?

6. Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols "convergens" en la Universitat espanyola?
 7. La reforma que proposa la Convergència Europea amb quines transformacions es relaciona? És a dir, quines diferències se'n deriven respecte a la situació prèvia?
 8. Podries explicar breument què són els ECTS (*European Credit Transfer System*)?
 9. Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? I el postgrau?
- * Pregunta de confrontació (*feed-back*)

BLOC 3r. *Preguntes d'experiència o de conducta:*

10. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa? Quina ha estat l'experiència?
 11. Coneixes i utilitzes l'aula virtual? Creus que ajuda en la millora de l'estudi de les matèries per part de l'estudiant?
 12. Habitualment proposes treball addicional per als estudiants? Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació en una matèria?
 13. Quantes hores a la setmana de promig empres a tutories "reals"?
 14. Quina creus que és la causa per la qual els estudiants no assisteixen regularment a les tutories?
- * Pregunta de confrontació (*feed-back*)

BLOC 4r. *Preguntes d'opinió:*

15. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les Universitats Espanyoles? Què és el que et fa pensar això?
16. Què consideres necessari per portar-la a termini?

17. Consideres que el professorat està preparat i s'implica per portar-la a termini?
 18. Com creus que afectarà en la teva metodologia docent? I en la teva activitat investigadora?
 19. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? I en l'avaluació dels estudiants?
 20. Consideres adequat el mètode docent actual? Com creus que ha de ser un sistema educatiu innovador?
- * Pregunta de confrontació (*feed-back*)

BLOC 5é. *Preguntes de sentiments:*

21. Què et preocupa personalment en aquest moment del procés de convergència?

BLOC 6é. *Preguntes de biografia i demografia:*

22. Quina edat tens?
23. Quina és la teua titulació universitària? Quina és la teua experiència professional a banda de la docent?
24. Què és el que et va atraure a ser professor?

Al **finalitzar l'entrevista** gravarem indicacions que ens ajuden a **identificar la persona entrevistada**, la **data**, el **lloc** i el **contingut de l'entrevista** (professor o estudiant)

Observacions per part de l'entrevistador:

Impressions de la comunicació, de l'entrevistat com a persona, de sí mateix i el seu comportament en la situació comunicativa, les influències externes, la sala on es va fer, etc.

ENTREVISTA sobre el procés d'adaptació de la Titulació de Fisioteràpia de la Universitat de València en el nou Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES): anàlisi de l'experiència de l'estudiant

Període d'estudi: octubre – desembre de 2005

Departament de Fisioteràpia de la Universitat de València

Curs de l'estudiant/a:.....

Dia i hora de l'entrevista:.....

“Estic elaborant un **estudi sobre l'adaptació de la nostra Titulació de Fisioteràpia en el nou EEES** i, concretament, m'interessa **analitzar com viuen els implicats aquest procés**. És a dir, m'agradaria respondre, des de la **vostra perspectiva**, a preguntes com: quin és el nivell de coneixement que els implicats tenen sobre el procés de Convergència Europea, què penseu del procés, quin és el vostre nivell d'implicació en l'adaptació metodològica, quina és l'opinió que vos mereix el conjunt de transformacions que es van a implantar, què necessiteu per adaptar-vos, saber la vostra experiència i qualsevol suggeriment”.

BLOC 1r. *Preguntes generals:*

1. Has escoltat parlar del procés de Convergència Europea? Si és així, des de quan?
2. Què saps sobre la construcció de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES)?
3. A través de quin mitjà has adquirit els teus coneixements sobre el tema?
4. Creus que existeix suficient informació?

* Pregunta de confrontació (*feed-back*)

BLOC 2n. *Preguntes de coneixement:*

5. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea?
6. Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols “convergens” en la Universitat espanyola?

7. La reforma que proposa la Convergència Europea amb quines transformacions es relaciona? És a dir, quines diferències se'n deriven respecte a la situació prèvia?
8. Podries explicar breument què són els ECTS (*European Credit Transfer System*)?
9. Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? I el postgrau?

* Pregunta de confrontació (*feed-back*)

BLOC 3r. *Preguntes d'experiència o de conducta.*

10. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa? Quina ha estat l'experiència?
11. Coneixes i utilitzes l'aula virtual? Creus que ajuda en la millora del teu estudi de les matèries?
12. Habitualment realitzes treball addicional que proposa el professor? Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació en una matèria?
13. Utilitzes material addicional que proporciona el professor (bibliografia, webgrafia, guions de laboratori...)?
14. Assisteixes a activitats addicionals que esporàdicament es realitzen (seminaris, xerrades, presentacions, conferències...)?
15. Quantes hores a la setmana de promig empres a tutories "reals" amb el professor?
16. Quantes hores a la setmana de promig empres a l'estudi a banda de les hores lectives?

* Pregunta de confrontació (*feed-back*)

BLOC 4r. *Preguntes d'opinió:*

17. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les Universitats Espanyoles? Què és el que et fa pensa això?
18. Què consideres necessari per portar-la a termini?

19. Consideres que els estudiants esteu preparats i us impliqueu per portar-la a termini?
20. Com creus que afectarà en els teus estudis?
21. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? I en l'avaluació dels estudiants?
22. Consideres adequat el mètode docent actual? Com creus que ha de ser un sistema educatiu innovador?

* Pregunta de confrontació (*feed-back*)

BLOC 5é. *Preguntes de sentiments:*

23. Què et preocupa personalment en aquest moment del procés de convergència?

BLOC 6é. *Preguntes de biografia i demografia:*

24. Quina edat tens?
25. Què és el que et va atraure a fer fisioteràpia?
26. Treballes a banda d'estudiar?

Al **finalitzar l'entrevista** gravarem indicacions que ens ajuden a **identificar la persona entrevistada**, la **data**, el **lloc** i el **contingut de l'entrevista** (professor o estudiant)

Observacions per part de l'entrevistador:

Impressions de la comunicació, de l'entrevistat com a persona, de sí mateix i el seu comportament en la situació comunicativa, les influències externes, la sala on es va fer, etc.

ANNEX 3: TRANSCRIPCIONS DE DUES ENTREVISTES

1. Breu introducció i justificació de l'entrevista. En absència de la persona entrevistada per referir la manera com anava a presentar el projecte a la persona entrevistada.

ÀNGELS: Bon dia, estic reunida com a responsable d'aquest projecte d'investigació sobre Convergència Europea, amb un professor associat de l'EUFUV. A continuació anem a realitzar una entrevista semiestructurada, dirigida o focalitzadora amb l'objectiu d'estudiar o analitzar quina és l'experiència dels implicats en aquest procés de Convergència Europea, concretament quina és l'experiència dels implicats en l'adaptació del Títol de Fisioteràpia al nou Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES). Ens interessa conèixer la perspectiva que professors i estudiants tenen sobre el procés de Convergència Europea. I amb aquesta entrevista, distribuïda en sis blocs, pretenem respondre a preguntes tals com: quin és el nivell de coneixement de les persones implicades en el procés de Convergència Europea, com veuen eixe procés, quin és el seu nivell d'implicació, quina opinió els mereix el conjunt de transformacions que es van a implantar, i que relaten algun capítol de la seua adaptació personal, de la seua experiència, dels seu canvi en metodologia, investigació, etc.; donant sempre lloc a poder proposar qualsevol suggeriment, preocupació o interès.

Entrevistadora: Àngels Cebrià i Iranzo.

Professora associada de l'EUFUV, des de 2001.

Estudiant del 2n cicle d'Humanitats a la Universitat Oberta de Catalunya.

Autora del treball, *La Titulació de Fisioteràpia al nou Espai Europeu d'Educació Superior: diagnòstic de la implementació a l'EUFUV.*

Resident a València, nacionalitat espanyola.

2. Primera entrevista a professors

Prèviament a la gravació, fem la presentació personal i l'explicació abreujada de l'estudi que estem fent. També expliquem la importància de la seua col·laboració que agraïm.

Entrevistat: YAM.

Professor associat a temps parcial (6h) de l'EUFUV.

Dia i hora de l'entrevista: 19/12/05, a les 12.00 hores.

Lloc de l'entrevista: aula 1 de l'EUFUV (mòbils apagats i aula tancada amb clau).

Duració de l'entrevista: 40 minuts.

Professor associat que imparteix docència a 1r, 2n i 3r curs de la Diplomatura de Fisioteràpia EU de la UV.

Siri de naixement i amb nacionalitat espanyola des de fa dos anys.

Resident a València.

ÀNGELS: Hola Yasser.

YASSER: Hola

ÀNGELS: Bueno, como te he comentado, el objetivo de este trabajo es estudiar o analizar la experiencia que vivís como implicados en el proceso de Convergencia Europea. Vaig a preguntar-te una sèrie de qüestions dividides en sis blocs. Aleshores, que sàpigues que pots explicar tot el que vulgues. No cal que sigues concret. Val? Bé, les **primeres preguntes** són més generals, i comencem per si has escoltat parlar del procés de Convergència Europea, i si és així, des de quan ets conscient que aquest procés s'ha posat en marxa.

YASSER: Sí, sí había oído hablar sobre el tema de la Convergencia Europea i creo que es un tema bastante interesante. Hace 4 años aproximadamente empezamos a ver [algún trabajo](#) y a hablar de un tratado de Bolonia, en concreto.

ÀNGELS: Què saps sobre la construcció de l'EEES? És a dir, com la descriuries?

YASSER: Creo que se trata de [unificar todos los estudios](#), áreas, y tener la misma validez de titulación entre todos los países que componen la Comunidad Europea. Y creo que también, afectará a posteriores estudios, como [acceso a doctorados](#) o [cursos de investigación](#) para equiparar entre todos los mismos créditos de estudios.

ÀNGELS: ¿Entre los estados de la Unión Europea?

YASSER: Entre los estados de la Unión Europea.

ÀNGELS: La tercera pregunta d'aquest bloc general, has escoltat o has rebut informació sobre aquest tema?

YASSER: En concreto a través de un [congreso de educación por la EUFUV](#) que se organizó en la Comunidad Valenciana para hablar sobre docencia y planes de estudios, y fue mi primer contacto con un estudio comparativo entre distintos países de la comunidad europea, y como conseguir unificar planes de estudio a nivel europeo.

ÀNGELS: ¿Eso es lo que hace cuatro años que te dio a conocer el tema?

YASSER: Aproximadamente, sí. Sí, a partir de ahí fue.

ÀNGELS: Creus que existeix suficient informació o tu trobes mancances?

YASSER: Falta, **falta bastante información**. Todavía, a pesar de todo el contacto que he tenido y los artículos que he podido leer, desconozco exactamente los planes de estudio de los otros países, desconozco la cantidad de créditos que aporta cada estudio o cada diplomatura o licenciatura, y desconozco incluso los planes de futuro de la propia Comunidad Europea. Aún **no hay decisión clara** si va a ser diplomatura o se va a transformar licenciatura o simplemente se transforma en un master de segundo ciclo.

ÀNGELS: Val, **i com a docent? Perquè tot el que m'estàs dient és com des d'una projecció o una perspectiva més d'estudiant**.

YASSER: Aha

ÀNGELS: Com a docent, trobes manca d'informació?

YASSER: Sí, tengo idea sobre que se va a impartir un **master oficial a través la Universidad de Valencia**. Está en proceso de elaboración. No hay confirmación de si se mantiene, y **creo que es un proceso bastante complejo, debido a que los docentes están por debajo del nivel exigido por la universidad**.

ÀNGELS: Bueno, ara passem al **segon bloc**. És el bloc de preguntes de coneixement, és més específic, més concret. Potser te requerisca un cert raonament, pensar, tens tot el temps del que vulgues disposar. La primera pregunta d'aquestes de coneixement seria: quin és l'objectiu primordial de la Convergència Europea?

YASSER: creo que es el objetivo primordial darle un título único a todos los fisioterapeutas componentes de la Comunidad Europea y que puedan tener una **salida laboral** por igual en el resto de los países. En resumen, es intentar tener el mismo plan de estudios aproximadamente entre todos los países, ya que actualmente hay muchísima variedad y diferencia de estudios, de conocimiento y de créditos.

ÀNGELS: La següent qüestió seria: podries indicar la data màxima d'implantació del nous títols de Convergència Europea en la universitat espanyola? L'any concret, la data és l'any.

YASSER: ¿Cuando se implantan los estudios?

ÀNGELS: Sí, quan estarà ja implantat el nou sistema europeu d'estudis superiors.

YASSER: Yo creo que seria en el **2009**

ÀNGELS: La reforma que proposa la Convergència Europea, amb quines transformacions es relaciona? Quines adaptacions contempla? Quins canvis s'associen a aquest procés d'adaptació europea?

YASSER: Primero tomar la decisión si se mantiene **como diplomatura o pasa a ser licenciatura**. En el caso contrario que no es una licenciatura se planteará obligatoriamente un master oficial para acceder a los créditos para licenciatura. Por lo tanto, todos los alumnos de la comunidad europea van a tener los mismos créditos para equipararnos entre todos los países.

ÀNGELS: Més transformacions se t'ocorren? A banda de l'equiparació de crèdits de grau, postgrau.

YASSER: Sobre todo el plan de estudio, es porque determinadas áreas o asignaturas se imparten en unos países y en otros no. Por o tanto, tratar de complementar entre todos los países ese plan de estudios, esa formación que faltan a unos y le sobran a otros.

ÀNGELS: Podries explicar breument quins són els crèdits ECTS?

YASSER: Son créditos transformados de los créditos actuales. Actualmente, bueno, hasta hace poco eran cada 10 horas lectivas equiparan a 1 crédito. Los nuevos créditos exigen que se tenga en cuenta las horas que se dedica el alumno a estudiar en casa y las horas que se dedica a hacer parte del trabajo pedido por el profesor, y también incluye las horas de tutoría del profesor para asistir al alumno en caso de tener dudas o algo así. Aproximadamente, se queda en cada 25 horas en 1 crédito. Por lo tanto, el alumno tiene mayor ventaja con el nuevo crédito.

ÀNGELS: Podries assenyalar l'estructura dels cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? Què és el postgrau? Què va abans? Què va després? Quina és la progressió de titulació dels estudis superiors?

YASSER: Creo que el planteamiento inicial es intentar eliminar las diplomaturas. Por lo tanto, pasan todos los alumnos a tener un primer ciclo, de cualquier especialidad. Y a partir de ahí, harán un master de especialización que será el segundo ciclo. Por lo tanto, serán licenciados. Y esto les dará paso a poder realizar los cursos de doctorado y poder formarse después a nivel más especialista en investigación, catedráticos o lo que sea.

ÀNGELS: Sabries aquesta forma d'anomenar la progressió, quin és el nom que rep actualment?

YASSER: No, creo que son los planes de estudio europeos, nada más.

ÀNGELS: No te sona la paraula 'grau'?

YASSER: Me suena primer grado, segundo grado, siempre que es lo mismo que se refiere a primer ciclo, segundo ciclo.

ÀNGELS: A veure, per confrontar el que estàs dient fins ara, respecte a les preguntes generals, pel que em comentes, tu vas assabentar-te d'aquest nou procés de Convergència Europea a partir d'una conferència que se va realitzar a la Comunitat Valenciana, concretament a l'EUFUV fa quatre anys, si no m'equivoque. I per altra banda, comentes que tens manca d'informació respecte a tot el conjunt de transformacions que comporta aquest procés d'adaptació. No? Que tens manca d'informació, que la que reps no és suficient.

YASSER: Sí, sí.

ÀNGELS: Val. Respecte al segon punt, com a confrontació, jo pel que he escoltat, penses que l'objectiu de la Convergència Europea és unificar les titulacions entre tots els països europeus, per afavorir la eixida professional dels diferents titulats per tot arreu, per tot Europa. Que el moment clau en què canviaran els plans d'estudi serà el 2009, i que les transformacions que es relacionen amb la Convergència Europea són fonamentalment de tipus 'grau', 'postgrau', 'licenciatura', 'doctorat', etc. També has comentat que 1 crèdit europeu equival a 25 hores, que té en compte no només les hores lectives, sinó les hores d'estudi de l'estudiant a casa i les de tutoria i que la progressió del nou cicle serà: primer cicle, segon cicle i tercer cicle. Semblant a ara, però llevant les titulacions d'un únic cicle, de primer cicle, que són les diplomatures. Passem a **preguntes d'experiència o de conducta**. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa?

YASSER: Sí, actualmente formo parte del grupo de elaboradores del plan de estudio nuevo para el segundo ciclo o los masters oficiales de la Universidad de Valencia.

ÀNGELS: Quina és la teua experiència? Què podries dir de la teua implicació? Què fas?

YASSER: Yo soy director de un master de títulos propios de la Universidad o de postgrado, y lo que tratamos, debido a que el master cumple bastantes expectativas y requisitos para transformarse en master oficial de la Universidad, aporto mi experiencia sobre la elaboración de plan de estudios que había realizado anteriormente para transformarlo en un master oficial. Creo que el método que pide o exige la Universidad de Valencia para implantar ese master es bastante deficiente, debido a que se precisa un coste 0 de profesorado y se precisa además una gran dedicación por parte de los profesores de la Universidad que ya tienen sus horas lectivas ocupadas por sus propias universidades. Por lo tanto, casi se va a transformar toda la elaboración, todo el trabajo por acto voluntario de los profesores de la Universidad, donde complica más la situación. Y segundo punto importante, que los profesores que impartan las materias sean de gran experiencia y prestigio y que sean mínimo doctores, algo que no cumple ninguna diplomatura dentro de la Universidad de Valencia.

ÀNGELS: Coneixes i utilitzes l'aula virtual?

YASSER: Conozco el aula virtual. Utilizo muy poco tiempo el aula virtual, solamente para acceso a determinadas informaciones, pero en realidad, no.

ÀNGELS: Creus que ajuda a millorar l'estudi de les matèries per part de l'estudiant?

YASSER: Sí, sí, totalmente.

ÀNGELS: Què et fa pensar allò?

YASSER: Porque favorece que el profesor dedique el tiempo de clase a explicar las materias, en lugar de redactar el alumno los apuntes de clase; y segundo, porque se transforma en una materia mucho más manejable por parte del alumno y que será una materia por igual para todos, no da lugar a simplemente lo que pueda entender el alumno durante la clase.

ÀNGELS: Habitualment proposes treball addicional als teus estudiants?

YASSER: No, no suelo proponer.

ÀNGELS: Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació d'una matèria?

YASSER: Sí, creo que es interesante y es una buena recompensa.

ÀNGELS: En quina mesura creus que és apropiada la realització d'eixos treballs, i l'avaluació d'eixos treballs?

YASSER: En que tenga relación directa con la materia impartida y en que tenga enfoque práctico a la aplicación de esa materia posteriormente. Y supongo que a mayor implicación o mayor precisión del trabajo, mejor nota deberíamos de poner. Sobre todo un enfoque a la innovación, la investigación.

ÀNGELS: Quantes hores a la setmana de promig empres a tutories 'reals'? No les que estan contemplades en el contracte, sinó quantes hores de tutoria 'reals' a la setmana dediques?

YASSER: Aproximadamente una hora y media o dos.

ÀNGELS: Ets constant, o unes setmanes més i altres setmanes menys?

YASSER: No, no soy constante. Algunas semanas más, otras menos, según el momento del curso académico.

ÀNGELS: Quina creus que és la causa per la qual els estudiants no assisteixen regularment a les tutories?

YASSER: Creo que porque durante el curso de la clase deje claramente toda la información que trato de transmitir. Dejo la puerta abierta para resolver dudas durante la clase. Creo que los alumnos tienen suficientemente claro el tipo de información que les quiero transmitir. Por eso no acuden a tutoría.

ÀNGELS: I ara, tractant de resumir aquest bloc, sembla que com a pregunta de confrontació, pel que he entès, intervens o estàs implicat en un grup d'elaboració d'un master de la Universitat de València, concretament del departament de fisioteràpia, i en la teua implicació o en el teu treball en aquest master, com a experiència comentes que existeix una problemàtica de tipus, o que abasta que el professorat que ha d'impartir aquest postgrau no ha de rebre diners i a més ha de ser de reconegut prestigi, com a mínim ha de tenir la titulació de doctor.

YASSER: Correcto

ÀNGELS: Amb l'inconvenient que suposa que els diplomats en fisioteràpia no tenim el grau de doctor. Coneixes l'aula virtual, no l'empres a excepció d'algun moment, però consideres que és important perquè ajuda l'estudiant; i fins i tot és una forma d'equiparar l'ajuda a l'estudiant, perquè tots tenen accés al mateix tipus de material. També comentes que encara que no proposes treball addicional als estudiants, seria positiu que els estudiants realitzaren durant el curs acadèmic treball addicional valorable, a nivell de nota, i que motivaria una possible via o enfocament d'investigació o innovació. Utilitzes aproximadament una hora i mitja o dues de tutories i penses que no van els estudiants a les tutories perquè dones lloc durant la classe a preguntes. Bé, passem al següent bloc, el **bloc d'opinió**. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les universitats espanyoles? Què et fa pensar açò?

YASSER: Creo que no, no es factible de momento en las universidades españolas, debido a un déficit claro de diferencia de titulaciones y de de deficiencia en los planes de estudio y en la gran diferencia entre los tipos de profesores que hay actualmente en la Universidad de Valencia, y en concreto por déficit económico clarísimo cara a los profesores.

ÀNGELS: Què consideres necessari per portar-la a termini?

YASSER: ¿Perdón?

ÀNGELS: ¿Qué consideras necesario para que se pueda llevar a término? Ya hemos visto las carencias, ahora, ¿qué consideras que sería solución a esas carencias?

YASSER: Yo creo que lo primero es dar protagonismo a cada universidad o facultad en poder participar en el cambio de transformación del plan de estudio y que no sea tan general. Y segundo, tratar de dar mayor recompensa a los profesores que intentan participar en ese proyecto, y que realmente darle un enfoque de especialización y evitar los temas generales, para que no sea un tema puramente burocrático.

ÀNGELS: Consideres que el professorat està preparat i s'implica en aquesta qüestió?

YASSER: No, no creo que el profesorado esté preparado. Tenemos deficiencias en el nivel de profesores y la actualización de la información de los profesores. Y, ¿cual era la segunda parte?

ÀNGELS: No, era la mateixa pregunta, si consideres que està preparat i si s'implica.

YASSER: Creo que se implican, pero no lo suficiente.

ÀNGELS: Quina creus que és la causa per la qual no s'impliquen suficient?

YASSER: Porque actualmente tienen sus **obligaciones docentes cubiertas por el horario** de la universidad, y, como la universidad tampoco ha dejado **clara** la exigencia para la elaboración del trabajo, están todos a la espera de poder tener claros los requisitos.

ÀNGELS: Com creus que afectarà en la teua metodologia docent aquest procés, i en la teua activitat investigadora?

YASSER: Creo que si se llevara a cabo seria **positiva**, debido a poder tener mayor acceso a información y poder impartir clases a alumnos de mejor nivel que el que tengo actualmente.

ÀNGELS: Quin tipus d'esforç te demanarà, aleshores?

YASSER: **Mayor preparación, mayor actualización de los métodos, y mayor atención al trabajo del docente.**

ÀNGELS: Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? Al tipus d'avaluació de l'estudiant?

YASSER: Sí, creo que totalmente, dado que los alumnos que acceden a ese tipo de estudio serán de distintas áreas, donde **el nivel de exigencia del profesor seria mayor**, y dado el estancamiento actual de los profesores, tendrían que poner de su parte mayor **implicación** para la **actualización** de su información.

ÀNGELS: Cara a les classe teòriques, com penses que se modificarà el temps? A més o a menys?

YASSER: Yo creo que sí. Habrá más tiempo para la dedicación teórica, y también mayor tiempo de práctica y también para las tutorías.

ÀNGELS: Consideres adequat el mètode docent actual? Com penses que ha de ser un sistema educatiu innovador? Respecte a l'actual, què consideres?

YASSER: **Creo que es totalmente equivocado.** Creo que se trata de dar una información poco actualizada, que la asimile lo más rápido posible el alumno, que esa información se quede en el olvido rápidamente por parte del alumno, debido a la poca participación que exige el profesor. Por lo tanto, **creo que no dejamos lugar a la investigación, a la innovación, o la participación clara del alumno.**

ÀNGELS: I quin penses que seria el sistema educatiu innovador?

YASSER: Creo que sería una buena solución el aula virtual, y creo que debería de ser un trabajo **muy enfocado a la práctica** y a la **búsqueda de información.**

ÀNGELS: Tractant de resumir aquest bloc de preguntes, m'ha semblat que vols dir que existeix un dèficit important que et fa pensar que no es portarà a termini la reforma proposada per la Convergència Europea en Espanya en el moment en què està programada. Sobretot perquè veus que hi ha dèficits a l'hora d'estudiar, escriure o plasmar els plans d'estudis, perquè hi ha molta heterogeneïtat entre el professorat, per qüestions econòmiques. Consideres necessari per portar a termini aquest procés, en primer lloc, que cada universitat estudie de forma individualitzada el seu context, que s'ajude al professorat a adaptar-se en major mesura del que s'està fent actualment, i portar-la a termini de forma més especialitzada i menys burocràtica. Penses que el professorat no està preparat, i la causa per la qual no està preparat diguem que és per què estan sobresaturats: estan al 100% de la seua capacitat docent, i no hi ha claredat en la implantació d'aquest procés. Penses que afectarà la metodologia docent de

forma positiva, el procés de convergència, perquè millorarà el nivell docent, obligarà el professorat a actualitzar-se i a prestar major atenció a la seu activitat docent, i per tant a l'alumne. Penses que necessitarà el professor dedicar més temps a donar teoria, pràctica i atendre els estudiants en tutories. I finalment, penses que la metodologia docent actual està equivocada, perquè no estimula la participació de l'estudiant, i penses que el sistema educatiu innovador ha de contar amb l'aula virtual, més treball pràctic i la recerca bibliogràfica. Bé, passem als **dos últims blocs**. Respecte a preguntes de sentiments, pots dir tot el que se t'ocórrega, però més concretament el que vull preguntar és què et preocupa personalment en aquest moment del procés de Convergència Europea.

YASSER: Creo que **lo que más me preocupa es la posible falta de nivel que pueda tener yo comparado con otros de la Comunidad Europea**, debido a que pueden tener mayor información o mayor grado que el que tenemos nosotros actualmente en España.

ÀNGELS: Per acabar, vaig a fer preguntes que et definisquen un poquet, o que et diferencien d'altres professors i dels estudiants. Quina edat tens?

YASSER: 35

ÀNGELS: Quina és la teua titulació universitària?

YASSER: **Diplomado en fisioterapia y licenciado en kinesiología y fisioterapia. Doctorando.**

ÀNGELS: Quina és la teua experiència professional, a banda de la docent?

YASSER: Soy fisioterapeuta en activo dentro del **ámbito particular** desde 1995. Suelo trabajar con fisioterapia del deporte, con equipos de waterpolo.

ÀNGELS: Què és el que va treure a ser professor?

YASSER: Mi pasión por **la docencia, la información**. Y por compensar, en mi modesta opinión, el déficit que había durante mi realización de estudios. El déficit de información, me refiero.

ÀNGELS: El que **et preocupa realment és que la resta de professionals a nivell docent, europeus, estiguen més informats respecte d'aquest procés que tu.**

YASSER: Aha

ÀNGELS: I ets una persona jove que porta a l'EUFUV, quants anys?

YASSER: 5

ÀNGELS: Cinc anys com a docent, i tens una altra activitat que no és la docent, que és l'assistencial com a fisioterapeuta privat. I tens interès en la docència per diferents motius: perquè necessites saber més, perquè no et va agradar o consideres que la informació era insuficient quan tu estudiaves, i t'agradaria canviar allò, i crec que està tot. Vols afegir algun comentari?

YASSER: Creo que el formulario de preguntas es bastante interesante, creo que toca temas específicos, y creo que debemos también añadir en qué forma podemos mejorar el sistema actual, aunque no sea el de convergencia. **Actualmente ya tenemos un problema, y creo que es una de la formas de poder mirar también cómo mejorarlo en la actualidad y no esperar a que llegue la convergencia.**

ÀNGELS: Val. Per finalitzar, comentar de nou que he entrevistat un professor associat, concretament Yasser Alakhdar. Avui és dia 19 de desembre de 2005, i estem a l'EUFUV, a l'aula 1. Moltes gràcies.

YASSER: Gràcies a tu.

Al finalitzar l'entrevista: observacions de l'entrevistadora en absència de la persona entrevistada

Impressions

Perspectiva d'un professor **associat** de **35** anys, **diplom**at en fisioteràpia fisioterapia y licenciado en kinesiología y fisiatría. Doctorando.

Treballa com a fisioterapeuta **privat** 10 anys.

Interès en la millora docent.

Comentaris sobre la pràctica diària com a docent (+ pràctic).

Preocupat per la **competitivitat professional**. Li preocupa la promoció docent.

Interessat en la innovació docent però sense aplicar-la.

Ambient relaxat, sense preses, etc.

Comunicació fluida, entre informal i formal.

Concentració en l'entrevista 7/10.

3. Segona entrevista a estudiants

Prèviament a la gravació, fem la presentació personal i l'explicació abreujada de l'estudi que estem fent. També expliquem la importància de la seua col·laboració que agraïm.

Entrevistat: MBB.

Estudiant de 2n, línia en valencià, a l'EUFUV.

Dia i hora de l'entrevista: 23/12/05, a les 11.00 hores.

Lloc de l'entrevista: despatx 2 de l'EUFUV (mòbils apagats i despatx tancat).

Duració de l'entrevista: 30 minuts.

ÀNGELS: Estem amb una estudiant de 2n de Fisioteràpia, EUFUV. Avui és dia 23 de desembre de 2005 i estem al despatx núm. 2 del Departament de Fisioteràpia. Com et diuen?

MERCÈ: Mercè.

ÀNGELS: Què més?

MERCÈ: Balasch

ÀNGELS: Amb be?

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: Què més?

MERCÈ: Bernat.

ÀNGELS: Ets estudiant de 2n, línia en valencià.

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: Tu pots parlar en valencià o en castellà, com vulgues. Bé, doncs anem a començar. Mira, el **primer bloc és de preguntes generals**, i comença de la següent forma: has escoltat parlar de la Convergència Europea? Des de quan?

MERCÈ: Sí, des del **curs passat** ja començàvem a sentir. Després també vam **anar a unes conferències que es feien a Alacant, unes jornades**. I van fer una conferència que parlava també sobre això, i ja doncs **les xerrades d'enguany**.

ÀNGELS: Aleshores fa un any que vares escoltar per primera vegada.

MERCÈ: Aha

ÀNGELS: I en concret va ser en aquestes conferències d'Alacant.

MERCÈ: No, l'any passat ja comentaven els professors.

ÀNGELS: Ací a l'escola.

MERCÈ: Exacte, i entre nosaltres, el que començàvem a saber ens ho contàvem.

ÀNGELS: Les jornades a les que vas assistir aquesta setmana passada o l'anterior, que eren? Un curs d'extensió?

MERCÈ: Sí, ja fa temps. Eren unes conferències a la Universitat d'Alacant, però no totes eren relacionades amb...

ÀNGELS: No, les que vas fer ací a l'EUFUV fa dues setmanes.

MERCÈ: Ah, val, eixes.

ÀNGELS: Eixes, m'estàs dient que són d'Alacant?

MERCÈ: No, no. Pensava que em deies les jornades que vam anar a Alacant.

ÀNGELS: No, les darreres, les d'ací de l'escola.

MERCÈ: Si que vaig assistir.

ÀNGELS: Què van ser? Cursos d'extensió universitària?

MERCÈ: No.

ÀNGELS: No, van ser lliures, de lliure accés?

MERCÈ: Exacte, tu en la matrícula podies triar eixa opció per a més formació.

ÀNGELS: I te convaliden com a crèdit de lliure elecció.

MERCÈ: Sí, donen, si assisteixes a les tres, dos crèdits de lliure elecció.

ÀNGELS: Què saps sobre la construcció de l'EEES? Com el definiries?

MERCÈ: El nou pla d'educació que inclouria tota la Comunitat Europea.

ÀNGELS: És dir, si demanem: defineix el nou EEES, tu diries...

MERCÈ: És que no sé exactament. El tema és que s'està veient en com fer un nou pla d'estudis, però això de l'espai europeu, no sé...

ÀNGELS: Val, sí que l'has situat en la Comunitat Europea.

MERCÈ: Però no sé exactament.

ÀNGELS: A través de quin mitjà has adquirit els coneixements? Has comentat la conferència...

MERCÈ: La conferència, i alguns professors que hem anat preguntant perquè ho sentíem a dir. Aleshores preguntàvem, i alguns companys també...

ÀNGELS: Quins professors?

MERCÈ: La de FAL, com li diuen? M. José Llàcer.

ÀNGELS: Aha

MERCÈ: Ens va informar, perquè és també la que ens va esmentar això de les conferències d'Alacant, i ho vam saber a través d'ella.

ÀNGELS: Aha.

MERCÈ: I també li vam preguntar, bé jo li vaig preguntar a una companya que estava un poc més enterada, Maria i Sílvia, que estan amb Laura López, en ADR, i els preguntava a elles, que tenien un poc més d'idea.

ÀNGELS: Molt bé, a companyes també, aleshores.

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: A companyes del teu curs, no?

MERCÈ: Sí, de la meua classe.

ÀNGELS: Creus que existeix suficient informació?

MERCÈ: Doncs **no** especialment. La gent que no ha assistit a les xarrades aquestes d'això dels dos crèdits de lliure elecció...

ÀNGELS: No ha sentit informació.

MERCÈ: Inclòs a mi, que ja t'he dit, no tinc molta informació, ja m'està preguntant gent: - Ei, tu que has anat a les conferències aquestes, de què va el tema?

ÀNGELS: Molt bé. Com a resultat d'aquest bloc de preguntes, pel que he entès, fa aproximadament un any que has escoltat parlar de la Convergència Europea, l'associes amb allò que suposa una programació nova dels plans d'estudis arran de tot Europa.

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: I la informació, que creus que és insuficient, l'has rebut a través d'una conferència, de professors, d'algunes companyes de l'escola, i de preguntar. Molt bé. El següent bloc ja són

preguntes de coneixement. Ací sí que necessitaràs pensar un poquet abans de respondre, perquè són més concretes pel que fa al procés de convergència. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea? Què pretén?

MERCÈ: Integrar els estats de la comunitat europea en un mateix pla d'estudis, per tal que els estudis siguin comparables en un lloc i en un altre d'Europa. I també, canviar un poc el mètode d'ensenyament.

ÀNGELS: Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols convergents a les universitats espanyoles?

MERCÈ: Quan s'implantaran?

ÀNGELS: Quin any, data límit?

MERCÈ: 2010, crec recordar.

ÀNGELS: Molt bé. La reforma que proposa la Convergència Europea, amb quin canvis, quines transformacions es relaciona? De què s'acompanya? Què suposa? Quins fronts té oberts?

MERCÈ: Doncs això que t'estava dient: la reforma pel que fa a l'ensenyament, els crèdits. Canviaria la manera d'avaluar eixos crèdits, no? Que serien els crèdits ECTS, que inclourien no només les hores...

ÀNGELS: ECTS i quines altres coses inclouria eixa reforma de l'ensenyament?

MERCÈ: El que són ara llicenciatures o diplomatures, canviaria la nomenclatura eixa, i els anys que inclouen eixos estudis.

ÀNGELS: Aleshores, ja que has comentat alguna cosa dels ECTS, podries explicar breument què són els ECTS?

MERCÈ: Ara sí. Doncs serien **diferents als crèdits com s'avaluen actualment**. Actualment només s'avalua el que són les hores de classe magistral, que diuen, digueren l'altre dia a la conferència. Aleshores, aquests reduirien eixes hores de classes magistrals, i inclourien doncs treballs a casa, tant a casa com a classe, col·loquis, debats, seminaris. Ja tindrien en compte totes eixes coses.

ÀNGELS: Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea?

MERCÈ: El que actualment és la diplomatura passaria a anomenar-se **estudis de grau**, que podrien ser, no sé exactament quants crèdits, però de tres anys o de quatre anys, eixos estudis. Aleshores, després de completar els estudis de grau, tindries l'opció de fer els estudis de postgrau, el que són els masters. Val, i aleshores si tu has fet un estudi de grau de tres anys, el de postgrau seria de dos, per a completar el que ara seria la llicenciatura. I si l'has fet de quatre anys, el grau, aleshores seria d'un, el postgrau.

ÀNGELS: Molt bé.

MERCÈ: I a continuació, si vols fer el doctorat, doncs...

ÀNGELS: Com es diria? Doctorat? Hem parlat de grau postgrau i...

MERCÈ: Doctorat

ÀNGELS: Aleshores, com a conclusió d'aquest bloc de preguntes de coneixement, associes que l'objectiu principal de la Convergència Europea és integrar els pans d'estudis dels països que integren la unió europea.

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: La data màxima d'aplicació, d'implantació serà el 2010 a les universitats espanyoles, i que la reforma d'ensenyament no només està relacionada amb la metodologia, com és l'aplicació del crèdit ECTS, sinó també en el canvi de nomenclatura de...

MERCÈ: Dels estudis.

ÀNGELS: Bé, dels cicles, d'acord? També canviaria la durada de cada cicle respecte a la situació actual. Has definit el crèdit ECTS, em podries dir l'equivalència numèrica en hores del crèdit ECTS?

MERCÈ: No me'n recorde.

ÀNGELS: I per últim has comentat l'equivalència de diploma – grau, llicenciatura – postgrau, i doctorat.

MERCÈ: Aha.

ÀNGELS: Molt bé. Tercer bloc: **preguntes d'experiència o de conducta**, és a dir, com et comportes tu o què fas davant d'aquest canvi, eh?

MERCÈ: Aha.

ÀNGELS: Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa?

MERCÈ: **Doncs si m'ho proposaren, supose que si.**

ÀNGELS: Però no has participat?

MERCÈ: **No**

ÀNGELS: Coneixes i utilitzes...?

MERCÈ: Espera, perdona. Les meues companyes, les que estan treballant amb Laura López, sí que els vaig preguntar perquè la xica que va vindre de la xerrada a Palma de Mallorca...

ÀNGELS: Sí, Pau.

MERCÈ: Sí, ens va comentar que allà ja havien fet eixe projecte i que havien començat a provar com funcionava el tema, no? I jo els vaig preguntar a elles si ací volien fer quelcom per l'estil i van dir que sí, que estaven pensant de l'any que ve incloure el tipus aquest de crèdit, com simular el que seria a partir del 2010 quan s'implantarà.

ÀNGELS: Coneixes i utilitzes l'aula virtual?

MERCÈ: **No**

ÀNGELS: Ni la coneixes ni la utilitzes?

MERCÈ: No.

ÀNGELS: Aleshores, preguntar-te la següent qüestió està fora de lloc. Creus que ajuda a la millora del teu estudi, a les matèries?

MERCÈ: He sentit a parlar, però ni he tingut la informació ni tampoc m'ha interessat.

ÀNGELS: Habitualment realitzes treball addicional que proposen alguns professors?

MERCÈ: **Sí.**

ÀNGELS: En quin percentatge? Del 100% del treball addicional que proposen, quin percentatge fas?

MERCÈ: No sé, **el 70%.**

ÀNGELS: 70%, és molt!

MERCÈ: No sé, treball addicional és buscar informació en llibres, treball opcional per exposar-lo a classe...

ÀNGELS: Consideres apropiat que la realització d'aquests treballs es pugui avaluar en la nota final de la matèria?

MERCÈ: Sí, però per altra part veig alguns inconvenients...

ÀNGELS: Com?

MERCÈ: Com per exemple, que sí, que hi hauria gent que li compensaria això, perquè doncs si és gent que li agrada fer eixos treballs addicionals, continuaria en la seua línia, fent-ho, i no hi hauria problema. Però hi hauria altra gent que seria un inconvenient pel que fa a al manera d'avaluar, perquè...no sé explicar-ho ara.

ÀNGELS: Rectificant la pregunta, si consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació d'una matèria, quina és la teua opinió?

MERCÈ: Sí, sí, ho considere aprovat, perquè és el que hauriem de fer si un professor ho proposa. Aleshores, allò lògic és això.

ÀNGELS: Utilitzes material addicional que proporciona el professor? Bibliografia, webgrafia, guions de laboratori, consultes a revistes...

MERCÈ: Bibliografia. Biblioteca de Fisioteràpia...

ÀNGELS: Assisteixes a activitats addicionals que periòdicament es realitzen? Per exemple, seminaris, xerrades, presentacions, conferències...

MERCÈ: Sí, he assistit a una, la que t'he comentat de les conferències d'Alacant.

ÀNGELS: I de l'àrea més específica de Fisioteràpia?

MERCÈ: Bé, això era Fisioteràpia exclusivament.

ÀNGELS: Era Convergència Europea.

MERCÈ: Allò d'Alacant?

ÀNGELS: Sí, era Fisioteràpia.

MERCÈ: Sí, i una de les xerrades en concret era de Convergència Europea.

ÀNGELS: Molt bé, molt bé, molt bé.

MERCÈ: Però d'higiene postural, no se què, saps?

ÀNGELS: Quantes hores a la setmana de promig empres a les tutories reals amb professors?

MERCÈ: **Quan s'apropen exàmens**, aleshores alguna a la setmana, però durant el curs...

ÀNGELS: Res

MERCÈ: Res, exacte.

ÀNGELS: Per què no vas a tutories?

MERCÈ: Doncs per el temps bàsicament, i això, quan s'apropen els exàmens ja te veus més amb aigua al coll i aleshores ja dius: - He de traure eixes hores. Però tot i això, poques, molt poques.

ÀNGELS: Com resols els teus dubtes? O no tens dubtes a l'hora d'estudiar?

MERCÈ: Sí, clar que tinc. Preguntes als companys, llibres, i a classe al professor sí que preguntes, o et quedes cinc minutets després de la classe o els que facen falta. Però anar, concertar, saps? **una tutoria amb el professor**, no.

ÀNGELS: Quantes hores a la setmana de promig empres a l'estudi?

MERCÈ: Doncs, ara he de pensar, **unes dotze hores a la setmana**. Cap de setmana és prou més, entre setmana justet, el que em dona temps.

ÀNGELS: Molt bé. Com a conclusió d'aquest bloc de preguntes d'experiència, has escoltat parlar de projectes d'innovació docent, encara que ací no estan implantats a l'EUFUV. Has escoltat parlar, però realment no coneixes ni utilitzes l'aula virtual en profunditat. Del treball que proposa el professor, realitzes el 70% de treball addicional, acudint a biblioteques per formar-te, i sí que ets una persona que s'interessa per xarrades, conferències extracurriculars. Les tutories no és el teu punt fort.

MERCÈ: No.

ÀNGELS: No acudeixes, però bé, resols els teus dubtes a classe o quan s'apropa l'examen, en tutories reals. I impliques dotze hores del teu temps no lectiu per estudiar.

MERCÈ: Aha.

ÀNGELS: Molt bé. **Preguntes d'opinió**. Lliure totalment, eh? Llibertat d'expressió. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible a les universitats espanyoles?

MERCÈ: **Doncs jo veig, la veritat, que ho estàvem comentant també amb els companys, un poc utòpic. Un poc que no podria arribar a fer-se així realment, perquè, sobretot pels crèdits ECTS.** Pensar en això, en el que seria l'aplicació a classe, no? De com avalues realment el treball que l'alumne fa a casa, que tingues la possibilitat de no fer un examen per escrit, que conste en una nota tal qual com s'està fent ara. Perquè sí que hi hauria alumne que aniria a totes les classes, les xarrades, els debats, saps? Però hi ha d'altres que realment prefereixen no assistir a les classes, no aprendre tant, realment, i 'empollar-se' una cosa i assistir a un examen per nota. Que és del que ens queixem gairebé sempre. I després, a l'hora de la veritat crec que la majoria triarien eixa. **Aleshores eixe és l'inconvenient que veiem.**

ÀNGELS: Ho veus lluny o prop?

MERCÈ: Ho veig lluny.

ÀNGELS: Què consideres necessari per portar-la a termini? Has vist quines són les carències, ho veus lluny? Penses que això no és possible? Penses que alguns companys teus prefereixen l'actual metodologia, perquè és més còmoda? Què penses que fa falta per a canviar de metodologia i de forma d'avaluació?

MERCÈ: Doncs caldria, per això dic que ho veig utòpic, caldria una cosa que a aquestes alçades, ja... **Cal la col·laboració de l'alumne** pel que fa això, i la seua voluntat de voler fer-ho així. I seria un poc **canviar la mentalitat eixa que ja està adquirida en la societat, i això és realment difícil i crec que impossible quasi.** Per això em sembla que és una cosa que no es pot abastar.

ÀNGELS: Molt bé. Consideres que els estudiants esteu preparats, o us impliqueu per portar-la a termini? Esteu fent alguna cosa?

MERCÈ: No

ÀNGELS: Estudiar i ja està, no?

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: Com creus que afectarà els teus estudis?

MERCÈ: En principi, si es poguera dur a terme, jo crec que això seria prou bo, saps? I que **realment aprendríem i no seriem 'loritos' que ens ho aprenem...** I crec que seria favorable, **beneficiós per a la nostra formació.**

ÀNGELS: Per tant, penses i esperes del procés quelcom positiu. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació a les hores dedicades a tutoria, a les hores dedicades a pràctica, i a l'avaluació continuada de l'estudiant? Penses que eixa proporció d'hores respecte al sistema actual canviarà?

MERCÈ: Sí clar, els professors han d'estar més estona en classe i passar més temps de contacte amb alumne i respondre les preguntes. Crec que evidentment hi hauria més implicació del professor amb l'estudiant, i al revés també, no? Que el professor ha d'estar moltes més hores resolent els dubtes o mantenint converses que no siga fer la classe i anar-se'n. Hi haurà molt més contacte i molta més informació que intercanviar i moltes més hores.

ÀNGELS: Molt bé. Aleshores penses que augmentaria el nombre d'hores dedicats a tutories, disminuiria per exemple les classes teòriques...

MERCÈ: Sí. Ni que siga la mateixa classe, o el mateix debat o el mateix col·loqui. Ja estàs fent una espècie de tutoria, no? com si diguérem.

ÀNGELS: Consideres adequat l'actual mètode docent?

MERCÈ: No, perquè com t'he dit, me semblaria molt bé tot aquest sistema, però, clar, és difícil de canviar la situació en aquestes alçades, no?

ÀNGELS: Quina creus que és la causa per la qual l'actual mètode no és adequat?

MERCÈ: Doncs jo ho veig perquè em passa a mi, no? Que tu t'estudies alguna cosa per a un examen, i igual a les dues setmanes o fins i tot menys ja no te'n recordes de res, perquè t'ho has estudiat en el poc temps que has tingut per a un examen. I no has estat treballant des del primer dia. Igual hi ha gent que sí que ho ha estat treballant, no? Però, aleshores és lògic que se t'oblidi, i jo de molts aspectes de primer no me'n recorde, i he de mirar-me'ls per als exàmens de segon.

ÀNGELS: Molt bé. Com creus que seria el sistema educatiu innovador? Què penses que inclouria? En la teua opinió, donat que l'actual ja saps com funciona i no estàs molt conforme, quin sistema proposaries innovador?

MERCÈ: Aquest pregunta és molt difícil, eh?

ÀNGELS: Te done temps per a pensar, jo no tinc pressa.

MERCÈ: No sé, jo crec que, és el que te dic, ja tots tenim eixa mentalitat: un examen al final del temari no se pot evitar, perquè si no jo crec que és un desastre, que els alumnes no responen, per molt que se vulga millorar eixe aspecte...

ÀNGELS: Aleshores, inclouries igualment el sistema d'avaluació final, però, a més a més de l'examen final?

MERCÈ: A més a més, doncs el material pràctic, com per exemple en anatomia les maquetes o els cadàvers. El material eixe necessari per a poder fer-ho més pràctic. Així, com un col·loqui amb tota classe...

ÀNGELS: Que les pràctiques no siguen teòriques, voldries dir?

MERCÈ: Exactament.

ÀNGELS: Bé, com a conclusió d'aquest punt, veus que la implantació de la nova titulació de Fisioteràpia, o en concret, qualsevol titulació a les universitats espanyoles està molt lluny, i fins i tot el consideres utòpic, perquè suposa un canvi de mentalitat per part dels estudiants i per part del professorat.

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: I consideres que no us impliqueu els estudiants suficient, encara que com tu supose que hi haurà més gent que opina de forma molt positiva respecte a la nova metodologia que acompanya aquest procés de convergència, que consisteix en un augment de les tutories i una disminució en les hores de classe magistral o purament teòrica.

MERCÈ: Aha.

ÀNGELS: Que no t'agrada l'actual sistema docent i que sobretot d'aquest modificaries i consideraries més innovador que la pràctica fóra evidentment pràctica, sense al·lusions tan teòriques. Molt bé, estem **arribant al final**. Una pregunta de sentiments és una pregunta d'opinió, realment. Què et preocupa personalment d'aquest procés de Convergència Europea en l'actualitat? Estàs preocupada? Què sents?

MERCÈ: Doncs no ho se. **Que veig que igual no es podrà dur a terme, que seria el que a mi m'agradaria, però que realment no siga viable, això.**

ÀNGELS: Te preocupa que no siga viable perquè t'agradaria que ho fóra.

MERCÈ: Exactament.

ÀNGELS: Molt bé. I respecte a dades personals, quina edat tens?

MERCÈ: 18, vaig a fer-ne 19 ja.

ÀNGELS: Què és el que va atraure a estudiar Fisioteràpia?

MERCÈ: Doncs que n'havia sentit a parlar molt bé, i que tenia coneguts que ho havien fet. I des de sempre, no sé per què, **havia tingut el 'cuquet' de la Fisioteràpia**. Va ser més com un impuls que tenia, que informació real de què era.

ÀNGELS: Va ser la primera opció?

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: Treballes a banda d'estudiar?

MERCÈ: No

ÀNGELS: Doncs ja hem acabat. Són ara pràcticament les onze, hem començat sobre les deu i vint. És dia 23 de desembre de 2005, i res, destacar que a diferència d'alguns alumnes de primer, tu has assistit a unes conferències que la setmana passada, si no m'equivoque, o l'anterior va ser, van explicar-se ací al'EUFUV. D'acord?

MERCÈ: Sí.

ÀNGELS: Doncs moltes gràcies Mercè, ja hem acabat.

MERCÈ: De res.

Al finalitzar l'entrevista:

Impressions

Perspectiva d'una estudiant de 18 anys amb interès per la seva formació professional, per la seva competència com a futura fisioterapeuta.

Preocupada per la millora docent.

Interessada en la nova metodologia: crèdits ECTS, el postgrau, etc.

Ambient sense preses però amb certa tensió perquè no havien creuat paraula abans.

Comunicació entre informal i formal.

Concentració en l'entrevista 8/10.

ANNEX 4: NOTES DE CAMP DE LES ENTREVISTES A PROFESSORS

ENTREVISTA sobre el procés d'adaptació de la Titulació de Fisioteràpia de la Universitat de València en el nou Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES): anàlisi de l'experiència del docent

Prèviament a l'entrevista, en el moment de la citació, s'ha preguntat als professors si tenien algun inconvenient en que l'entrevista estiguera redactada en català. Tots els professors participants van estar d'acord en que fera l'entrevista en aquesta llengua. Dos dels professors em van contestar en castellà i un en català.

Nom de l'entrevistat: **YAM**

Curs en el qual imparteix docència el professor/a: 1r, 2n i 3r de la Diplomatura de Fisioteràpia, EUFUV

Data i hora de l'entrevista: 19/12/05, a les 12.00 hores

BLOC 1r. Preguntes generals:

1. Has escoltat parlar del procés de Convergència Europea? Si és així, des de quan?
Tratado de Bolonia, hace 4 años.

2. Què saps sobre la construcció de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES)?
Com el descriuries?
Consiste en unificar los estudios/áreas de los países que componen la Comunidad Europea.

3. A través de quin mitjà has adquirit aquesta informació sobre el tema?
Congreso de educación organizado por la EUFUV en la Comunidad Valenciana
Para hablar sobre docencia y planes de estudios.
Estudio comparativo entre distintos países de la comunidad europea
Hace 4 años.

4. Creus que existeix suficient informació?
Falta bastante información i claridad respecto a la nueva titulación.
A pesar del contacto con el tema durante el congreso i de la lectura de artículos, desconoce cuestiones como ECTS, planes de estudio, etc.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Oblidada per l'entrevistadora. Es realitza en acabar el segon bloc.

BLOC 2n. *Preguntes de coneixement:*

5. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea?

Titulació única a todos los fisioterapeutas de la Comunidad Europea.

Salida profesional por igual para toda Europa.

6. Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols "convergens" en la Universitat espanyola?

Cree que el 2009.

7. La reforma que proposa la Convergència Europea amb quines transformacions es relaciona? És a dir, quines diferències se'n deriven respecte a la situació prèvia?

Primero tomar la decisión si se mantiene como diplomatura o pasa a ser licenciatura. La equiparación de créditos entre países i de áreas o asignaturas.

8. Podries explicar breument què són els ECTS (European Credit Transfer System)?

Son créditos transformados de los créditos actuales (10 h lectivas = 1 crédito).

Nuevos créditos: horas de estudio a casa + horas de tutoría + horas de trabajo pedido por el profesor. Cada 25 horas en 1 crédito.

9. Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? I el postgrau?

Primer ciclo, master de especialización o segundo ciclo, cursos de doctorado i especialización.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí, confirma YAM

BLOC 3r. *Preguntes d'experiència o de conducta:*

10. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa? Quina ha estat l'experiència?

Sí, elaboración del plan de estudio nuevo para los masteres oficiales de la UV.

Director de un master de títulos propios de la Universidad.

«Creo que el método que pide o exige la Universidad de Valencia para implantar ese master es bastante deficiente»: coste 0 de profesorado i gran dedicación por parte del profesorado universitario.

11. a) Coneixes i utilitzes l'aula virtual (AV)? b) Creus que ajuda en la millora de l'estudi de les matèries per part de l'estudiant?

a) Sí, conozco AV, la utiliza poco.

b) Ayuda al estudiante: apuntes e igualdad entre estudiantes.

Ventajoso para el profesor y para el estudiante.

12. Habitualment proposes treball addicional per als estudiants? Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació en una matèria?

a) No.

b) Sí, valoración del estudiante. Ayuda al estudiante porque valora su trabajo i porque tiene un enfoque hacia la investigación i innovación

13. Quantes hores a la setmana de promig empreses a tutories "reals"?

De una a 2 horas, según el momento del curso académico. No sistemáticas.

14. Quina creus que és la causa per la qual els estudiants no assisteixen regularment a les tutories?

Claridad en la información dada al estudiante y resolución de dudas durante la clase.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Correcto

BLOC 4r. *Preguntes d'opinió:*

15. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les Universitats Espanyoles? Què és el que et fa pensar això?

No.

Diferencia entre las titulaciones europeas.

Deficiencia en los planes de estudio.

Diferencia entre los tipos de profesores de la UV.

Déficit económico clarísimo cara a los profesores.

«Creo que no, no es factible de momento en las universidades españolas, debido a un déficit claro de diferencia de titulaciones y de de deficiencia en los planes de estudio y en la gran diferencia entre los tipos de profesores que hay actualmente en la Universidad de Valencia, y en concreto por déficit económico clarísimo cara a los profesores».

16. Què consideres necessari per portar-la a termini?

1º Dar protagonismo, universidad o facultad, INDIVIDUALIZAR la transformación del plan de estudio

2º Mayor recompensa a los profesores que se implican

3º Dar enfoque de especialización.

«Yo creo que lo primero es dar protagonismo a cada universidad o facultad en poder participar en el cambio de transformación del plan de estudio y que no sea tan general. Y segundo, tratar de dar mayor recompensa a los profesores que intentan participar en ese proyecto, y que realmente darle un enfoque de especialización y evitar los temas generales, para que no sea un tema puramente burocrático».

17. Consideres que el professorat està preparat i s'implica per portar-la a termini?

No esta preparado. Deficiencias en el nivel de profesores y su actualización de la información.

«Creo que se implican, pero no lo suficiente. Actualmente tienen sus obligaciones docentes cubiertas por el horario de la universidad, y, como la universidad tampoco ha dejado clara la exigencia para la elaboración del trabajo, están todos a la espera de poder tener claros los requisitos».

18. Com creus que afectarà en la teva metodologia docent? I en la teva activitat investigadora?

De forma positiva.

Mayor nivel

Mayor actualización

Mayor atención al trabajo docente.

«Actualment, creo que no dejamos lugar a la investigación, a la innovación, o la participación clara del alumno. Amb l'EEES, el nivel de exigencia del profesor sería mayor, y dado el estancamiento actual de los profesores, tendrían que poner de su parte mayor implicación para la actualización de su información».

19. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? I en l'avaluació dels estudiants?

Sí, totalmente. + teórica, + práctica y + tutoría.

20. Consideres adequat el mètode docent actual? Com creus que ha de ser un sistema educatiu innovador?

El actual es equivocado = información poco actualizada que el estudiante ha de asumir, i poca participación del estudiante.

Innovador = aula virtual, trabajo enfocado a la práctica y búsqueda de información.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Cap resposta.

BLOC 5é. *Preguntes de sentiments:*

21. Què et preocupa personalment en aquest moment del procés de convergència?

«Creo que lo que más me preocupa es la posible falta de nivel que pueda tener yo comparado con otros de la Comunidad Europea».

BLOC 6é. *Preguntes de biografia i demografia:*

22. Quina edat tens? 35 años.

23. Quina és la teua titulació universitària? Diplomado en Fisioterapia y licenciado en kinesiología y fisiatría. Doctorando.

Quina és la teua experiència professional a banda de la docent? Soy fisioterapeuta privado desde 1995. También trabajo como fisioterapia del deporte (waterpolo).

24. Què és el que et va atraure a ser professor? Mi pasión por la docencia, la información.

«Actualmente ya tenemos un problema, y creo que es una de la formas de poder mirar también cómo mejorarlo en la actualidad y no esperar a que llegue la convergencia».

Observacions per part de l'entrevistador: impressions

1a entrevista. YAM, 19/12/05, Escola Universitària de Fisioteràpia, aula 1, 12.00 h.

Perspectiva d'un professor **associat** de **35** anys, **diplomat** en fisioteràpia fisioterapia y licenciado en kinesiología y fisiatría. Doctorando

Interès en la **millora docent**, ja com a fisioterapeuta **privat**.

Comentaris sobre la **pràctica** diària com a docent (+ pràctic).

Preocupat per la **competitivitat professional**. Li preocupa la promoció docent.

Interessat en la **innovació docent** però sense aplicar-la.

Ambient relaxat, sense preses, ± 40'

Comunicació fluida, entre informal i formal.

Concentració en l'entrevista 7/10.

Fisioterapeuta assistencial d'una consulta privada 10 anys.

No interrupcions, soroll de fons molt baix.

Nom de l'entrevistat: **LVT**

Curs en el qual imparteix docència el professor/a: 2n i 3r de la Diplomatura de Fisioteràpia, EUFUV

Data i hora de l'entrevista: 19/12/05, a les 13.00 hores

BLOC 1r. *Preguntes generals:*

1. Has escoltat parlar del procés de Convergència Europea? Si és així, des de quan?

Hace **1 año**, aproximadamente.

2. Què saps sobre la construcció de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES)?

Com el descriuries?

Coordinación entre titulaciones de la Comunidad Europea.

3. A través de quin mitjà has adquirit aquesta informació sobre el tema?

E-mail del rectorado, manual editado por la **UV** para el PDI

4. Creus que existeix suficient informació?

Sí, hay información suficiente.

El problema es la no implicación del profesorado. Profesorado ajeno al proceso.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Desvía constante mis palabras i repite la información dicha en el bloque el mismo.

BLOC 2n. *Preguntes de coneixement:*

5. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea?

Crear un marco europeo de equivalencias: titulaciones...

6. Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols "convergens" en la Universitat espanyola?

Cree que el **2010 o 2007**. Dudo entre el primer y segundo ciclo.

7. La reforma que proposa la Convergència Europea amb quines transformacions es relaciona? És a dir, quines diferències se'n deriven respecte a la situació prèvia?

Primer ciclo - segundo ciclo – tercer ciclo = diplomatura – licenciatura – doctorado o postgrado.

El sistema de créditos.

Aprendizaje del estudiante.

8. Podries explicar breument què són els ECTS (European Credit Transfer System)?

“Lo que tarda en aprender el estudiante”.

Valora la participación del estudiante y la dirección del profesor.

Supone más trabajo para el profesor y el estudiante.

9. Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? I el postgrau?

Grado = 4 años = primer ciclo = diplomatura o licenciatura.

Postgrado = 2º ciclo = master.

Tercer ciclo o doctorado.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Interrupción constante i repetición de la información por su parte.

BLOC 3r. *Preguntes d'experiència o de conducta:*

10. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa? Quina ha estat l'experiència?

a) No

b) Si se implanta estoy dispuesto a colaborar.

11. a) Coneixes i utilitzes l'aula virtual (AV)? b) Creus que ajuda en la millora de l'estudi de les matèries per part de l'estudiant?

a) Sí

b) Sí

12. Habitualment proposes treball addicional per als estudiants? Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació en una matèria?

a) Sí

b) Sí

13. Quantes hores a la setmana de promig empreses a tutories “reals”?

6 horas a la semana, constante.

14. Quina creus que és la causa per la qual els estudiants no assisteixen regularment a les tutories?

1º Las dudas se resuelven en clase. Normalmente, las prácticas son repaso de las teóricas y los alumnos aprovechan para preguntar.

2º Las tutorías a las que asisten los estudiantes, son las próximas a exámenes.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Interrupción constante i repetición de la información por su parte.

BLOC 4r. *Preguntes d'opinió:*

15. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les Universitats Espanyoles? Què és el que et fa pensar això?

No, **porqué no hay concienciación de acuerdo**. Lucha interna entre personas no especialistas en el área.

16. Què consideres necessari per portar-la a termini?

Que **los profesionales docentes realicen los nuevos planes de estudio**. En este nuevo marco **la docencia esta infravalorada respecto a los investigadores**.

17. Consideres que el professorat està preparat i s'implica per portar-la a termini?

No. Algunos más que otros.

18. Com creus que afectarà en la teva metodologia docent? I en la teva activitat investigadora?

No sabe las directrices, **no contesta**.

19. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? I en l'avaluació dels estudiants?

Sí, los ECTS lo determinan completamente.

20. Consideres adequat el mètode docent actual? Com creus que ha de ser un sistema educatiu innovador?

a) No.

b) **La claridad y el acuerdo**, serian innovación.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Cap resposta.

BLOC 5é. *Preguntes de sentiments:*

21. Què et preocupa personalment en aquest moment del procés de convergència?

«No me preocupa».

BLOC 6é. *Preguntes de biografia i demografia:*

22. Quina edat tens? 52 años.

23. Quina és la teua titulació universitària? *Licenciado en Medicina i doctor.*

Quina és la teua experiència professional a banda de la docent? *Médico durante dos años.*

24. Què és el que et va atraure a ser professor? *Progresión académica: tesis doctoral, ayudante de facultat y profesor titular.*

Observacions per part de l'entrevistador: impressions

2a entrevista. LVT, 19/12/05, Escola Universitària de Fisioteràpia, aula 1, 13.00 h.

Perspectiva d'un professor **titular** de **52** anys, **llicenciat** en Medicina.

Interès docent arran de la seva vinculació universitària fent el doctorat.

Comentaris sobre la burocràcia del procés de C.E (+ teòric). Molt fix en les seves respostes (docència...)

No li preocupa aparentment res. Implicat en certs canvis amb una actitud més bé passiva no autoconvençut.

Li sorprèn tot el que sap.

Ambient relaxat, però amb preses per necessitat del professor entrevistat en impartir una classe, ± 34'

Comunicació fluida, informal.

Concentració en l'entrevista 5/10.

Docent des de l'acabament dels estudis superiors.

No interrupcions, soroll de fons molt baix.

Trobe tríptic d'informació sobre l'EEES damunt de la taula d'entrevista (vegeu comentari al capítol sobre metodologia).

Nom de l'entrevistat: **JRS**

Curs en el qual imparteix docència el professor/a: 1r de la Diplomatura de Fisioteràpia i una optativa de la Diplomatura de Logopèdia UV.

Data i hora de l'entrevista: 21/12/05, a les 13.00 hores

BLOC 1r. *Preguntes generals:*

1. Has escoltat parlar del procés de Convergència Europea? Si és així, des de quan?
Fa **3 o 4 anys**. A reunions que la directora de l'EUFUV donava.
 2. Què saps sobre la construcció de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES)?
Com el descriuries?
No, puc definir-lo.
 3. A través de quin mitjà has adquirit aquesta informació sobre el tema?
Reunions en el Departament i l'**EU** de Fisioteràpia.
 4. Creus que existeix suficient informació?
No existeix suficient informació.
- * Pregunta de confrontació (feed-back)
D'acord però amb redefinicions

BLOC 2n. *Preguntes de coneixement:*

5. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea?
Unificació dels estudis superiors en la Comunitat Europea.
6. Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols "convergens" en la Universitat espanyola?
El **2007 o el 2010**.
7. La reforma que proposa la Convergència Europea amb quines transformacions es relaciona? És a dir, quines diferències se'n deriven respecte a la situació prèvia?
Crèdits de treball = **treball de l'estudiant** a la biblioteca, metodologia diferent, etc.
8. Podries explicar breument què són els ECTS (European Credit Transfer System)?
ECTS = 10h. Valoren la implicació de l'estudiant = teòrica, pràctica, estudi, etc.

9. Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? I el postgrau?

1a formació, 2a formació (master) i 3r grau.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí, confirma JRS

BLOC 3r. *Preguntes d'experiència o de conducta:*

10. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa? Quina ha estat l'experiència?

No.

11. a) Coneixes i utilitzes l'aula virtual (AV)? b) Creus que ajuda en la millora de l'estudi de les matèries per part de l'estudiant?

a) No.

b) Bé com a complement.

12. Habitualment proposes treball addicional per als estudiants? Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació en una matèria?

a) Algunes vegades.

b) Sí.

13. Quantes hores a la setmana de promig dediques a tutories "reals"?

No hi dedico hores.

14. Quina creus que és la causa per la qual els estudiants no assisteixen regularment a les tutories?

Els dubtes es resolen a classe. Només venen a tutoria a final de semestre, prop de l'examen.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí

BLOC 4r. *Preguntes d'opinió:*

15. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les Universitats Espanyoles? Què és el que et fa pensar això?

Sí, però...

16. Què consideres necessari per portar-la a termini?

Reciclatge de tots els professors.

17. Consideres que el professorat està preparat i s'implica per portar-la a termini?

No, en general.

18. Com creus que afectarà en la teva metodologia docent? I en la teva activitat investigadora?

Repercussió per a l'estudiant.

19. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? I en l'avaluació dels estudiants?

Menor nombre d'hores teòriques i pràctiques. Sobretot el que pense és que el menor nombre de hores pràctiques perjudicarà la formació dels estudiants.

«Els estudiants quan venen a pràctiques a l'hospital no trauen les mans de les butxaques i no prenen iniciativa».

20. Consideres adequat el mètode docent actual? Com creus que ha de ser un sistema educatiu innovador?

a) No, exactament. Considere que es bastant bo.

b) Innovador seria que l'estudiant s'implicara més i un major contacte amb el món assistencial.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Correcte.

BLOC 5é. *Preguntes de sentiments:*

21. Què et preocupa personalment en aquest moment del procés de convergència?

Perdre la capacitat d'implicació de l'estudiant.

«Hem preocupa una **convergència a l'espanyola**».

BLOC 6é. *Preguntes de biografia i demografia:*

22. Quina edat tens? 55 anys.

23. Quina és la teua titulació universitària? Diplomada en Infermeria i Fisioteràpia, i llicenciada en Kinesiologia (titulació argentina).

Quina és la teua experiència professional a banda de la docent? 35 anys com a fisioterapeuta assistencial en l'Hospital Clínic Universitari de València.

24. Què és el que et va atraure a ser professor? El perfil docent amb el qual ens formaven als fisioterapeutes de l'Hospital Clínic Universitari de València. «Vaig rebre una **CULTURA DE FORMACIÓ**. Era estudiant quan es va fundar l'EU de Fisioteràpia (1a EU d'Espanya) per un metge rehabilitador valencià que es va formar a França».

Observacions per part de l'entrevistador: impressions

3a entrevista. JRS, 21/12/05, Escola Universitària de Fisioteràpia, aula 1. 13.00 h
Perspectiva d'una professora **associada** de **55** anys, **diplomada** en Infermeria i Fisioteràpia, llicenciada en Kinesiologia (Argentina).

Ambient relaxat, però amb preses per necessitat de la seva assistència a malalts, ± 30'

Comunicació fluida, entre informal.

Concentració en l'entrevista 6/10.

Fisioterapeuta assistencial de l'H. Clínic 35 anys.

Des de la seva perspectiva el sistema innovador és massa tecnològic i poc "assistencial". Es mostra incrèdula: "em preocupa una convergència a l'espanyola".

1 Interrupció breu per part dels companys de treball de JRS. La resta de la entrevista sense soroll de fons.

JRS ha presentat problemes en la comunicació perquè ha tractat de contestar tota l'entrevista en valencià i no acostuma a fer-ho. La decisió de parlar en valencià ha segut lliure. Moltes de les constatacions són breu (sí o no) tal vegada la llengua ha estat la dificultat.

Després de l'entrevista, als tres professors els vam lliurar un tríptic informatiu sobre l'EEES que ha editat el MEC. Vam comentar la informació que hi contenia i ells van respondre moltes de les preguntes que feia moments abans no sabien. Aquests tríptics estaven damunt la taula de l'aula 1 de l'EUFUV, però els professors no es van adonar fins que se'ls va lliurar.

ANNEX 5: NOTES DE CAMP DE LES ENTREVISTES A ESTUDIANTS

ENTREVISTA sobre el procés d'adaptació de la Titulació de Fisioteràpia de la Universitat de València en el nou Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES): anàlisi de l'experiència de l'estudiant

Tots els estudiants participants pertanyen a la línia en català de l'EUFUV, per tal d'afavorir la comunicació durant l'entrevista redactada en aquesta llengua.

Nom de l'entrevistat: **CGT**

Curs de l'estudiant: 1r curs de la Diplomatura de Fisioteràpia, EUFUV

Data i hora de l'entrevista: 21/12/05, a les 14.15 hores

BLOC 1r. Preguntes generals:

1. Has escoltat parlar del procés de Convergència Europea? Si és així, des de quan?
Agost- setembre de 2005. Moment d'accés a la universitat.
2. Què saps sobre la construcció de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES)?
Transformació de la diplomatura en llicenciatura de fisioteràpia.
3. A través de quin mitjà has adquirit els teus coneixements sobre el tema?
Reunió de 30' en l'EUFUV, setembre de 2005, just abans de començar el curs acadèmic.
Informació sobre els estudis universitaris de fisioteràpia, i comentari superficial sobre CE.
4. Creus que existeix suficient informació?
No.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí.

BLOC 2n. Preguntes de coneixement:

5. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea?
Homogeneïtat dels estudis superiors en la CEE.

6. Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols "convergens" en la Universitat espanyola?

2010

7. La reforma que proposa la Convergència Europea amb quines transformacions es relaciona? És a dir, quines diferències se'n deriven respecte a la situació prèvia?

+ continguts

8. Podries explicar breument què són els ECTS (European Credit Transfer System)?

No sap.

9. Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? I el postgrau?

No. Transmet amb el cap que no té cap noció sobre el tema.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Ø

BLOC 3r. Preguntes d'experiència o de conducta.

10. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa? Quina ha estat l'experiència?

No

11. Coneixes i utilitzes l'aula virtual? Creus que ajuda en la millora del teu estudi de les matèries?

a) No

b) Podria ser útil.

12. Habitualment realitzes treball addicional que proposa el professor? Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació en una matèria?

a) Sí, però m'implica poc.

b) Sí.

13. Utilitzes material addicional que proporciona el professor (bibliografia, webgrafia, guions de laboratori...)?

Sí, bibliografia.

Problemes d'horari i d'accés a la biblioteca i a Internet. Viu a un poble i tots els dies viatja en tren amb la qual cosa quan acaba les classes se'n va ràpidament a l'estació.

14. Assisteixes a activitats addicionals que esporàdicament es realitzen (seminaris, xerrades, presentacions, conferències...)?

No, pq no té informació.

15. Quantes hores a la setmana de promig empres a tutories "reals" amb el professor?

No va pq no té dubtes o les pregunta a classe. Si va es pq estan **prop els examens**.

16. Quantes hores a la setmana de promig empres a l'estudi a banda de les hores lectives?

Vint-i-quatre hores setmanals

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí.

BLOC 4r. Preguntes d'opinió:

17. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les Universitats Espanyoles? Què és el que et fa pensa això?

Ho veig molt **lluny**.

18. Què consideres necessari per portar-la a termini?

Aprovar el reglament.

19. Consideres que els estudiants esteu preparats i us impliqueu per portar-la a termini?

No.

20. Com creus que afectarà en els teus estudis?

A millor, més informació i més implicació.

21. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? I en l'avaluació dels estudiants?

Major nombre d'hores pq la titulació serà 2 anys més llarga.

22. Consideres adequat el mètode docent actual? Com creus que ha de ser un sistema educatiu innovador?

a) No, pq hi ha poques pràctiques.

b) Donar més importància a la pràctica.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí.

BLOC 5é. *Preguntes de sentiments:*

23. Què et preocupa personalment en aquest moment del procés de convergència?
Que no s'implante la llicenciatura.

BLOC 6é. *Preguntes de biografia i demografia:*

24. Quina edat tens? 18 anys.

25. Què és el que et va atraure a fer fisioteràpia? 1a opció Medicina. 2a opció Fisioteràpia pq és jugadora de bàsquet.

26. Treballes a banda d'estudiar? No.

Observacions per part de l'entrevistador: impressions

1a entrevista. CGT, 21/12/05, Departament de Fisioteràpia de l'EUFUV, despatx 2, 14.15 h.

Perspectiva d'una estudiant de 1r curs de la diplomatura de fisioteràpia.

Per setembre de 2005 els estudiants que començaven la diplomatura aquest curs acadèmic 2005-06, van rebre una xerrada de 30' sobre la diplomatura de Fisioteràpia i introduïren el context de la Convergència europea.

Associa la Convergència Europea amb el canvi de l'actual diplomatura de fisioteràpia a llicenciatura. La qüestió que subratlla és la transformació de la diplomatura en llicenciatura.

Aquesta estudiant volia estudiar medicina però la nota de tall era major que la pròpia.

Comenta els problemes que té per accedir a Internet (quan acaba les classes se'n torna a casa en tren i no va a la sala d'informàtica. Tampoc té ordinador personal). Li agradaria seguir l'avaluació continuada, semblant al model d'aprenentatge del seu institut.

Preocupada pel rendiment acadèmic, per tant per la millora docent.

Ambient sense preses però amb certa tensió perquè no havien creuat paraula abans d'aquest dia

No interrupcions, no soroll de fons. ± 20'

Comunicació entre informal i formal.

Concentració en l'entrevista 7/10.

Nom de l'entrevistat: **MBB**

Curs de l'estudiant: 2n curs de la Diplomatura de Fisioteràpia, EUFUV

Data i hora de l'entrevista: 23/12/05, a les 10.00 hores

BLOC 1r. *Preguntes generals:*

1. Has escoltat parlar del procés de Convergència Europea? Si és així, des de quan?
Des del **curs passat**. A partir d'una **conferència a Alacant**, i ja doncs les xerrades d'enguany, fa dues setmanes a l'**EUFUV**.

Curs a la matrícula que compta 2 crèdits de lliure elecció.

2. Què saps sobre la construcció de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES)?
El nou pla d'educació que inclouria tota la Comunitat Europea. Però no sé exactament.

3. A través de quin mitjà has adquirit els teus coneixements sobre el tema?
La **conferència**, i alguns **professors** que hem anat preguntant.

4. Creus que existeix suficient informació?
No, especialment. Gent que no va anar a les xerrades (2 crèdits), etc.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí.

BLOC 2n. *Preguntes de coneixement*

5. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea?
Integrar CEE en un mateix pla d'estudis: estudis comparables i igual mètode d'ensenyament.

6. Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols "convergens" en la Universitat espanyola?
2010, crec recordar.

7. La reforma que proposa la Convergència Europea amb quines transformacions es relaciona? És a dir, quines diferències se'n deriven respecte a la situació prèvia?
Crèdits ECTS, la manera d'avaluar, nomenclatura de l'actual diplomatura/licenciatura i anys de duració dels estudis.

8. Podries explicar breument què són els ECTS (European Credit Transfer System)?

Diferents als crèdits com s'avaluen actualment (hores de classe magistral).

Treballs, col·loquis, debats, seminaris, classes magistrals, etc.

Nombre d'hores???

9. Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? I el postgrau?

Diplomat = estudis de grau (3 o 4 anys).

Llicenciat = estudis de postgrau (1 o 2 anys).

Doctorat

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí.

Aha...

BLOC 3r. Preguntes d'experiència o de conducta.

10. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa? Quina ha estat l'experiència?

No. Però estic disposada a participar-hi si m'ho proposen.

11. Coneixes i utilitzes l'aula virtual? Creus que ajuda en la millora del teu estudi de les matèries?

a) No la coneix ni utilitza

b) Ni he tingut la informació ni tampoc m'ha interessat.

12. Habitualment realitzes treball addicional que proposa el professor? Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació en una matèria?

Sí, el 70%.

APROPIAT però per alguns segur que no seria avantatjós.

13. Utilitzes material addicional que proporciona el professor (bibliografia, webgrafia, guions de laboratori...)?

Bibliografia. Biblioteca de Fisioteràpia.

14. Assisteixes a activitats addicionals que esporàdicament es realitzen (seminaris, xerrades, presentacions, conferències...)?

Sí, he assistit a una. Sobre fisioteràpia a Alacant.

15. Quantes hores a la setmana de promig empres a tutories "reals" amb el professor?

Quan s'apropen exàmens, alguna a la setmana, però durant el curs resol les dubtes a classe, amb llibres, amb els companys.

Qüestió de temps.

16. Quantes hores a la setmana de promig empres a l'estudi a banda de les hores lectives?

Dotze hores setmanals. Més el cap de setmana.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Aha...

BLOC 4r. Preguntes d'opinió:

17. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les Universitats Espanyoles? Què és el que et fa pensa això?

«Ho veig utòpic», sobretot pels crèdits ECTS» (MBB). LLUNY

«Doncs jo veig, la veritat, que ho estàvem comentant també amb els companys, un poc utòpic» (MBB).

« Un poc que no podria arribar a fer-se així realment, perquè, sobretot pels crèdits ECTS [...] Aleshores eixe és l'inconvenient que veiem» (MBB).

18. Què consideres necessari per portar-la a termini?

Canviar la mentalitat eixa que ja està adquirida en la societat. Cal la col·laboració de l'alumne, i crec que és molt difícil quasi impossible.

«Cal la col·laboració de l'alumne [...] canviar la mentalitat eixa que ja està adquirida en la societat, i això és realment difícil i crec que impossible quasi. »

19. Consideres que els estudiants esteu preparats i us impliqueu per portar-la a termini?

No.

20. Com creus que afectarà en els teus estudis?

Positivament. «Realment aprendríem i no seriem 'loritos' que ens ho aprenem... I crec que seria favorable, beneficiós per a la nostra formació» (MBB).

21. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? I en l'avaluació dels estudiants?

Professors més estona en classe, més temps de contacte amb alumne i respondre les preguntes.

Menys hores teòriques i més hores de tutories.

«Sí clar, els professors han d'estar més estona en classe i passar més temps de contacte amb alumne i respondre les preguntes. Crec que evidentment hi hauria més implicació del professor amb l'estudiant, i al revés també, no? Que el professor ha d'estar moltes més hores resolent els dubtes o mantenint converses que no siga fer la classe i anar-se'n. Hi haurà molt més contacte i molta més informació que intercanviar i moltes més hores» (MBB).

22. Consideres adequat el mètode docent actual? Com creus que ha de ser un sistema educatiu innovador?

- a) No. Perquè estudies per a un examen, no treballes des del principi i dp t'oblides..
- b) Pràctiques no teòriques.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí. Aha... Exactament.

BLOC 5é. *Preguntes de sentiments:*

23. Què et preocupa personalment en aquest moment del procés de convergència? Doncs no ho se. Veig que igual no es viable i m'agradaria que ho fora.

BLOC 6é. *Preguntes de biografia i demografia:*

24. Quina edat tens? 19 anys.

25. Què és el que et va atraure a fer fisioteràpia? 1a opció en la llista d'accés a la universitat. Coneguts fisioterapeutes i el 'cuquet' per la fisioteràpia.

26. Treballes a banda d'estudiar? No.

Observacions per part de l'entrevistador: impressions

2a entrevista. MBB, 23/12/05, Departament de Fisioteràpia de l'EUFUV, despatx 2, 10.00 h.
Perspectiva d'una estudiant de 2n curs de la diplomatura de fisioteràpia, amb interès per la seva formació professional, per la seva competència com a futura fisioterapeuta.
Preocupada per la millora docent.
Interessada en la nova metodologia: crèdits ECTS, el postgrau, etc.
Ambient sense preses però amb certa tensió perquè no havien creuat paraula abans d'aquest dia.
Comunicació entre informal i formal. ± 35'

Concentració en l'entrevista 8/10.

Una interrupció d'un professor de l'EUFUV que necessitava parlar amb l'entrevistadora.

A partir del 2n curs de la diplomatura els estudiants han tingut opció de assistir a un curs sobre Convergència Europea i on s'explica l'experiència que viu l'EU Fisioteràpia de les Illes Balears. Aquest curs li comptava a l'estudiant com a 2 crèdits de lliure elecció.

MBB: "Sí, ens va comentar que allà ja havien fet eixe projecte i que havien començat a provar com funcionava el tema, no? I jo els vaig preguntar a elles si ací volien fer quelcom per l'estil i van dir que sí, que estaven pensant de l'any que ve incloure el tipus aquest de crèdit, com simular el que seria a partir del 2010 quan s'implantarà".

Nom de l'entrevistat: **MLM**

Curs de l'estudiant: 3r curs de la Diplomatura de Fisioteràpia, EUFUV

Data i hora de l'entrevista: 23/12/05, a les 11.15 hores

BLOC 1r. *Preguntes generals:*

1. Has escoltat parlar del procés de Convergència Europea? Si és així, des de quan?
A la manifestació de fa **un any**. A l'EUFUV es va informar d'una manifestació que demana pujar dels 240 crèdits la Titulació de Fisioteràpia.

2. Què saps sobre la construcció de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES)?
Reforma que afecta a totes les universitats europees.

3. A través de quin mitjà has adquirit els teus coneixements sobre el tema?
Companys de classe, manifestació, al diari...

4. Creus que existeix suficient informació?
No.

* Pregunta de confrontació (feed-back)
Sí.

BLOC 2n. *Preguntes de coneixement.*

5. Quin és l'objectiu principal de la Convergència Europea?
Igualar la formació dels estudiants de la CEE.

6. Podries indicar la data màxima d'implantació dels nous títols "convergens" en la Universitat espanyola?
2010

7. La reforma que proposa la Convergència Europea amb quines transformacions es relaciona? És a dir, quines diferències se'n deriven respecte a la situació prèvia?
Carrera universitària de 4 anys (+ crèdits).

8. Podries explicar breument què són els ECTS (European Credit Transfer System)?

No.

9. Podries assenyalar l'estructura de cicles que proposa la Convergència Europea? Què és el grau? I el postgrau?

Diplomat = grau.

Llicenciat = postgrau.

Doctorat o especialitat.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

Sí.

BLOC 3r. *Preguntes d'experiència o de conducta.*

10. Has participat o vas a participar en la implantació de grups experimentals d'innovació educativa? Quina ha estat l'experiència?

No.

11. Coneixes i utilitzes l'aula virtual? Creus que ajuda en la millora del teu estudi de les matèries?

a) Sí, la conec i la utilitze.

b) Facilitats: obtenir apunts i informació.

12. Habitualment realitzes treball addicional que proposa el professor? Consideres apropiat que la realització de treballs pugui ser part de l'avaluació en una matèria?

Sí, el 70% de les vegades. Pq estimula a treballar.

13. Utilitzes material addicional que proporciona el professor (bibliografia, webgrafia, guions de laboratori...)?

Sí, almenys la meitat de les vegades.

14. Assisteixes a activitats addicionals que esporàdicament es realitzen (seminaris, xerrades, presentacions, conferències...)?

Té interès per anar, però té problemes d'horari.

15. Quantes hores a la setmana de promig empres a tutories "reals" amb el professor?

No, solució de dubtes a classe o prop d'exàmens.

16. Quantes hores a la setmana de promig empres a l'estudi a banda de les hores lectives?

14 hores setmanals.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

BLOC 4r. *Preguntes d'opinió:*

17. Creus que la reforma que proposa la Convergència Europea és actualment possible en les Universitats Espanyoles? Què és el que et fa pensa això?

Podria ser possible.

18. Què consideres necessari per portar-la a termini?

Claredat i acord.

19. Consideres que els estudiants esteu preparats i us impliqueu per portar-la a termini?

No, pq no s'impliquem.

20. Com creus que afectarà en els teus estudis?

Bé, més informació i treball, per tant més eixida laboral.

21. Creus que es modificarà el temps de dedicació del professorat en relació amb les classes teòriques? Amb les classes pràctiques? Amb les tutories? I en l'avaluació dels estudiants?

Tot augmentarà.

22. Consideres adequat el mètode docent actual? Com creus que ha de ser un sistema educatiu innovador?

Sí i no.

* Pregunta de confrontació (feed-back)

BLOC 5é. *Preguntes de sentiments:*

23. Què et preocupa personalment en aquest moment del procés de convergència?

M'agradaria que m'informaren.

Es mostra passiu davant les fonts d'informació.

BLOC 6é. *Preguntes de biografia i demografia:*

24. Quina edat tens? 20 anys

25. Què és el que et va atraure a fer fisioteràpia? M'agrada l'esport.

26. Treballes a banda d'estudiar? Sí, monitor de futbol.

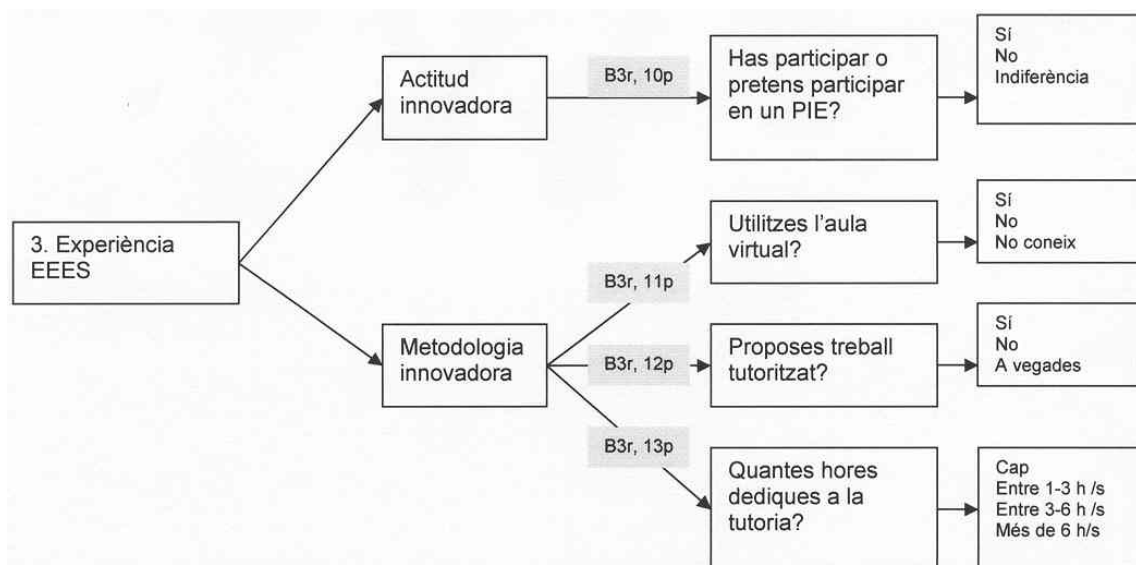
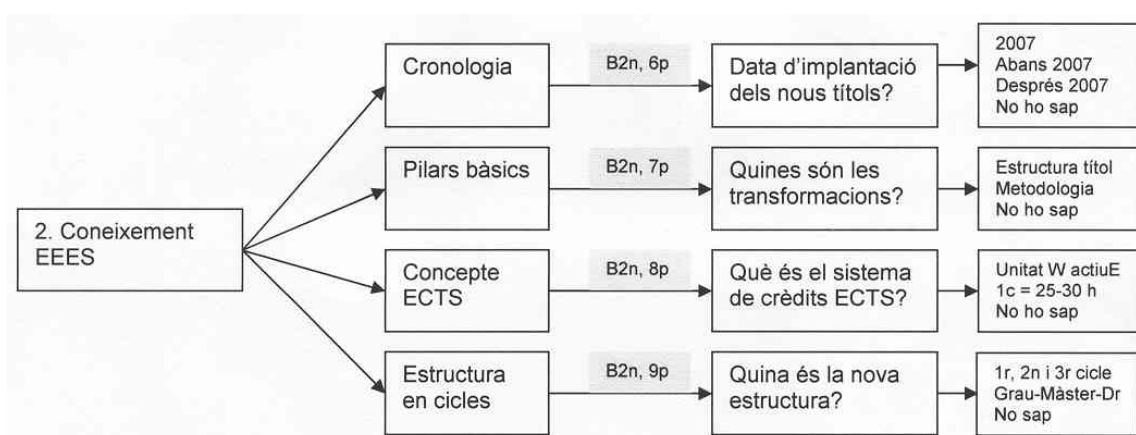
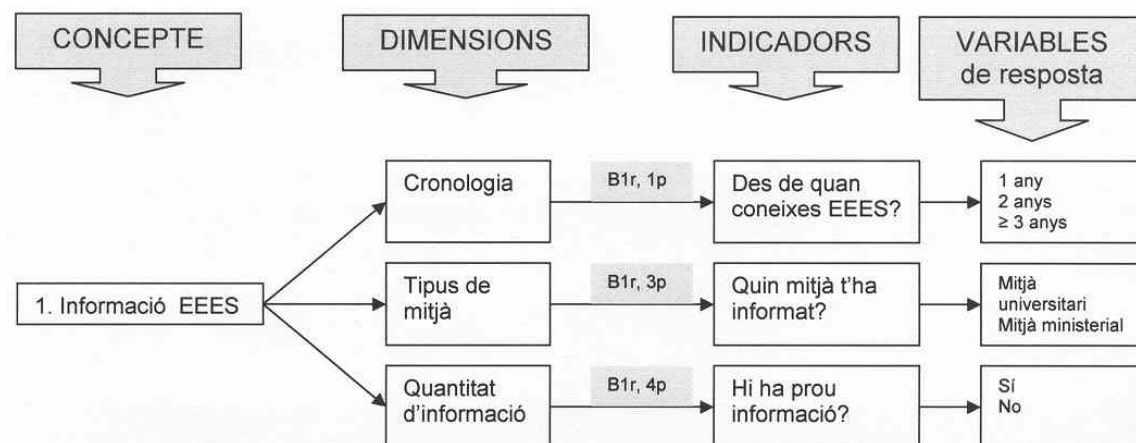
Observacions per part de l'entrevistador: impressions

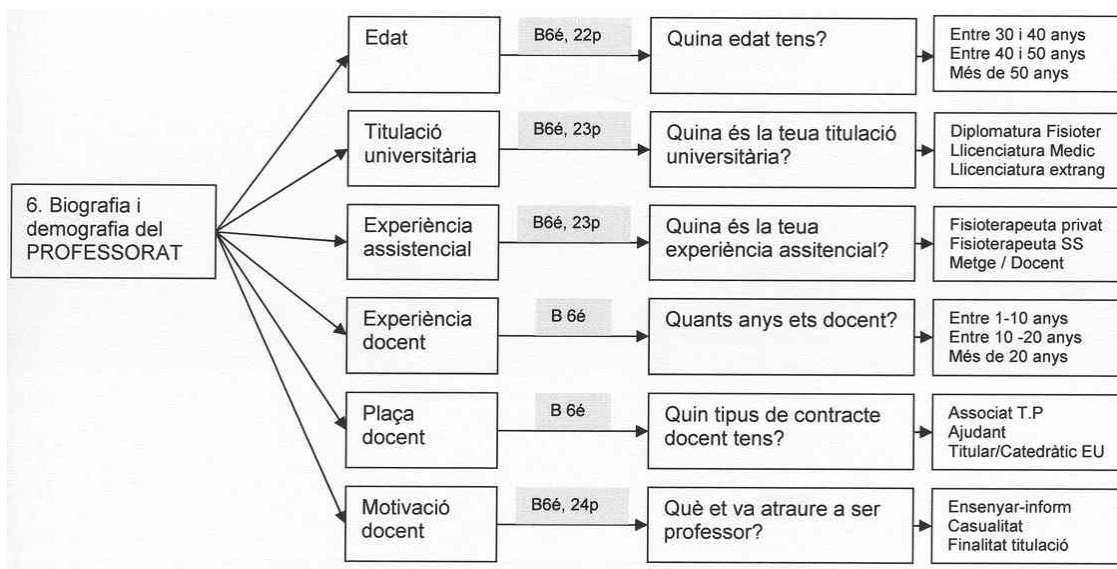
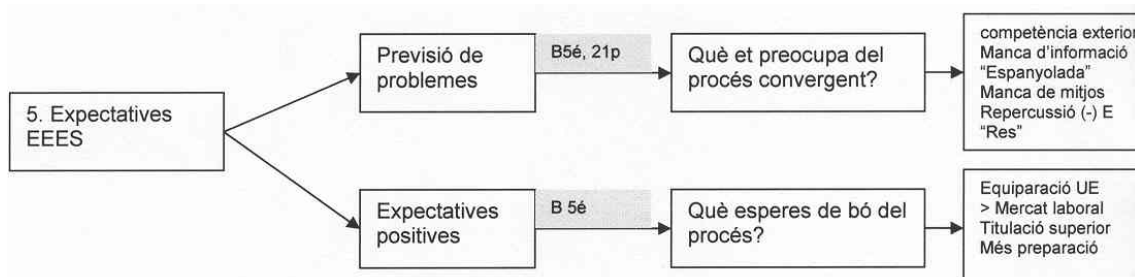
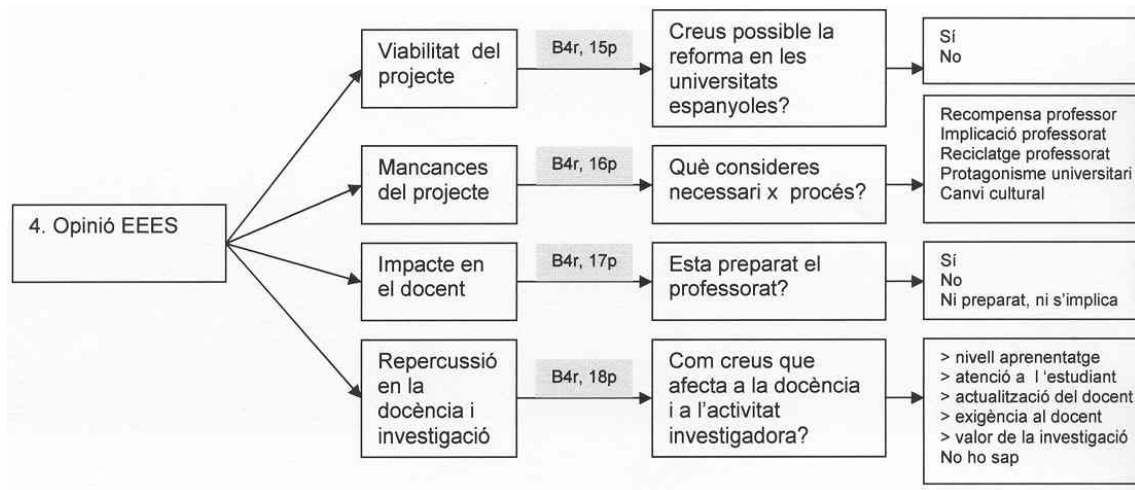
3a entrevista. MLM, 23/12/05, Departament de Fisioteràpia de l'EUFUV, despatx 2, 11.15 h.
Perspectiva d'una estudiant de 3r curs de la diplomatura de fisioteràpia.
Es mostra passiu davant el procés de CE, no pren la iniciativa per informar-se.
Interessat en que la titulació impartisca més continguts, però no fa referència a la nova metodologia.
Ambient sense preses i relaxat.
Comunicació entre informal i formal. ± 30'
Concentració en l'entrevista 6/10.

A partir del 2n curs de la diplomatura els estudiants han tingut opció de assistir a un curs sobre Convergència Europea i on s'explica l'experiència que viu l'EU Fisioteràpia de les Illes Balears.
Aquest curs li comptava a l'estudiant com a 2 crèdits de lliure elecció.
MLM no va anar al curs de lliure elecció sobre CE.

Després de l'entrevista, als tres estudiants entrevistats els vam lliurar un tríptic informatiu sobre l'EEES que ha editat el MEC. Vam comentar la informació que hi contenia i ells van respondre moltes de les preguntes que feia moments abans no sabien. Aquests tríptics estaven al rebedor de l'EUFUV, en un estant amb els periòdics de la Universitat de València.

ANNEX 6a : CLASSIFICACIÓ DE VARIABLES (grup docent)

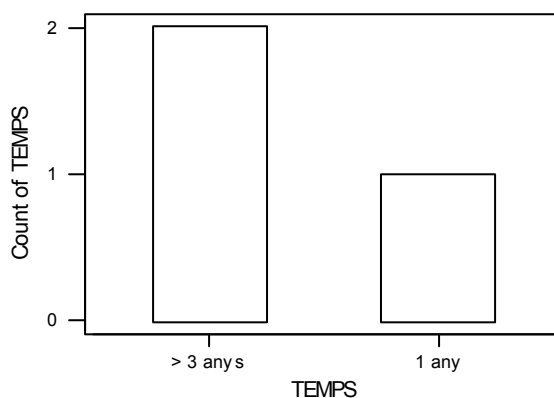
ANNEX 6b : TAULA DE RESULTATS (grup docent)

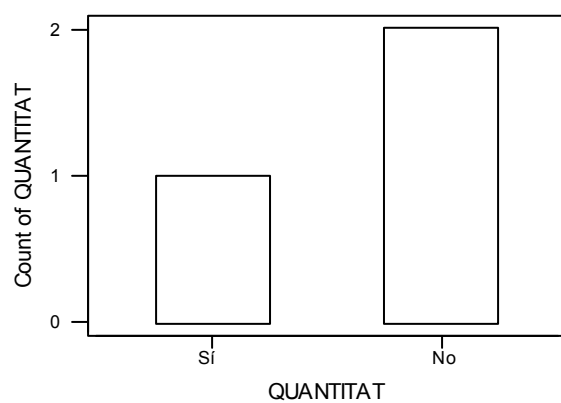
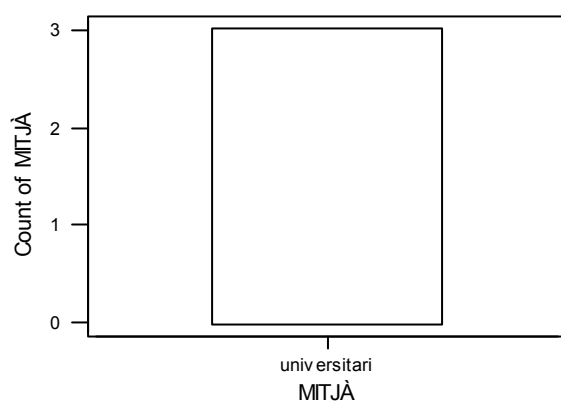
G.DOCENT	INFORMACIÓ			
	TEMPS	MITJÀ	QUANTITAT	
YAM (Ass)	≥ 3 anys	universitari	No	
LVT (Titular)	1 any	universitari	Sí	
JRS (Ass)	≥ 3 anys	universitari	No	
	CONEIXEMENT			
	DATA	TRANSFORMACIONS	ECTS	ESTRUCTURA
YAM (Ass)	Dp 2007	Estructura títol	W actiu estudiant	Grau-Màster-Dr
LVT (Titular)	Dp 2007	Estructura títol	W actiu estudiant	Grau-Màster-Dr
JRS (Ass)	2007	Metodologia	W actiu estudiant	No sap correctax
	EXPERIÈNCIA			
	PIE	AULA VIRTUAL	W TUTORITZAT	TUTORIES
YAM (Ass)	Sí	Sí	No	1-3 h/s
LVT (Titular)	No	Sí	Sí	6 h/s
JRS (Ass)	No	No	A vegades	Cap
	OPINIÓ			
	VIABILITAT	MANCANCES	DOCENT PREPARAT	REPERCUSSIÓ D i l
YAM (Ass)	No	Protagonisme U	No	> nivell aprenentatge
LVT (Titular)	No	Protagonisme U	No	No ho sap
JRS (Ass)	Sí	Reciclatge professorat	No	No ho sap
	EXPECTATIVA			
	PREOCUPACIÓ	EXPECTATIVA (+)		
YAM (Ass)	Competència exterior	Més preparació		
LVT (Titular)	Res	Titulació sup		
JRS (Ass)	Repercussió (-) E	Més preparació		

A la taula de resultats he marcat les **variables de resposta** semblants amb els fons **taronja**, i les respostes diferenciades amb el fons **groc**.

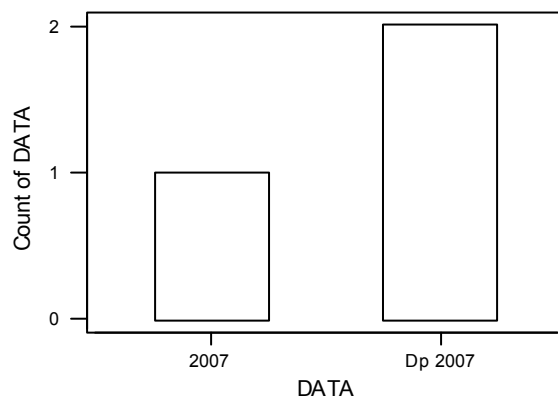
ANNEX 6c : REPRESENTACIÓ GRÀFICA (grup docent)

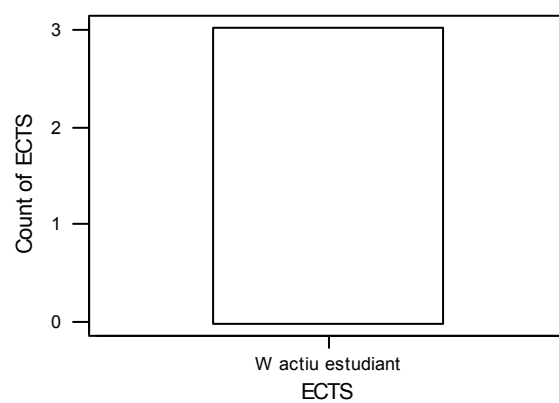
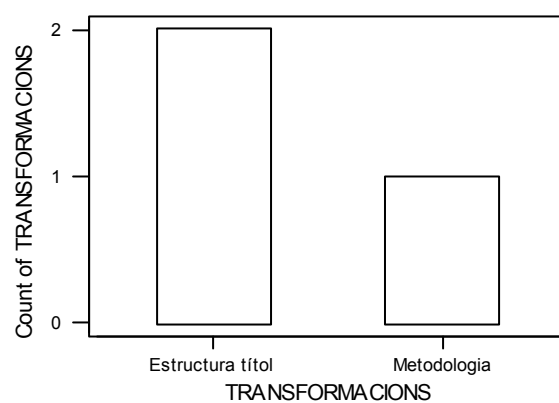
INFORMACIÓ EEES

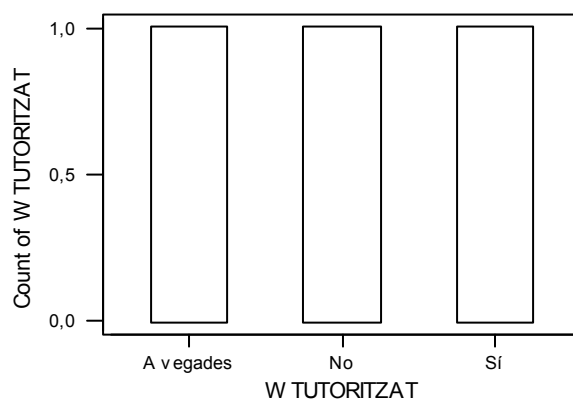
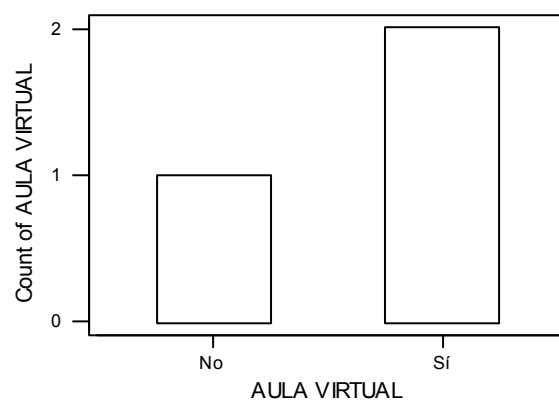
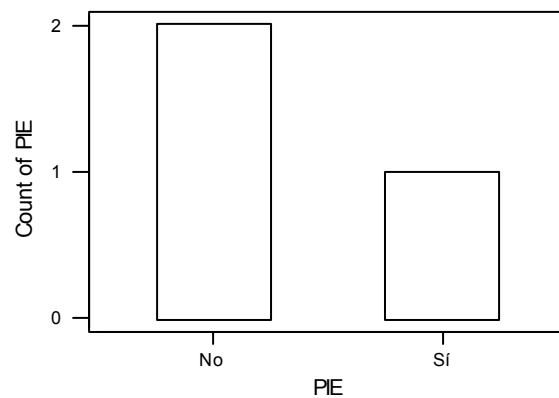

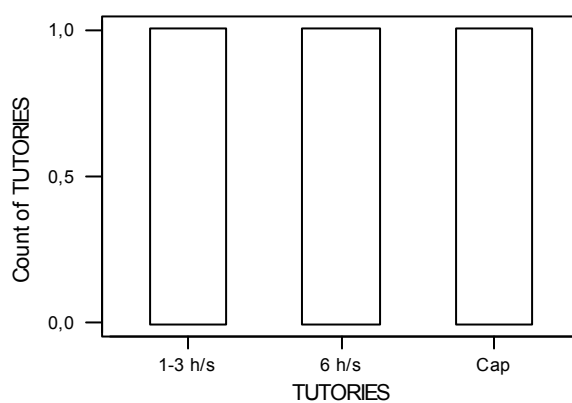
CONEXIEMENT EEES

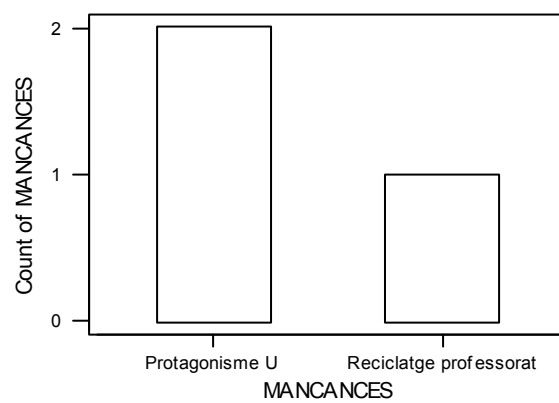
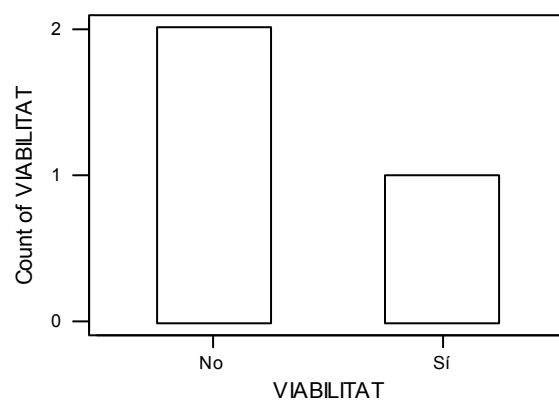

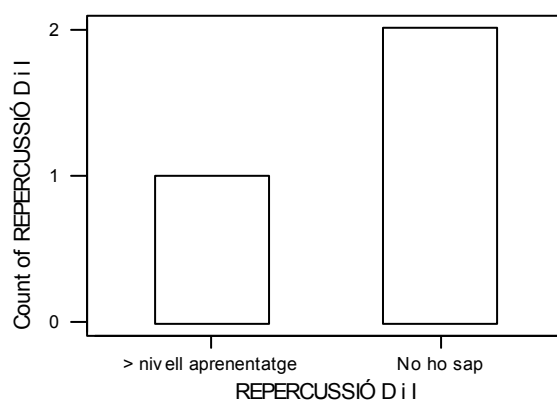
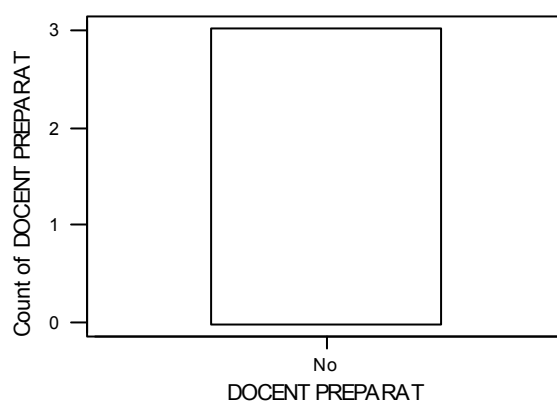
EXPERIÈNCIA EEES

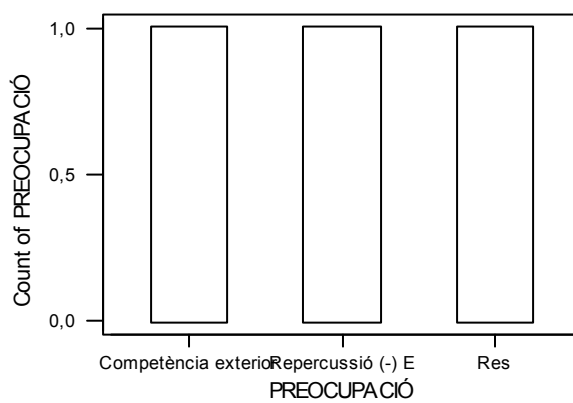

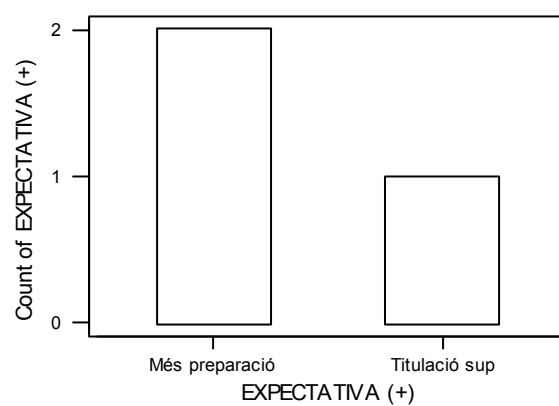
OPINIÓ EEES

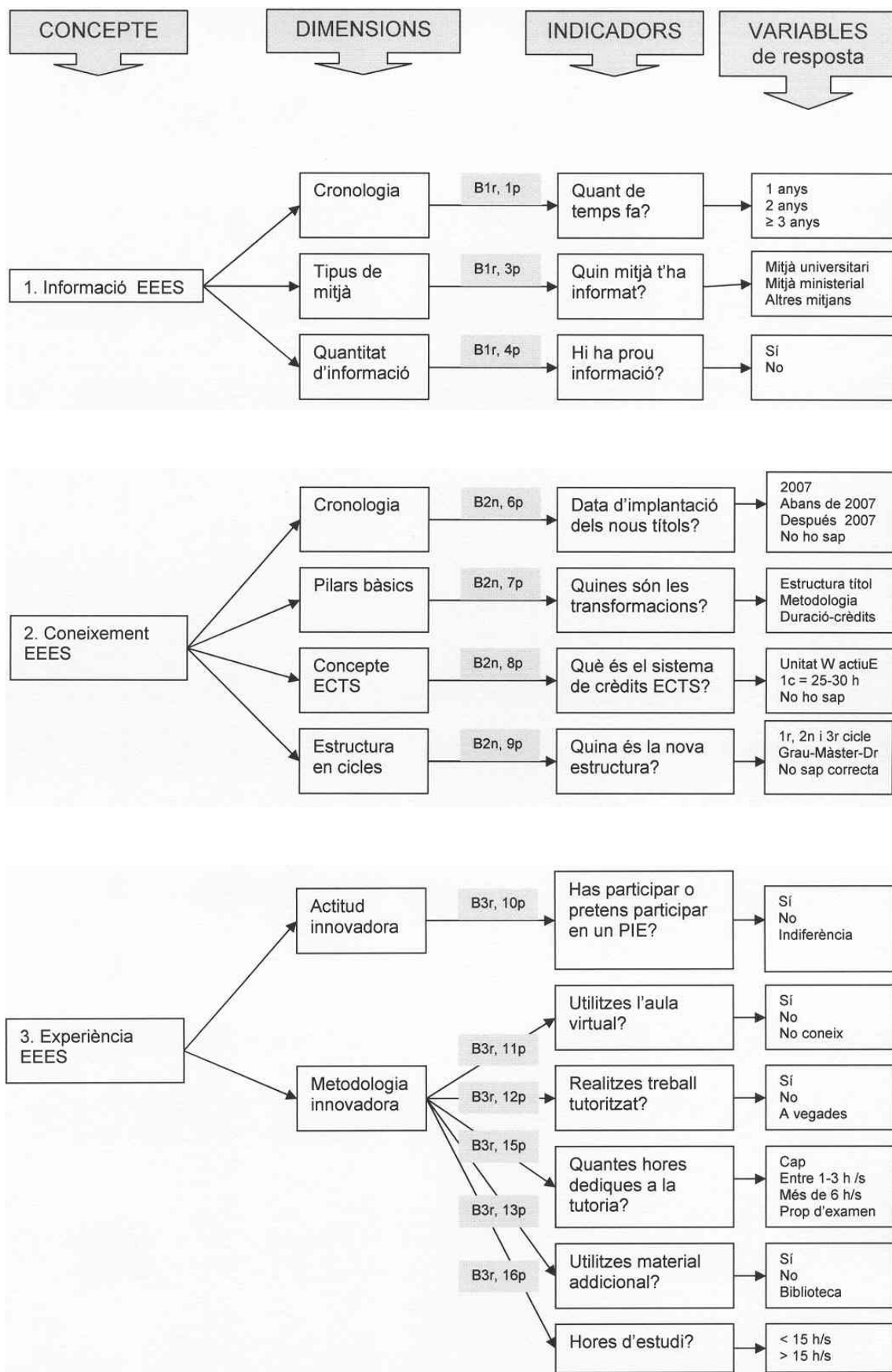
EXPECTATIVES EEES

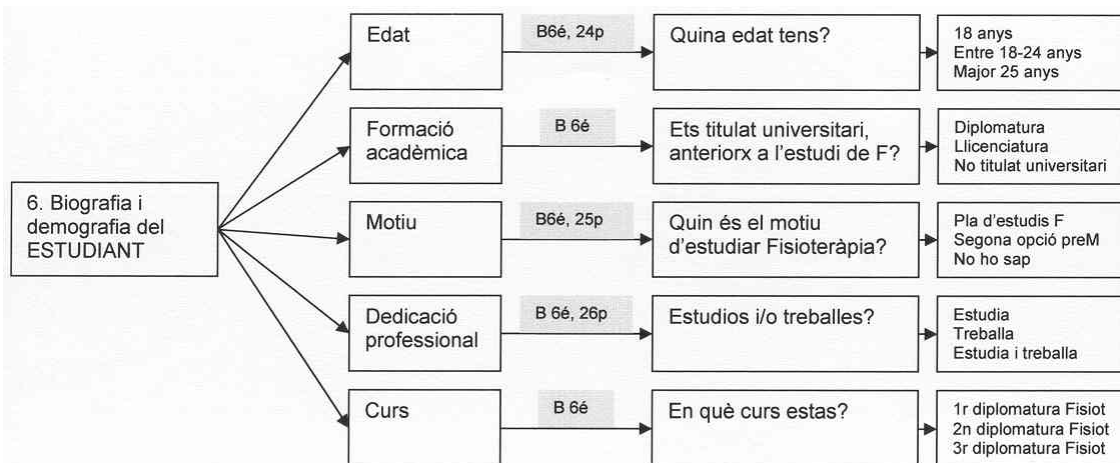
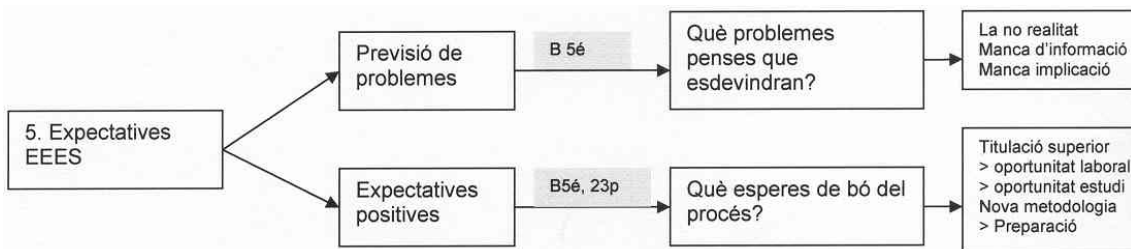
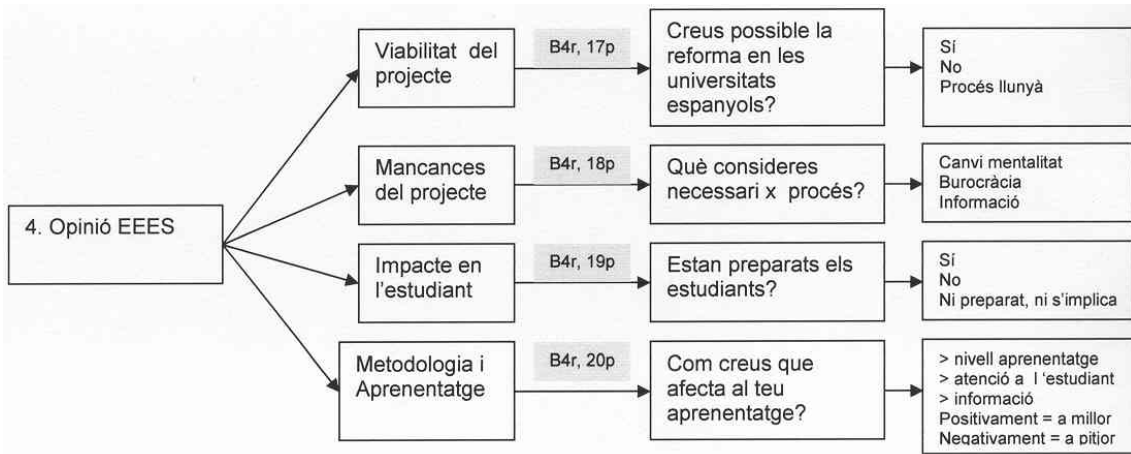

[Tornada a la taula de resultats del grup docent](#)

ANNEX 7a: CLASSIFICACIÓ DE VARIABLES (grup discent)

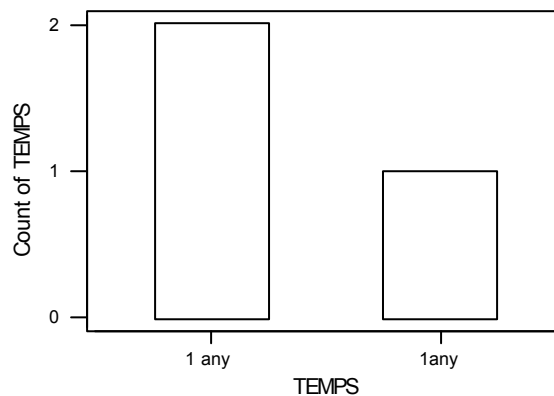
ANNEX 7b: TAULA DE RESULTATS (grup discent)

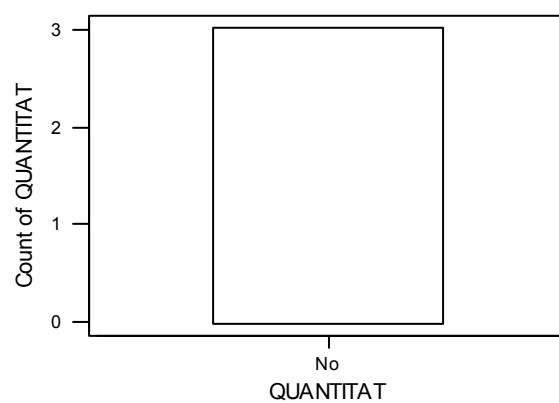
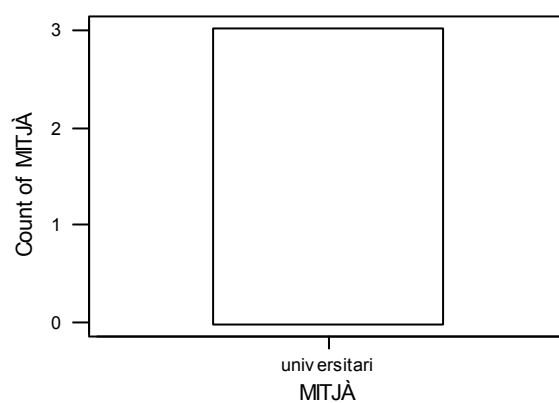
G.DISCENT		INFORMACIÓ				
	TEMPS	MITJÀ	QUANTITAT			
CGT (1r)	1any	universitari	No			
MBB (2n)	1 any	universitari	No			
MLM (3r)	1 any	universitari	No			
		CONEIXEMENT				
	DATA	TRANSFORMACIONS	ECTS	ESTRUCTURA		
CGT (1r)	2010	Duració-crèdits	No ho sap	No		
MBB (2n)	2010	Duració-crèdits	W actiu estudiant	Grau-Màster-Dr		
MLM (3r)	2010	Duració-crèdits	No ho sap	Grau-Màster-Dr		
		EXPERIÈNCIA				
	PIE	AULA VIRTUAL	W TUTORITZAT	TUTORIES	MATERIAL ADD	HORES ESTUDI
CGT (1r)	No	No	A vegades	Prop d'examen	Biblioteca	> 15 h/s
MBB (2n)	No	No	A vegades	Prop d'examen	Biblioteca	< 15 h/s
MLM (3r)	No	Sí	A vegades	Prop d'examen	Biblioteca	< 15 h/s
		OPINIÓ				
	VIABILITAT	MANCANCES	ESTUDIANT PREPARAT	REPERCUSSIÓ A		
CGT (1r)	Procés llunyà	Burocràcia	No	A millor		
MBB (2n)	Procés llunyà	Canvi mentalitat	No	A millor		
MLM (3r)	Sí	Informació	No	A millor		
		EXPECTATIVA				
	PREOCUPACIÓ	EXPECTATIVA (+)				
CGT (1r)	La no realitat	Titulació sup				
MBB (2n)	Manca d'implicació	Nova metodologia				
MLM (3r)	Manca d'informació	> preparació				

A la taula de resultats he marcat les **variables de resposta** semblants amb els fons **taronja**, i les respostes diferenciades amb el fons **groc**.

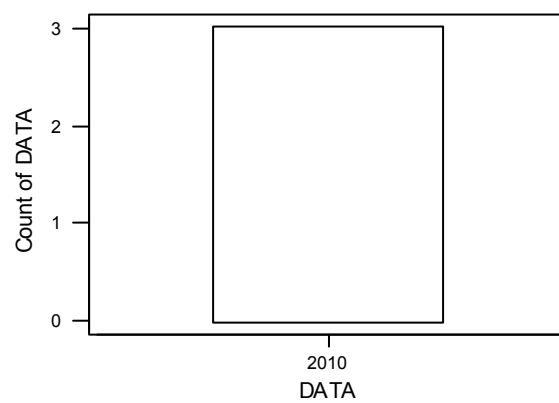
ANNEX 7c: REPRESENTACIÓ GRÀFICA (grup discent)

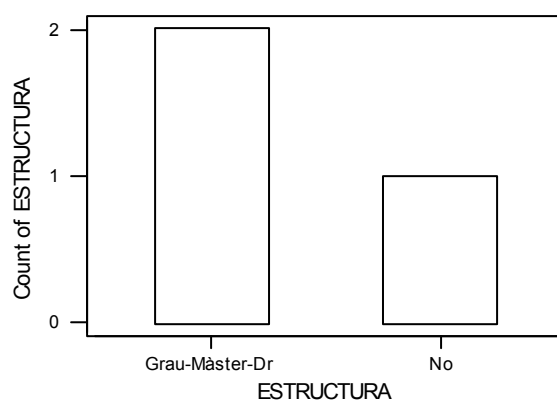
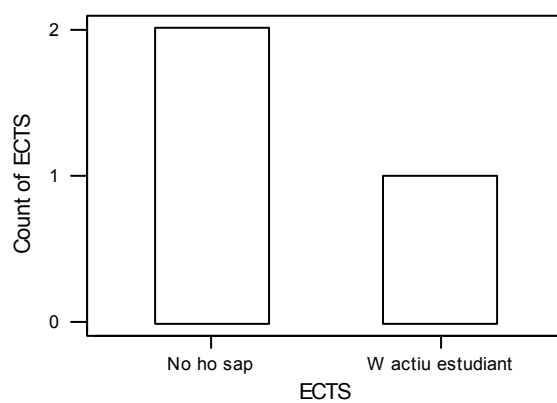
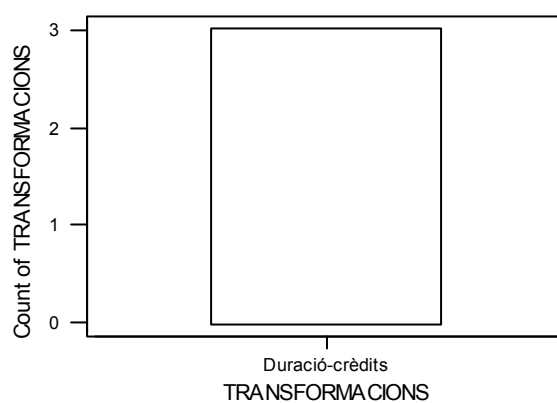
INFORMACIÓ EEES

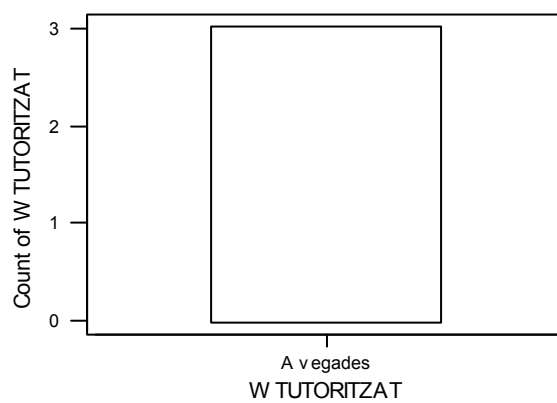
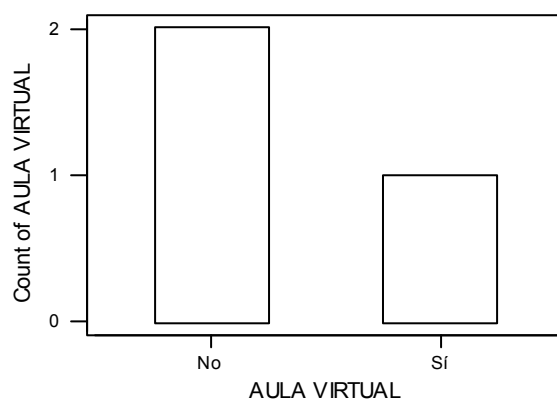
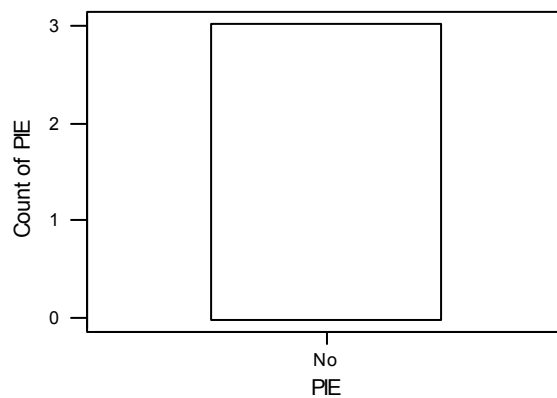

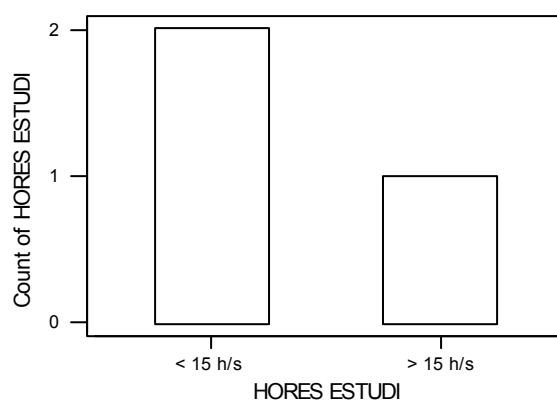
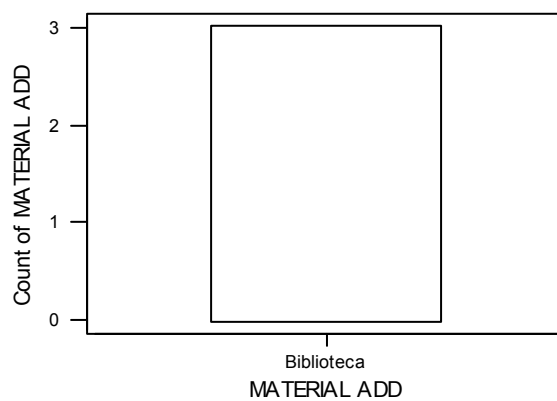
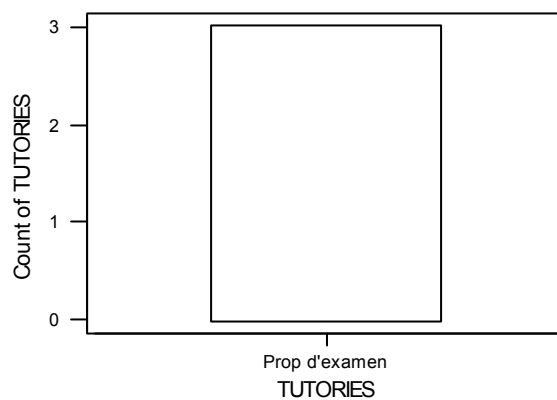
CONeixEMENT EEES

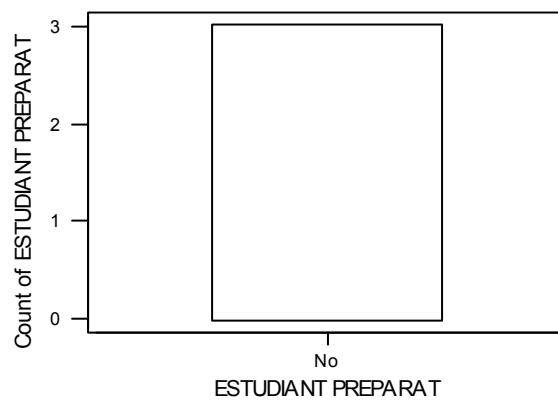
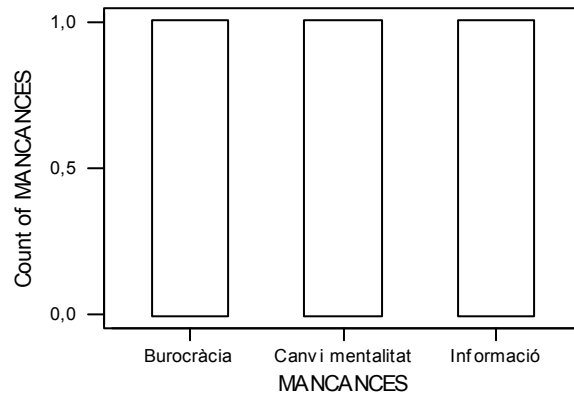
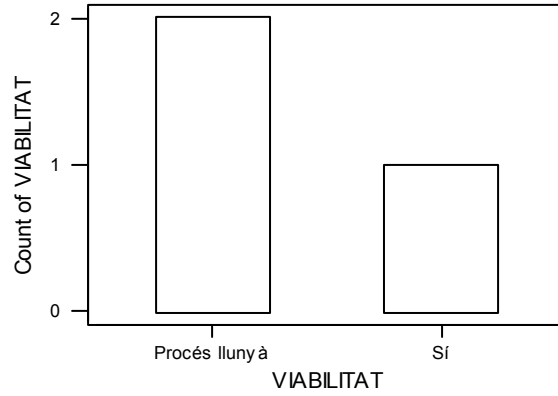

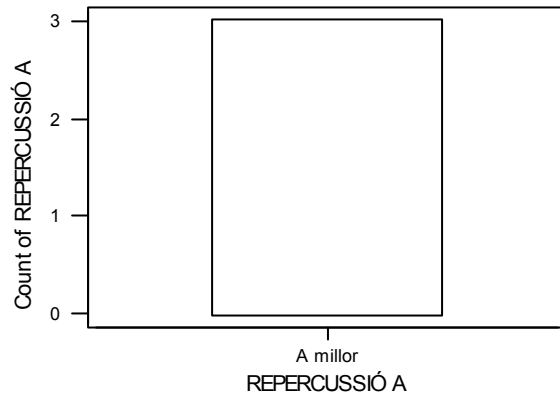
EXPERIÈNCIA EEES

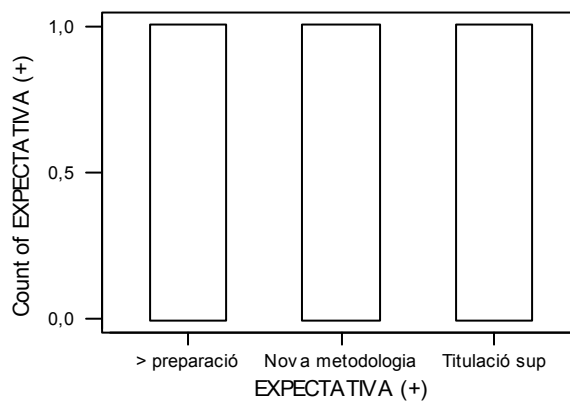
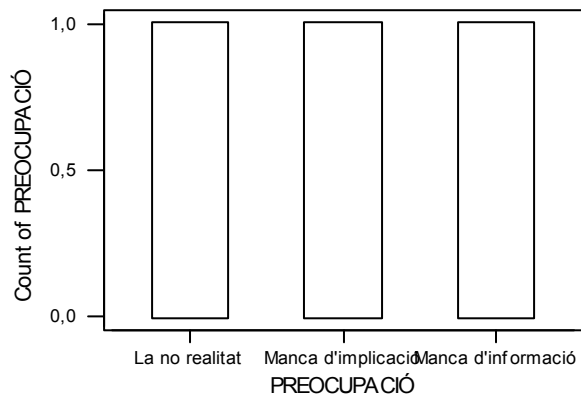

OPINIÓ EES

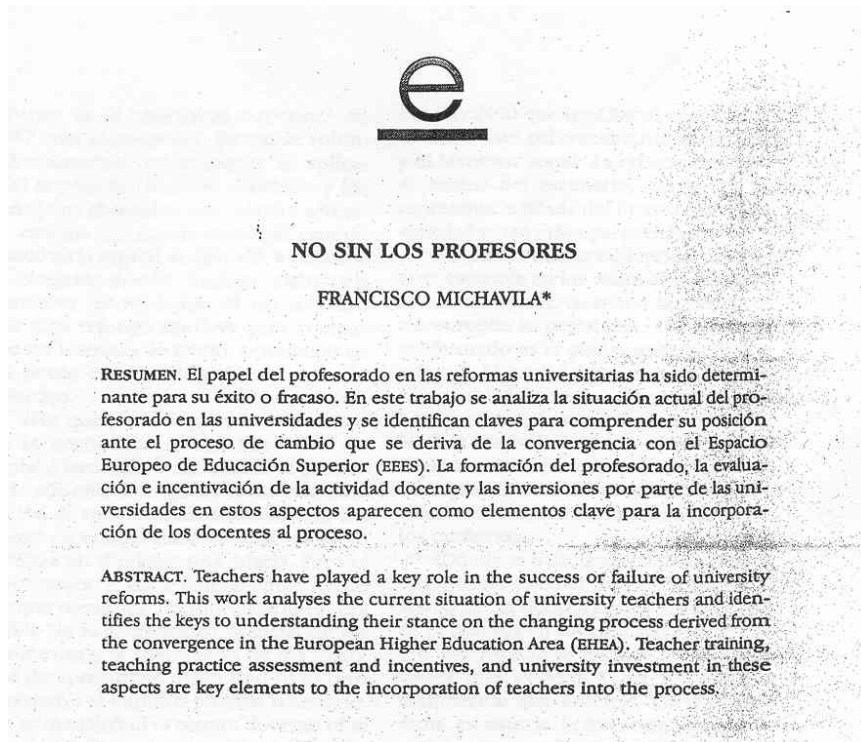
EXPECTATIVES EEES

[Tornada a la taula de resultats del grup discent](#)

ANNEX 8: ARTICLES I PUBLICACIONS D'INTERÉS

Michavila Pitarch, F. (2005). *No sin los profesores*. Revista de educación. Convergencia Europea i Universidad. Ministerio de Educación y Ciencia. 337 (mayo-agosto 2005), 37-49.

Consejo de coordinación universitaria. Ministerio de Educación y Ciencia. (2005). *Espai Europeu d'Educació Superior (EEES)*. Tríptico informativo.

<p>¿QUÈ ÉS L'ESPAI EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR (EEES)?</p> <p>Al juny de 1999, els Ministres d'Educació de 29 països europeus van firmar la Declaració de Bolònia, amb la intenció de poder disposar, durant l'any 2010, d'un Espai Europeu d'Educació Superior, així doncs, d'un sistema educatiu europeu de qualitat que permeti a Europa fomentar el seu creixement econòmic, la seva competitivitat internacional i la seva cohesió social a través de l'educació i la formació dels ciutadans al llarg de la seva vida i la seva mobilitat.</p> <p>OBJECTIUS ESTRATÈGICS DEL EEES:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sistema fàcilment comprensible i comparable de titulacions. 2. Sistema basat en dos nivells i tres cicles: GRAU i POSGRAU (master i doctorat) 3. Adopció d'un sistema d'acumulació i transferència de crèdits que afavoreixen la mobilitat (crèdits ECTS). 4. Promoció de la cooperació europea en matèria de garantia de la qualitat i desenvolupament de criteris i metodologies comparables. 5. Impuls de mobilitat d'estudiants, professors i personal administratiu de les universitats i altres institucions d'educació superior europees. 6. Foment de la dimensió europea en l'educació superior com condició necessària per l'assoliment dels objectius del EEES. 	<p>¿QUÈ ÉS EL SUPLEMENT EUROPEU AL TÍTOL?</p> <p>Es un document personal per a cada titulat que afegeix informació al títol, mitjançant una descripció de la seva naturalesa, nivell, contingut i contingut.</p> <p>OBJECTIU: incrementar la transparència de les diverses titulacions impartides a Europa i facilitar el seu reconeixement acadèmic i professional per les institucions.</p> <p>¿QUÈ ÉS EL SISTEMA EUROPEU DE CRÈDITS O CRÈDITS ECTS?</p> <p>Es un sistema que permet mesurar el treball que han de realitzar els estudiants per l'adquisició de coneixements i capacitats necessàries per superar les diferents matèries del seu pla d'estudis.</p> <p>L'activitat d'estudi (entre 25 i 30 hores per crèdit), inclou el temps de dedicat a les classes electives, hores d'estudi, tutories, seminaris, treballs, pràctiques o projectes, així com les exigides per la preparació i realització d'exàmens i avaluacions.</p> <p>OBJECTIU: facilitar la mobilitat dels estudiants, mitjançant la utilització d'un sistema de crèdits comú en tot l'EEES.</p> <p>Aquest sistema s'ha generalitzat a partir dels programes de mobilitat d'estudiants, fonamentalment Erasmus.</p>	<p>¿QUÈ ÉS EL POSGRAU?</p> <p>Es el segon nivell dels estudis universitaris.</p> <p>Compreu dos cicles:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Formació avançada per l'obtenció del títol de MASTER (60-120 crèdits ECTS). ✓ Formació investigadora per l'obtenció del títol de DOCTOR. <p>Per accedir al Doctorat es requereixen al menys 300 crèdits de Grau i Postgrau (Màster).</p> <p>Les universitats definiran la seva pròpia oferta de Màster i Doctorat, a preus públics en les universitats públiques.</p> <p>D'ALTRES REPTES I COMPROMISSOS PEL FUTUR</p> <p>Consolidar un SISTEMA DE BEQUES I AJUTS A L'ESTUDI suficient, agíl i potent, que garanteixi l'accés als estudis universitaris de grau i postgrau a tots els ciutadans en igualtat d'oportunitats, i que elimini els obstacles locals per a la mobilitat.</p> <p>NOU ENFOC METODOLÒGIC, que transformi el nostre sistema educatiu basat en l'ensenyament que transforma el nostre sistema educatiu, basat en l'ensenyament a un altre basat en l'aprenentatge.</p> <p>Aquest procés de millora ha de ser interactiu i es sustenta en tres principis: (i) més implicació i autonomia de l'estudiant; (ii) utilització de metodologies més actives: casos pràctics, treball en equip, tutories, seminaris, tecnologies multimèdia... (iii) paper del professorat, com agent creador d'entorns d'aprenentatge que estimulin als alumnes.</p> <p>PROTAGONISME DE LES UNIVERSITATS, I ELS ESTUDIANTS, com a socis competents, actius i constructors d'aquest procés.</p> <p>La universitat, gràcies a la seva doble missió tradicional de docència i investigació, ha de col·locar-se a l'avantguarda del pensament i ser referent de models i solucions per la nostra plena incorporació a la Societat del Coneixement.</p> <p>Els estudiants, gràcies a la seva capacitat d'adaptació, al seu esforç, i a la confiança en les avantatges que la convergència suposa per la seva educació formal i aprenentatge al llarg de la vida, són els veritables protagonistes del canvi, i els principals beneficiaris del nou model educatiu.</p>
<p>ADAPTACIONS LEGISLATIVES REALITZADES PER A CONVERGIR EN EUROPA</p> <ul style="list-style-type: none"> • RD. 1044/2003, de 1 d'agost, pel que s'estableix el procediment per a la del SUPLEMENT EUROPEU AL TÍTOL. • RD. 1125/2003, de 5 de setembre, pel que s'estableix el SISTEMA EUROPEU DE CRÈDITS. • RD. 55/2005, de 21 de gener, pel que s'estableix la estructura dels ensenyaments universitaris i es regulen els ESTUDIS UNIVERSITARIS OFICIALS DE GRAU. • RD. 56/2005, de 21 de gener, que regula els ESTUDIS UNIVERSITARIS OFICIALS DE POSGRAU. 	<p>¿QUÈ SÓN ELS ESTUDIS DE GRAU?</p> <p>Són els ensenyaments de primer cicle.</p> <p>OBJECTIU: aconseguir una formació acadèmica i professional dels estudiants que els capaciti tant per incorporar-se a l'àmbit laboral europeu com per prosseguir la seva formació en el postgrau.</p> <p>El nombre total de crèdits necessaris per obtenir el grau estarà comprès entre 180 i 240 crèdits. ECTS.</p> <p>CRONOLOGIA PER LA CONVERGÈNCIA:</p> <p>Primera fase.- Ens trobem davant l'inici de l'establiment d'un Mapa de Titulacions obert i flexible que renovarà l'actual catàleg. Des d'ara i fins el 2007, s'ambirà a l'elaboració de les Directrius Generals Pròpies de casa Titulació.</p> <p>Segona Fase: Les Universitats tindran tres anys, en un procés que conclourà al 2010, per implantar els seus nous plans d'estudis.</p>	

EL PAÍS, lunes 9 de enero de 2006

Apuntes

VICENT ESTEBAN CHAPAPRÍA / Vicerrector de Convergencia Europea de la Universidad Politècnica

“Lo más importante para adaptarse al espacio europeo es la motivación”

MAGDA R. BROX
La Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA) ha escogido a la Universidad Politècnica de Valencia como una de las tres universidades españolas para evaluar los planes de formación docente. De enero a octubre se desarrollará la fase piloto. La primera convocatoria de cursos de formación docente empieza ya. El vicerrector de Estudios y Convergencia Europea, Vicent Esteban Chapapría, habla de la importancia de la formación del profesorado en un momento como el actual.

Pregunta. ¿Qué significa que la ANECA les haya escogido para su prueba?

Respuesta. Que al igual que evalúa la habilitación del profesorado y otros ítems, en este aspecto somos uno de los tres modelos para evaluar y generalizar nuestros planes de formación docente en el resto de universidades españolas por el bagaje que tenemos en la materia.

P. La primera convocatoria del año en formación docente trata del proceso de convergencia europea.

R. Sí, pero ya tiene bastante tradición y no es ni siquiera la primera en cursos que abordan la convergencia europea, materia sobre la que venimos ofertando talleres desde hace ya cuatro ediciones. En este primer cuatrimestre el plan de formación de profesorado, que depende del Instituto de Ciencias de Educación, ofrece una cuarentena de talleres dirigidos tanto a la difusión del Espacio Europeo de Educación Superior (EEES), como a la de formación del profesorado más generalista. Cómo educar la voz, una aproximación a la discapacidad desde la docencia, mejorar la expresión oral en valenciano son algunos de los talleres que también ofertamos.

P. ¿Cuántos docentes participan anualmente en este tipo de cursos?

R. Del orden de 1.300, aunque el curso pasado participaron en torno a 1.500.

P. ¿Que un 10% de la plantilla docente participe en el plan de formación del profesorado en los talleres orientados a la convergencia no es una meta demasiado elevada?

R. No, la participación global es mayor porque la universidad cuenta con 2.700 profesores, por tanto la cifra es más que alcanzable.

P. Los cambios impuestos por el EEES, ¿no son tantos técnicos como culturales?

R. También son técnicos pero la cuestión clave es la motivación.

P. Los medios de comunicación han recogido opiniones contrarias al EEES, ¿cuál es el grado de sintonía con este proyecto por parte del profesorado de la Politècnica?

R. No hay una encuesta, pero por la participación en los planes de innovación y cursos de formación pedagógica, diría que entre un siete o un ocho,

Vicent Esteban Chapapría, vicerrector de la Universidad Politècnica. / JOSE JORDÁN

siendo 10 la máxima adhesión. Siempre hay un núcleo irreducible. En los talleres de formación docente la demanda el curso pasado fue de casi 4.500 pudiendo matricularse 1.500. Se reciben tres veces más peticiones de las que se pueden atender realmente y muchos de los cursos predilectos son los que tienen que ver con la convergencia europea. Hay otro plan especial para formar a profesores que acceden a la universidad y

“Las peticiones para aprender sobre el EEES triplican la oferta”

aquí también la demanda triplica a los cursos otorgados.

P. ¿En qué centros encontramos grupos de innovación?

R. En la Escuela de Diseño, en Bellas Artes, en Gestión de la Edificación, en Arquitectura, en Caminos...

P. ¿En todos los primeros cursos de estas titulaciones?

R. No, todavía conviven ambos sistemas porque no todos los profesores participan en el proceso.

P. ¿Cada centro funciona de manera autónoma o hay un plan general de adaptación?

R. Todas las acciones se encuadran en un proyecto global, el Plan de Acción de Convergencia Europea (PACE) de esta universidad que incluye para este curso 17 acciones, entre proyectos e intervenciones de formación, difusión, preparación de nuevos materiales, elaboración de guías docentes y colaboración interuniversitaria.

P. Hasta ahora el personal de la administración y servicios universitario ha estado un poco al margen de la convergencia europea, ¿en qué manera les afectará?

R. Habrá cambios en la emisión de certificados y de títulos que dependerá de ellos. Hasta ahora es menos conocido por este colectivo porque todavía no se han requerido todas estas acciones.

P. ¿Cuánto dinero destina la Politècnica este curso en el proyecto de convergencia europea?

R. Casi 3 millones de euros. El 50% lo aporta la universidad y ya está aprobado. Aproximadamente el resto, ya comprometido, proviene un 45% de la Generalitat y el 5% restante del Ministerio de Educación.

P. ¿Los alumnos están satisfechos con el establecimiento de un espacio europeo universitario único?

R. Aunque tampoco tenemos encuestas específicas, un 79,7% está satisfecho con la docencia que impartimos. En cambio sólo un 42% está conforme con la formación de idiomas, por lo que tenemos que abundar en esto.

P. ¿Qué es lo más difícil a la hora de implementar la arquitectura docente que exige la adaptación europea?

R. Los tamaños de los grupos, hacerlos más reducidos tanto por el contenido de las materias como por las características de la docencia.

P. Uno de los principales temores que existen en torno al EEES es el de no llegar a tiempo.

R. El calendario establecido por los gobiernos no se está cumpliendo, hay distintas velocidades, a mí no me preocupa en exceso llegar más tarde si llegamos. Y confío en llegar.

P. ¿La movilidad estudiantil incrementará con la puesta en marcha del EEES?

R. Hasta ahora, y con todos los escollos existentes, el EEES es una realidad. Sólo el curso pasado salieron de nuestra universidad un total de 1.200 estudiantes y recibimos a más de

“El respaldo al proceso por parte del profesorado es de siete u ocho sobre 10”

1.800 erasmus. En posgrado que sustenta en estos momentos en una indefinición más grande, aunque también está saliendo y los titulados se marchan. Una quinta parte, de los alrededor de 1.500.000 de euros destinados por Consejería de Empresa, Universidad y Ciencia para esta universidad este año se destinará a favorecer esa movilidad de los alumnos, a través de segundas estancias de erasmus por ejemplo.

APUNTES

Profesores y editores debaten el futuro libro universitario adaptado al espacio europeo

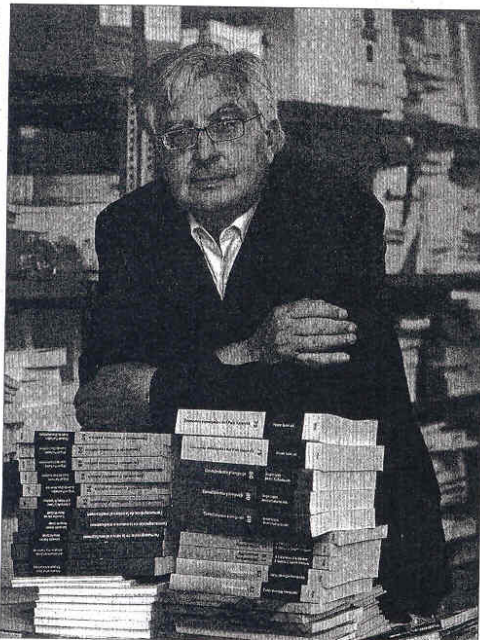
El modelo de docencia contemplado en Bolonia exige nuevos materiales, señalan los expertos

IGNACIO ZAFRA, Valencia
Los cambios introducidos con el proceso de convergencia universitaria europea, asegura el profesor Guillermo Quintás, "van a significar a la larga la desaparición del manual tradicional, que en el mejor de los casos quedará como un elemento de consulta ocasional, pero no como el elemento guía de la actividad del alumno".

La creación del Espacio Europeo de Educación Superior (EEES) implica numerosas transformaciones. La atención se ha centrado hasta ahora en la sustitución de las diplomaturas y las licenciaturas por un nuevo título, llamado de Grado, y en la aparición de los nuevos posgrados oficiales, que empezarán a impartirse el próximo curso. No debe perderse de vista, sin embargo, advierte Quintás, que el EEES supondrá también la implantación de un nuevo modelo de aprendizaje y enseñanza. El predominio de las clases magistrales será sustituido por una participación más activa de los alumnos: más trabajo individual, más trabajo en grupo, y una evaluación de los estudiantes que abarcará, además de conocimientos, conceptos como "habilidades y destrezas".

Este nuevo modelo requiere nuevas herramientas, señala Quintás. El profesor de Filosofía es el organizador de un seminario en la Universidad Internacional de Gandia, que arranca hoy, y en el que los coordinadores de innovación docente de la Universitat de València y miembros de editoriales públicas y privadas de distintos lugares de España debatirán la dirección por la que habrán de transitar los nuevos libros de texto.

La convergencia universitaria europea debería culminar con la

El profesor Guillermo Quintás en un almacén de libros universitarios. / MÓNICA TORRES

armonización de los sistemas nacionales en 2010. Una vez concluida, las carreras deberían poder ser homologadas rápidamente de un país a otro. Se estimularía de esa manera la movilidad de los estudiantes y, quizá más importante, la movilidad de los profesionales una vez titulados.

El proceso de Bolonia —llamado así porque fue en esta ciudad italiana donde se fijaron las bases del EEES, en 1999, en una declara-

ción suscrita inicialmente por 31 estados— prevé fijar además un sistema de aprendizaje que sitúe en su centro al estudiante.

Una de las piezas fundamentales de ese nuevo engranaje serán los créditos ECTS. Simplificando, puede decirse que un crédito universitario representa actualmente 10 horas de clase presencial. El ECTS, en cambio, supondrá de 25 a 30 horas de trabajo del estudiante: en el aula y fuera de ella;

individual y en grupo.

Las universidades llevan algunos cursos ensayando estas nuevas metodologías y esta nueva forma de medir las enseñanzas. Son los grupos de innovación docente, que intentan funcionar como si hoy fuera 2011.

"Si lo que se tiene que valorar es el trabajo autónomo del alumno, hay que organizar la materia de modo que el alumno pueda trabajar autónomamente", indica Quintás. Frente a los voluminosos manuales actuales, "en el futuro un libro tendrá que ser algo que explice con toda claridad el sistema conceptual de aprendizaje que suscribe", prosigue el profesor. "Y si, por ejemplo, se trata de que el alumno aprenda a resolver problemas, habrá que enfocar todo el libro como una resolución de problemas. El alumno, a la vez, deberá tener la posibilidad de saber en qué nivel de dificultad está, de saber cómo progresa. Y deberá tener los elementos para, cuando se quede estancado, tener el auxilio necesario para salir de ese punto muerto".

Las jornadas de la Universidad Internacional de Gandia están estructuradas como seminarios; pequeños grupos de trabajo divididos por áreas de conocimiento en los que participarán profesores de innovación docente y editores.

"Las editoriales tienen que repensar su actividad en el campo de la edición universitaria. Van a necesitar atender a mucho material que va a ser muy caduco y además muy heterogéneo", señala Quintás. El profesor deja abierta una pregunta que será materia de debate durante las jornadas: "Para cubrir eso, ¿lo apropiado es la edición convencional, o tendrá que ser la electrónica?"

El desacuerdo de los rectores alarga el plazo de discusión de las nuevas leyes

I. Z. Valencia

El rechazo de los rectores hacia varias de las provisiones contenidas en el borrador de la Ley de Coordinación del Sistema Universitario llevó la semana pasada al consejero Justo Nieto a abrir un nuevo periodo de negociación, que se extenderá, al menos, hasta final de mes.

Los rectores mantuvieron una reunión con el consejero, en la que criticaron que "todo lo reglamentarista y concreto" que es el texto al fijar procedimientos se evaporara a la hora de hablar de financiación. El borrador no recoge ni un porcentaje del Producto Interior Bruto (PIB)—que serviría de referencia—, ni un periodo mínimo de vigencia del plan plurianual de financiación. El director general de Universidades, José Capilla, admitió la necesidad de contar con un "horizonte económico" y que es probable que este se acabe fijando legalmente en cuatro años como mínimo. También se prevé recoger una referencia al PIB.

Las universidades desconfiaban de la creación de dos órganos separados: el Consejo Académico Interuniversitario y el Consejo Social Interuniversitario. Y la consejería aceptó retirar el artículo y dejar un solo consejo.

Centros artísticos

Algunos rectores expresaron su malestar ante la inclusión de los centros de enseñanzas artísticas en el Consejo Valenciano de Universidades y Formación Superior. Un paso hacia su integración en el sistema universitario que la Ley Orgánica de Educación (LOE) parece excluir, pero que Nieto viene acariando desde su época al frente de la Universidad Politécnica de Valencia. No es probable que las reticencias académicas sean aceptadas. El director general de Universidades, José Capilla, señala en favor de la medida que la propia LOE establece que los centros artísticos superiores podrán ofertar estudios de posgrado.

Los rectores insistieron en que sería "prudente" esperar a que el Gobierno fije el marco general, con la reforma de la Ley Orgánica de Universidades, antes de aprobar la norma. La consejería considera que el retraso del ministerio no puede seguir condicionando su producción legislativa.

Una crítica general al borrador de la ley es el peso desmesurado que en opinión de los rectores se atribuye a la Agencia Valenciana d'Avaluació i Perspectiva, lo que representaría un peligro para la autonomía universitaria. Y otra más concreta, en este caso al proyecto de Ley de Coordinación del Sistema de Ciencia e Innovación, es su clara apuesta por la investigación aplicada en detrimento de la básica.

El servicio de orientación sexual de la Jaume I detecta un leve descenso de las prácticas de riesgo

M. R. B., Valencia
Con la llegada del verano, se incrementa la frecuencia sexual y las conductas de riesgo para contraer sida, es por ello que la Unidad de Investigación sobre Sexualidad y Sida de la Universitat Jaume I, realiza la campaña de primavera que acaba hoy. Durante quince días se han llevado a cabo talleres y mesas redondas —siempre gratuitos— sobre habilidades para hablar sobre sexo, infecciones de transmisión sexual, reparto de preservativos y una exposición fotográfica titulada *Otras miradas sobre la sexualidad y el Sida* que hasta hoy se exhibe en el vestíbulo de la facultad de Ciencias Humanas y Sociales de la universidad. Estas instantáneas son la visión de alumnos de diferentes nacionalidades que

participan en el Máster de la Paz de la Jaume I.

El psicólogo y director de Unisexsida, Rafael Ballester, señala que en su universidad se aprecia una ligera mejoría en las prácticas sexuales encaminadas a prevenir el sida, como un incremento del uso de preservativo, debido, entre otros factores, a las campañas informativas.

No obstante, insiste en que "no hay que relajarse porque todavía queda mucho por hacer". Como ejemplo no pierde de vista los datos, todavía inéditos, de las últimas encuestas realizadas a cerca de 1.300 alumnos de su universidad. Según estos datos, sólo el 61% de los alumnos utiliza "siempre" el preservativo en el coito vaginal. En el caso del sexo oral el porcentaje se incrementa

al 70%, mientras que el anal constituye una de las prácticas de mayor riesgo porque el uso del preservativo cae hasta un 17%.

Además, insiste en que se utiliza más en relaciones esporádicas, que en parejas estables, lo que supone un riesgo para estas últimas ya que el 24% de los alumnos confiesa haber cometido alguna infidelidad. Y sólo un 30% contesta haberse realizado "alguna vez" las pruebas de detección de anticuerpos.

Guillermo Oriol, Yolanda Martínez y Alaia Oñden, son tres estudiantes que han participado en los talleres sobre habilidades sociales en la sexualidad de Unisexsida. Oriol ha asistido además a talleres sobre sexualidad masculina, femenina y técnicas sobre sexualidad. "Lo veo im-

portante porque hablas con especialistas, cuestiones que normalmente tratas con los amigos". Estudia cuatro años en la universidad y reconoce que si antes no había acudido es porque no se había enterado. Tanto él como Yolanda y Alaia destacan el ambiente distendido de los talleres donde los estudiantes exponen e intercambian experiencias y opiniones. Todos los recomiendan.

Unisexsida fue constituida formalmente en 2003, aunque sus primeras actuaciones se emprendieron hace una década. El servicio de la Jaume I aún distintas líneas de investigación sexual y ofrece a la comunidad universitaria distintos servicios para la prevención y tratamiento de los problemas relacionados con la sexualidad y el sida.